

วารสารศรีวนาลัยวิจัย
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทบรรณาธิการ

วารสารศรีวนาลัยวิจัย ได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานของคณาจารย์ นักวิจัยและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ โดยเปิดรับบทความทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีกำหนดออกปีละ 2 ครั้ง คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม ของทุกปี โดยวารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ของปีที่ 10 ซึ่งการดำเนินงานของวารสารยังคงตระหนักถึงคุณภาพตามที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กำหนดไว้โดยยังคงนโยบายในการเผยแพร่ผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการวารสารศรีวนาลัยวิจัย ได้รวบรวมและคัดกรองบทความวิจัย บทความทางวิชาการ บทความปริทัศน์และบทความวิจารณ์หนังสือจากนักเขียนและนักวิจัยจากทั่วประเทศเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารศรีวนาลัยวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 13 บทความ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความมาเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้อง (Peer review) ขอขอบคุณผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ให้การสนับสนุนการจัดทำวารสารศรีวนาลัยวิจัยฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้จากบทความวิจัยและบทความวิชาการในวารสารศรีวนาลัยวิจัย ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2563 จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านและผู้สนใจสำหรับท่านผู้สนใจต้องการส่งบทความเผยแพร่ในวารสารศรีวนาลัยวิจัย สามารถส่งมายังกองบรรณาธิการวารสารศรีวนาลัยวิจัย หรือดูรายละเอียดการส่งบทความได้ที่เว็บไซต์ของวารสาร <http://www.journalrdi.ubru.ac.th>

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	หน้า
การศึกษากระบวนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ฐานียา ทองไทย, จุฑามณี ทิพราช	1
การพัฒนาการเรียนรู้กำหนดการเชิงเส้นโดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 สมถวิล ชันเขตต์	11
การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทย เพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน ศาสตราจารย์ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอว์ตำบลคอแลน อำเภอบุนทริก จังหวัด อุบลราชธานี ปิยาพัชญ์ นิธิศอัครานนท์, อมรรัตน์ พันธุ์งาม, ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว, สุมลรัตน์ ไกรสรสวัสดิ์, ปรีดา กังแฮ	21
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบ้านท่าลั้งและ บ้านเวินบัก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มานิตย์ โศกค้อ	31
การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตามลำแม่น้ำมูลเส้นทางวัดคูเต่า-วัดปากน้ำ บึงสระพัง จังหวัดอุบลราชธานี กันยัสินี จาญพจน์	47
การศึกษากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยใบไม้พรรณพื้นเมืองอีสาน ในเชิงพาณิชย์ เผ่าไทย วงศ์เหลา	57
การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ศิริภัทรา พลมาตร, อรนนท์ กลันทปุระ	69
การออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ คณาธิศ เนียมหอม, อรอุมา เนียมหอม, เจษฎา สายสุข	83
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ ที่มีต่อการใช้เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน รัชชิตา ดาวเรือง	93
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร สมพร ศรีทอง, อรนนท์ กลันทปุระ	107

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การศึกษาการรับรู้ของผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี บุษยมาส ชื่นเย็น	121
การพัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิด (Mind mapping) ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประกายรุ่ง จวนสง	137
การศึกษาข้อมูลนักเรียนในการเข้าศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560 บุญเย็น ทองคำ, มารศรี แนวจำปา, ศุภมิตร พิมพ์ศรี	153

การศึกษากระบวนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้โครงงานเป็นฐาน
ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

A Study of the Process of Teaching English Reading Based on STEM-
Based Project Learning

ฐานิยา ทองไทย^{1*}, จุฑามณี ทิพรราช²
Taniya Thongtai^{1*}, Jutamanee Tipparach²

¹สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.อุบลราชธานี 34000

²สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

¹Department of English, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Mueang
District, Ubon Ratchathani Province, 34000

²Department of Business English, Faculty if Humanitues and Sicial Sciences, Ubon Ratchathani
Rajabhat University, Mueang District, Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: taniya.t@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 2) เพื่อพัฒนากระบวนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยการประเมินทักษะของผู้เรียน และ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาจำนวน 30 คน ชั้นปีที่ 3 สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1 2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 3) แบบประเมินผลการเรียนรู้ทักษะทั้ง 4 ทักษะ หลังใช้ STEM คือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะในการประดิษฐ์สร้างสรรค์งาน ทักษะในการช่วยเหลือตัวเอง ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลและผล และ 4) ข้อสอบ Pre-test และ Post-test ของเนื้อหาในรายวิชา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนการสอนตามโครงงานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแผนการสอน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้หลังปรับตามโครงงานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ “มาก”

2. ผลการพัฒนากระบวนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยการประเมินการพัฒนาทักษะของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะที่สูงสุด คือ ทักษะการช่วยเหลือตัวเอง รองลงมาเป็นทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ ลำดับที่ 3 คือ ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล และ ลำดับที่ 4 คือ ทักษะการแก้ปัญหา

3. นักศึกษาที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนตามโครงงานตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ: การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ, โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

ABSTARCT

This research aimed 1) to develop a course syllabus based on the STEM-Based project, 2) to develop the process of teaching English reading based on the STEM-Based project by evaluating the students' skills, and 3) to compare learning achievement: before and after learning by using the course syllabus based on the STEM-Based project. The samples were 30 students studying in the third year in the English major, the faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University. They were selected by simple random sampling. The research instruments were 1) the course syllabus of the academic reading and writing 1, 2) the evaluation form of the course syllabus of the academic reading and writing 1, 3) the evaluation form of the four skills of the students after being taught by the course syllabus based on the STEM-Based project: problem-solving, creative, self-help, and rational thinking skills, and 4) pre-test and post-test of the academic reading and writing 1. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows.

1. The results of the evaluation of the course syllabus based on the STEM-Based project indicated that all of the three aspects: teaching methods, learning measurement and evaluation, and lesson plans were at the high levels.

2. The results of the development of the process of the teaching English reading based on the STEM-Based project by evaluating the development of the learning skills of the students showed that the students' skills developed in the highest level was the self-help skill, followed by the creative skill, the rational thinking skill, and the problem-solving skill, respectively.

3. The students taught by the course syllabus based on the STEM-Based project had the scores of the learning achievement after learning higher than before learning with the statistical significance at a 0.05 level.

Keywords: academic english reading and writing, the STEM-Based Project

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีจุดประสงค์เพื่อสร้างความรู้ การสร้างคน และการสร้างสังคม โดยเริ่มจากการสร้างความรู้ของผู้สอน จากนั้นผู้สอนนำความรู้ที่ได้ไปสร้างคน(นักศึกษา) เพื่อให้คนเหล่านั้นเป็นคนที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาสังคม และประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป (ไพฑูริย์, 2557) แต่การดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว จะต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) และทักษะจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีและการสื่อสารก็มีความซับซ้อนมากกว่ายุคเดิม คนในยุคปัจจุบันต้องการเรียนรู้ได้รวดเร็ว มีไหวพริบในการเรียนรู้ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ถ้าเป็นครู ก็ต้องเป็นครูที่เชี่ยวชาญในการสื่อสารและมีไหวพริบในการจัดการและควบคุมห้องเรียนที่วุ่นวายให้เป็นห้องเรียนที่มีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ราบรื่น สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจนและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

คุณลักษณะที่สำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 จึงสมควรได้รับการพัฒนาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะการเรียนรู้และการคิด และทักษะด้านชีวิต ดังนั้น แนวโน้มในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงควรมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่กว้างและลึกในหลากหลายเรื่องมีทักษะในการจำแนกแยกแยะข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้อย่างมีสังเคราะห์ ประสิทธิภาพ มีระบบการคิดที่ดีทั้งคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลหรือมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะชีวิตที่จะชี้นำตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ดี มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น มีจิตแห่งความเคารพตนเองและผู้อื่น และจิตแห่งจริยธรรม เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและโลก ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควร “สอนให้น้อยลง เรียนรู้ให้มากขึ้น” ส่วนในด้านการประเมินผล ควรมีการประเมินที่แปรเปลี่ยน (ชัยวัฒน์, 2559)

สะเต็มศึกษา (Science, Technology Engineering and Mathematics Education: STEM Education) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ไปใช้ในการเชื่อมโยงและแก้ปัญหา ในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (สะเต็มศึกษา สสวท., 2557) การสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือทดลองปฏิบัติและเน้นการคิดเพื่อสร้างสรรค์และแก้ปัญหาต่าง ๆ (วศินีส, 2559) หลักการในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา คือ การผนวกแนวทางการออกแบบเชิงวิศวกรรมเข้ากับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ของผู้เรียนที่ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ระบุปัญหา (Problem Identification) การรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) และนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา (Presentation)

วิธีการสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning, PBL) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีสถานการณ์ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นที่นิยมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ลักษณะที่สำคัญของการเรียนที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก คือ ผู้เรียนจะกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนอย่างแท้จริง (student-centered learning) มีการเรียนรู้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียนที่มีขนาดเล็ก ส่วนครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนรู้โดยวิธีนี้จะเริ่มจากการกระตุ้นจากปัญหาที่ไม่ชัดเจน คลุมเครือ ทำให้ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อแก้ปัญหา นั้น ๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง (self-directed learning) ผู้สอนก็สามารถประเมินวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากสถานการณ์จริง โดยดูจากความสามารถในการปฏิบัติ (authentic assessment) (วิธีสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning, 2559)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า Suha R. Tamim และ Michael M. Grant (2556) ได้ศึกษาความหมายและการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน กรณีศึกษาของครูผู้สอน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความหมายของวิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานภายในหน่วยงาน และความหมายในทางปฏิบัติ โดยมีผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นครูทั้งหมด 6 คนที่สอนนักเรียนจากระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเกี่ยวข้องกับเนื้อหาใน 3 ประเด็นที่ได้จากการสร้างข้อสรุปของข้อมูลจากสิ่งที่ปรากฏขึ้นจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตผลการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง (inductive analysis) คือ (1) ผู้สอนได้ให้คำจำกัดความของโครงงานเป็นฐานโดยผ่านประโยชน์ที่ได้รับในการเรียน (2) ผู้สอนสร้างบทเรียนของตนเองให้มีความแตกต่างกันอย่างต่อเนื่องในกระบวนการเรียนการสอน และ(3) ผู้สอนปรับวิธีการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวทางการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน และมีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการตีความและอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนได้ให้คำจำกัดความของวิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานว่าเป็นวิธีการสอนที่สนับสนุน เสริมหนุน และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น และยังเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนที่มีพื้นฐานแตกต่างกันและสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนยังกำหนดคุณสมบัติของการสอนแบบโครงงานเป็นฐานว่าเป็นวิธีการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ ทำให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้มีความคล้ายคลึงกันกับงานวิจัยของอดิگانต์ (2552) ได้ศึกษาการใช้วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบโครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการพูด ภาษาอังกฤษและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และทักษะการคิดของนักเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการสอนแบบโครงงาน แบบประเมินคุณภาพโครงงานด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษ แบบทดสอบทักษะการพูดภาษาอังกฤษ แบบประเมินตนเองด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษ แบบประเมินทักษะการคิด ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบโครงงานทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีพัฒนาการด้านทักษะการคิดที่สูงขึ้น ผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่า วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบโครงงานเป็นวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนในสถานการณ์จริงตามความถนัดและ ความสนใจของตนได้ ผู้สอนมีความจำเป็นต้องใช้โครงงานที่เหมาะสมกับความสนใจและระดับความสามารถของผู้เรียน และสภาพแวดล้อม ในการสอนภาษาอังกฤษแบบโครงงาน ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่ม ได้ค้นคว้าหาข้อมูลเตรียมการนำเสนอโครงงาน และการประเมินผลการทำงานร่วมกัน ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดกลุ่มนักเรียน โดยจัด เด็กเก่ง เด็กปานกลาง และเด็กอ่อน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษและทำงานร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

จากการศึกษากระบวนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานข้างต้นที่สามารถเชื่อมโยงและพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้นำเอากระบวนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานมาบูรณาการกับแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาพัฒนากระบวนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยการประเมินทักษะของผู้เรียน และ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ในรายวิชาการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
2. เพื่อพัฒนากระบวนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยการประเมินทักษะของผู้เรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ได้กระบวนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
3. นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาโดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็ม
4. เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษทั่วไป หรือ รายวิชาการอ่านภาษาอังกฤษ
5. ผู้สนใจทั่วไปสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษ

ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการจัดการเรียนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 1) การบูรณาการความรู้ เป็นลักษณะการบูรณาการตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไปโดยครูจะทำการสอนหลายวิชาเข้าด้วยกัน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ เรียกว่าการสอนแบบ สหวิทยาการ เพื่อช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความคิดรวบยอดกับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้แนวคิดการเรียนการสอนใช้ความคิดในหลาย ๆ ด้าน เช่น สร้างสรรค์ และความคิดเพื่อแก้ปัญหา 2) การสร้างความสัมพันธ์ เป็นการคิดว่าจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อะไรต่อไป โดยเชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ 3) เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นว่าเราจะหาความรู้ได้อย่างไรและจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้อย่างไร โดยการสอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาสื่อสารความรู้และความคิดทำงานเป็นทีม เพื่อจะได้มีความรู้และความคิดในอนาคต 4) สร้างการสอนที่ท้าทายความรู้ความสามารถตามวัยและระดับชั้น เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และความรู้หลากหลายไม่ใช่แค่เนื้อหาที่เรียนเพียงอย่างเดียว และ 5) รู้จักประยุกต์โดยผสมผสานในการเรียนการสอนแบบ STEM สามารถนำวิธีการสอนที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น ครูอาจใช้กระบวนการสอนแบบวิศวกรรมศาสตร์ ให้เด็กเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาและนำ

คุณลักษณะของการเรียนแบบโครงงานมาประกอบในการสอนด้วย เพื่อให้เด็กเรียนรู้ในหัวข้อที่ตนเองแก้ปัญหาหรือสนใจให้เข้าใจได้ลึกซึ้งไป

2. หลักการสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning, PBL) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีสถานการณ์ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นที่นิยมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ลักษณะที่สำคัญของการเรียนที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก คือ ผู้เรียนจะกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนอย่างแท้จริง (student-centered learning) มีการเรียนรู้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียนที่มีขนาดเล็ก ส่วนครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนรู้โดยวิธีนี้จะเริ่มจากการกระตุ้นจากปัญหาที่ไม่ชัดเจน คลุมเครือ ทำให้ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อแก้ปัญหา นั้น ๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง (self-directed learning) ผู้สอนก็สามารถประเมินวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากสถานการณ์จริง โดยดูจากความสามารถในการปฏิบัติ (วิธีสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning, 2559)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการอ่านบูรณาการกับการจัดทำโครงงานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะที่คาดว่าผู้เรียนจะได้รับทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ และทักษะการช่วยเหลือตัวเอง และเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทุกกลุ่มทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาจำนวน 30 คน ชั้นปีที่ 3 สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 3) แบบประเมินผลการเรียนรู้ทักษะทั้ง 4 ทักษะ หลังใช้ STEM คือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะในการประดิษฐ์สร้างสรรค์งาน ทักษะในการช่วยเหลือตัวเอง ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลและผล และ 4) ข้อสอบ Pre-test และ Post-test ของเนื้อหาในรายวิชา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนการสอนตามโครงงานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ผลการประเมินทักษะทั้ง 4 ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ และทักษะการช่วยเหลือตัวเอง และผลการประเมินและผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนการสอนตามโครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแผนการสอน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้หลังปรับตามโครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ “มาก”

2. ผลการพัฒนากระบวนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้โครงการเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยการประเมินการพัฒนาทักษะของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะที่สูงที่สุด คือ ทักษะการช่วยเหลือตัวเอง รองลงมาเป็นทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ ลำดับที่ 3 คือ ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล และ ลำดับที่ 4 คือ ทักษะการแก้ปัญหา

3. นักศึกษาที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนตามโครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนการสอนตามโครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแผนการสอน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้หลังปรับตามโครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ “มาก”เมื่อนำแผนการสอนนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แล้ว พบว่า ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ และทักษะการช่วยเหลือตัวเอง พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะที่สูงที่สุด คือ ทักษะการช่วยเหลือตัวเอง รองลงมาเป็นทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ ลำดับที่ 3 คือ ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล และ ลำดับที่ 4 คือ ทักษะการแก้ปัญหา

นอกจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะข้างต้นแล้ว งานวิจัยยังได้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการประเมินจากผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการอ่านและการเขียนเชิงวิชาการ 1 ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามโครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยผ่านกระบวนการทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ และทักษะการช่วยเหลือตนเอง

ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาเชื่อมโยงกับการวิจัยของ อโนดาซ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยชุดการเรียนการสอนตามแนวสะเต็มศึกษา เรื่อง การแยกสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรม โดยประเมินพฤติกรรมออกเป้น 3 ดาน ดังนี้ 1) การคิดเชิงวิพากษและการแก้ปัญหา 2) การสื่อสาร และการมีส่วนร่วม และ 3) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3.62 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

นอกเหนือจากงานวิจัยข้างต้นแล้ว ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสาท (2018) เรื่อง สะเต็มศึกษากับสไต์การเรียนรู้ตามแนวคิด Kolb ที่เป็นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยและเท่าทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มาบูรณาการเข้ากับชีวิตจริง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การเรียนการสอนเชิงรุกตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นวิถีของการบูรณา

การศาสตร์ต่าง ๆ ที่พัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม ทำให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางการเรียนอย่างสมดุล ผู้เรียนมีบทบาทในการสร้างความรู้โดยต้องคิดเอง ลงมือทำ ตรวจสอบความรู้ และสรุปเป็นโน้ตค้นของตนเอง ผู้สอนมีบทบาทในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเองตามสไตล์การเรียนรู้ การวิจัยในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้ดำเนินการตามบทบาทข้างต้น และผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมายืนยันแนวคิดสะเต็มศึกษาและแนวคิดของ Kolb ดังจะเห็นว่าผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ และทักษะการช่วยเหลือตัวเอง และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียน พบว่า ผู้เรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยได้ดำเนินการทดสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1 โดยทำการทดสอบในหัวข้อการอ่านภาษาอังกฤษ โดยที่ผู้สอนได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาและได้นำแผนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินแผนการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมิน พบว่า แผนการสอนหลังปรับตามโครงการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับที่ดีถึงดีมาก จากการจัดการเรียนการสอนผู้สอนได้ประเมินทักษะของนักศึกษาทุกกลุ่มทดลองทั้ง 4 ทักษะ พบว่า ทักษะที่นักศึกษาทุกกลุ่มทดลองได้รับการพัฒนาสูงสุด ได้แก่ ทักษะทักษะการช่วยเหลือตัวเอง ด้วยร้อยละของคะแนน 92 รองลงมาเป็นทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ ด้วยร้อยละของคะแนน 89.33 ลำดับที่ 3 คือ ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลด้วยร้อยละของคะแนน 80 ลำดับที่ 4 คือ ทักษะการแก้ปัญหา ด้วยร้อยละของคะแนน 77

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ดังนี้

1. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองมีเพียง 1 บท ในจำนวนเนื้อหาทั้งหมด 6 บท ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรเพิ่มเนื้อหาในการทดลองเป็นอย่างน้อย 3 บท เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจในกระบวนการต่าง ๆ ของการทำวิจัย
2. ควรมีการวัดและการประเมินผลทางภาษาของผู้เรียนควบคู่ไปกับการประเมินผลทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ และทักษะการช่วยเหลือตัวเอง
3. ควรมีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้เข้ากับการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นนทบุรี: P Balans design and Printing.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2561). สะเต็มศึกษากับสไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิด Kolb. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*. 11(2). 11-17.
- สะเต็มศึกษา สสวท. (2557). สะเต็มศึกษาประเทศไทย สืบค้นเมื่อ 1 ก.พ. 2562 จาก www.stemedthailand.org
- ลิทธา พินิจภูวดล. (2535). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแปล. วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย, 15 (58-59), 87-89.
- วศิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2559). เรื่อนำรู้เกี่ยวกับ STEM Education (สะเต็มศึกษา). กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิธีสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning). (2559). สืบค้นเมื่อ 1 ก.พ. 2562 จาก <http://sciso.sakaeo.buu.ac.th/>
- อโนดาช รัชเวทย์. (2560). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยชุด การเรียนการสอนตามแนวสะเต็มศึกษา เรื่อง การแยกสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทริน. 11(3). 226-238.

การพัฒนาการเรียนกำหนดการเชิงเส้นโดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 The Development of a Learning Linear Programming by Using the 21st Century Skills

สมถวิล ขันเขตต์^{1*}

Somthawin KhunKhet^{1*}

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.อุบลราชธานี 34000

¹Department of Mathematics, Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
Mueang District, Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: somthawin.k@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 2) หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนจากบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้พัฒนาการเรียนการสอนด้วยบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 4093603 กำหนดการเชิงเส้น ภาคการศึกษาที่ 2/2559 จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) แบบแผนการวิจัยเป็นแบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บทเรียนการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นแบบอัตนัย แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทาง t-test for Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยเท่ากับ 90.17/85.67 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมาก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64

คำสำคัญ: การพัฒนาการเรียน, กำหนดการเชิงเส้น, ทักษะในศตวรรษที่ 21

ABSTARCT

This study was conducted to investigate: 1) efficiency of a lessen Linear Programming by using the 21st century skills; 2) the development of learning of students before and after using the lesson; and 3) student satisfaction with the development of learning by using 21st century skills. The sample group in this study consisted of 30 students majoring in Mathematics and taking 4093603 Linear Programming, second semester, academic year 2016 and they were obtained by purposive sampling. One Group Pretest-Posttest Design was employed in this study. Research instruments employed were a lesson enhancing learning Linear Programming by using 21st century skills; subjective test paper used before and after learning; and a questionnaire for an assessment of student satisfaction with the lesson. Obtained data were analyzed by using t-test for Dependent Samples. Results of the study revealed that the learning enhancement by 21st century skills had a higher efficiency than the criterion as set (90.17/85.67). The student learning achievement after using the lesson was higher than before with a statistical significance level at .01 Besides, the students had a high level of satisfaction with the lesson enhancing their learning ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .64).

Keywords: the Development of a learning, linear Programming, the 21st Century Skills

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จากการศึกษาคณิตศาสตร์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา พลิกนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์จึงควรตระหนักถึงการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงในด้านต่าง ๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การจัดสรรทรัพยากร การวางแผนการดำเนินงาน เป็นต้น โดยใช้เนื้อหาที่กำหนดการเชิงเส้น (Linear Programming) นำมาแก้ปัญหาข้างต้นให้มีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรและเงื่อนไขที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยคำนึงถึงผลตอบแทนสูงสุด ราคาต้นทุนต่ำสุด

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทุกด้านตามศักยภาพของแต่ละบุคคลทั้งในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลและฐานะที่เป็นสมาชิกในครอบครัวของสังคมและของโลก มนุษย์ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้หรือได้รับการศึกษาใน 2 ลักษณะคือได้รับการศึกษาดูด้วยการเรียนรู้ของตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ หรือเป็นการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต และที่ได้รับการศึกษาที่มีผู้จัดให้อย่างเป็นทางการหรือที่เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติเรียกว่าการศึกษาตามแนวระบบของโรงเรียน (อรุณ, 2547) ในสังคมยุคข่าวสารข้อมูลได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการเรียนรู้ของคนเนื่องจากสามารถรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ โดยผ่านสื่อที่มีมากมาย ปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีบทบาทสำคัญในการเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้งานหลาย ๆ ด้านดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลดังกล่าวนี้เกิดขึ้นกับทุกๆ สายงานไม่เว้นแม้แต่ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำ

ให้กระแสโลกเชื่อมโยงกันทั้งทางด้านข้อมูล ข่าวสาร ความคิด วัฒนธรรม ธุรกิจการเงิน สิทธิมนุษยชน การเมือง และกระบวนการทางสังคมอื่นๆ ไม่มีทางเลือกนอกจากการใช้กระบวนการการศึกษาพัฒนาคนให้ทันกับ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี (ไพบูลย์, 2540) ดังนั้นวงการการศึกษาจึงเห็นความสำคัญที่จะอาศัยเทคโนโลยีเป็น องค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้เกิดการเรียนรู้เติบโตขึ้นดำเนินชีวิตและ ทำงานอย่างมีคุณภาพ การนำสมาร์ตโฟน มาใช้ในการจัดการศึกษาเป็นความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ประโยชน์จากความเป็นคนในยุคดิจิทัลของผู้เรียนในการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา หรือที่เรา เรียกทับศัพท์ว่า “แท็บเล็ต” หรือ “สมาร์ตโฟน” การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จะให้ความสำคัญกับการบวนการ เรียนรู้มากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเป็นผู้ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก ออกแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกการค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต สมาร์ตโฟน เป็นเครื่องมือหนึ่งให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ง่าย รวดเร็ว และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมที่ช่วยในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Aurasma เป็นแอปพลิเคชันที่ใช้ใน การสร้างสื่อในโลกเสมือนจริง โดยใช้เทคโนโลยี AR หรือ Augmented Reality ที่ผสมผสานเอาโลกแห่งความจริง เข้ากับโลกเสมือนผ่านอุปกรณ์ สมาร์ตโฟน ต่างๆ เช่น Smart phone และ Tablet เป็นต้น ใช้ได้ทั้ง ระบบปฏิบัติการ iOS และ Android โดย Aurasma จะเป็นตัวกลางสำหรับเชื่อมโยงโลกของความจริง และความ จริงเสมือนเข้าด้วยกัน โดยแสดงออกมาในรูปแบบสื่อปฏิสัมพันธ์ที่มองเห็นเป็นภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ผู้ใช้ สามารถสร้าง AR ของตัวเอง ด้วยลำดับขั้นตอนง่ายๆ โดยสามารถใช้ภาพถ่าย วีดีโอ ที่มีอยู่หรือถ่ายใหม่ รวมถึงการ ใช้ภาพ animation ต่างๆ ที่ Aurasma มีให้เลือกมากกว่าหนึ่งพันรายการมาสร้างสรรค์งานเพื่อใช้ในการเรียนการ สอนได้อย่างสนุกสนาน รายวิชากำหนดการเชิงเส้น นักศึกษามีปัญหาในเรื่องการพิจารณาขอบเขตผลเฉลย ของทั้ง อสมการและระบบอสมการ การพิจารณาผลเฉลยที่เป็นไปได้ รวมถึงการพิจารณาผลเฉลยที่เหมาะสมที่สุด ของตัวแบบ กำหนดการเชิงเส้น และมีนักศึกษาส่วนหนึ่งมีข้อคำถามที่ยากจะอธิบายให้เห็นชัดเจน ว่าเพราะเหตุใดในการ พิจารณาคำตอบที่เหมาะสมที่สุดจึงนำเพียงแค่จุดมุมของขอบเขตผลเฉลยซึ่งเรียกว่าผลเฉลยที่เป็นไปได้มาพิจารณา สาเหตุของปัญหาดังกล่าวมาจากนักศึกษาขาดทักษะการนึกภาพ และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดิมไม่ เอื้ออำนวยให้นักศึกษามีโอกาสได้สำรวจข้อสงสัย ตรวจสอบข้อคาดเดา และสรุปคำตอบด้วยตนเองจากปัญหาและ อุปสรรคที่พบ

ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายที่พัฒนาการเรียนการสอนผ่านสมาร์ตโฟน ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคล เพื่อให้ให้นักศึกษาทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการนึกภาพ และเอื้ออำนวยต่อการให้นักศึกษาสามารถสำรวจข้อสงสัย ตรวจสอบข้อคาดเดา และสรุปคำตอบด้วยตนเอง บทเรียนกำหนดการเชิงเส้น เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความพึงพอใจ ของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนจากบทเรียนกำหนดการเชิง เส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้พัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะใน ศตวรรษที่ 21

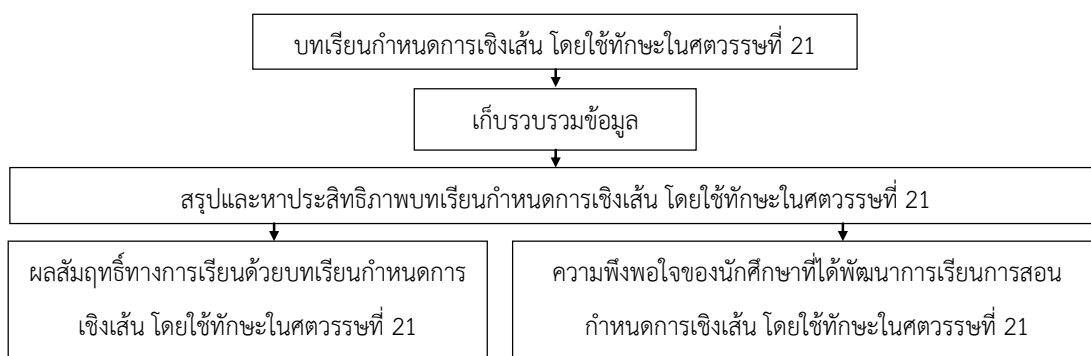
วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนรายวิชา 4093603 กำหนดการเชิงเส้น ในภาคเรียนที่ 2/2559 จำนวน 2 กลุ่ม จำนวน 94 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี Section 01 จำนวน 30 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิชา 4093603 กำหนดการเชิงเส้น ที่เปิดสอนในภาคเรียนที่ 2/2559 เนื้อหาเรื่อง กำหนดการเชิงเส้นสำหรับสองตัวแปร
3. ลักษณะของสมาร์ตโฟน มีดังนี้ เป็น Smart Phone ที่มีระบบปฏิบัติการ Android หรือ IOS หน้าจอความกว้างไม่ต่ำกว่า 4 นิ้ว และรองรับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต
4. แอปพลิเคชันที่ใช้เป็นแอปพลิเคชัน Aurasma เป็นแอปพลิเคชันที่ใช้ในการสร้างสื่อในโลกเสมือนจริง โดยใช้เทคโนโลยี AR หรือ Augmented Reality ที่ผสมผสานเอาโลกแห่งความจริงเข้ากับโลกเสมือนผ่านอุปกรณ์ Smart Devices โดย Aurasma จะเป็นตัวกลางสำหรับเชื่อมโยงโลกของความจริง และความจริงเสมือนเข้าด้วยกัน โดยแสดงผลออกมาในรูปแบบสื่อปฏิสัมพันธ์ที่มองเห็นเป็นภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว โดยสามารถใช้ภาพถ่ายวิดีโอ รวมถึงการใช้ภาพ animation ต่างๆ เพื่อนำมาสร้างสรรค์งานเพื่อใช้ในการสอนให้มีความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยประยุกต์และผสมผสานแนวคิดการพัฒนาการเรียนการสอน และกำหนดกรอบบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21

สมมติฐานการวิจัย

1. การพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 หลังได้รับการพัฒนาการเรียนการสอน สูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความพึงพอใจระดับมาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนรายวิชา 4093603 กำหนดการเชิงเส้น ในภาคเรียนที่ 2/2559 จำนวน 2 กลุ่ม จำนวน 94 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กลุ่มที่ 1 จำนวน 30 คน โดยคละเกรดเฉลี่ยสูง ปานกลาง และต่ำ ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. บทเรียนพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในหัวข้อกำหนดการเชิงเส้นสองตัวแปร โดยใช้โปรแกรม GSP ในการแสดงวิธีการหาคำตอบ ประเมินความเหมาะสมของเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.66$) อยู่ในระดับมากที่สุด และใช้แบบประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=0.92$) มีความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน
2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบอัตนัยเขียนตอบจำนวน 3 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ที่ผ่านการหาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยมีค่าความยากตั้งแต่ .44 - .50 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .77 - .97 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach Method) ใช้สูตรการหาประสิทธิภาพแอลฟา (Alpha Coefficient) (ไพศาล, 2556) มีความเชื่อมั่น .76
3. แบบสอบถามความพึงพอใจในการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดประเด็นการวัดความพึงพอใจในการเสริมสร้างการเรียนรู้ 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและด้านการนำเสนอ เสียง และการเชื่อมโยงเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามรูปแบบ One – Group Pretest – Posttest Design โดยทดลองแบบกลุ่มเดียว เป็นการทดลองที่มีการวัดก่อนการทดลอง 1 ครั้ง หลังการทดลอง 1 ครั้ง ที่ O₁ และ O₂ ใช้เครื่องมือวัดด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ฉบับเดียวกัน โดยมีการดำเนินการทดลองดังนี้

1. ชี้แจง แนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการลงแอปพลิเคชัน และการใช้บทเรียนพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งแจ้งจุดมุ่งหมายและเงื่อนไขในการเรียนให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบ
2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้ตรวจคุณภาพแล้วจำนวน 3 ข้อ
3. ดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21

4. เมื่อกลุ่มตัวอย่างเรียนด้วยบทเรียนพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 แล้วทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดประเมินผลการเรียนรู้ชุดเดิม
5. ให้กลุ่มผู้เรียนด้วยบทเรียนพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ตอบแบบสำรวจความพึงพอใจต่อบทเรียนที่ได้พัฒนาขึ้น
6. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อหาข้อสรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่บทเรียนพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อบทเรียนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ค่า t-test แบบ Dependent Samples สำหรับเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการเสริมสร้างการเรียนรู้

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยในเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ผู้วิจัยได้ทำการหาประสิทธิภาพของบทเรียนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของบทเรียนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	เกณฑ์มาตรฐาน	E_1/E_2
คะแนนใบงานระหว่างเรียน	40	36.07	90.17	70	90.17/
คะแนนทดสอบหลังเรียน	30	25.70	85.67	70	85.67

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากทำใบงานในชั้นเรียนของนักศึกษาจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 90.17 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 85.67 แสดงให้เห็นว่า บทเรียนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 90.17/85.67

ผลการวิเคราะห์บทเรียนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการทดสอบก่อนเรียนแล้วให้นักศึกษาได้เรียนเพิ่มเติมจากบทเรียนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 แล้วทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้ t-test Dependent แสดงผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21

การทดลอง	n	$\bar{X}$	SD.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
หลังการทดลอง	30	25.70	1.98	47	137	5.81 **
ก่อนการทดลอง	30	24.13	1.99			

$$t_{(0.01; df=29)} = 2.462$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังได้รับการพัฒนาการเรียนการสอน กำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ที่เรียนจากบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา			
1) เนื้อหาในการสอนด้วยสมาร์ทโฟนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.33	.61	มาก
2) เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก	4.17	.65	มาก
3) ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ง่าย	4.57	.50	มากที่สุด
4) ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาได้รวดเร็วและสะดวก	4.23	.68	มาก
5) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้	4.13	.68	มาก
2. ด้านการนำเสนอ เสียง และการเชื่อมโยงเนื้อหา			
1) ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	.50	มากที่สุด
2) ภาพประกอบมีความน่าสนใจสื่อสารได้ชัดเจน	4.27	.64	มาก
3) เสียงบรรยายมีความน่าสนใจทำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.53	.51	มากที่สุด
4) การนำเสนอละเอียดชัดเจนทุกขั้นตอน	4.30	.53	มาก
5) การเชื่อมโยงเนื้อหาสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน	3.83	.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	.64	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงถึงระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีต่อบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.30, SD=.64$) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา และมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60, SD=.50$) รองลงมาได้แก่ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ง่าย ($\bar{X}=4.57, SD=.50$) และประเด็นที่มี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเชื่อมโยงเนื้อหาสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ($\bar{X}=3.83$, $SD=.70$) ซึ่งมีความพึงพอใจระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยซึ่งผลการวิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

บทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านสมาร์ทโฟนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียน เนื่องจากนักศึกษาสามารถเข้าถึงบทเรียนได้ทุกที่ และตลอดเวลา มีความสะดวก ไม่ซับซ้อน ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนจำนวน 30 คน ทำการทดสอบก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.13 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.43 หลังจากทำการทดสอบก่อนเรียนเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำบทเรียนที่พัฒนาขึ้นให้นักศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติม มีการบันทึกผลคะแนนระหว่างเรียนและมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 90.17 และหลังจากนักศึกษาได้ศึกษาบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 แล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน พบว่าคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 85.67 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.17/85.67 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กขพรรณ (2556) ได้วิจัยเรื่องการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่าย เรื่อง การสร้างแบบฝึกหัดด้วยโปรแกรมแฟลชสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ ผลการศึกษาพบว่าบทเรียนบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.38/86.32 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สุภาพรรณ (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยการเรียนจากบทเรียนออนไลน์ที่ใช้แนวคิดการสอนแบบสืบสอบ วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่องฟิสิกส์นิวเคลียร์ ที่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.35/90.63 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้บทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการทดสอบก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.13 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.99 หลังจากทีนักศึกษาได้เรียนรู้จากบทเรียนที่พัฒนาขึ้น แล้วทำการสอบหลังเรียน นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจากเดิม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.70 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.98 การวิเคราะห์ t-test Dependent ระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน เท่ากับ 5.81 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันดี (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดราชบุรณารุง (งามศิริวิทยาการ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาหลังการใช้บทเรียนกำหนดการเชิงเส้น โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมพร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนผ่านสมาร์ทโฟนตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโชคชัยรังสิต พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนผ่านสมาร์ทโฟนตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมาก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .29

สรุปผลการวิจัย

ในการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่าบทเรียนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 มีประสิทธิภาพตามเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาลงของการพัฒนาการเรียนการสอนกำหนดการแข่งขัน โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ไปใช้กับผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่างกัน เพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนให้ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่สนับสนุนทุนในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณหน่วยงานที่ให้ทุนสนับสนุน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ให้ข้อมูลทุก ๆ ท่าน ไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กษพรณ กันทาทอง. (2556). การสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่าย เรื่อง การสร้างแบบฝึกหัดด้วยโปรแกรม แฟลช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์ เปานิล. (2540). อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา. เทคโนโลยีการศึกษา, 4 (4).
- ไพศาล วรคำ. (2556). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- วันดี ต่อเพ็ง. (2553). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภาวรรณ ห่วงช้าง. (2556). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการเรียนจากบทเรียนออนไลน์ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบสืบสวน วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่องฟิสิกส์นิวเคลียร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อารุง จันทวนิช. (2547). แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่ – โรงเรียนคุณภาพ Guidelines on the best practice for quality schools. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุมาพร แก้วทา. (2558). การพัฒนาบทเรียนผ่านสมาร์ทโฟนตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี.

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร
สำหรับนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ศาสตราจารย์ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอร์
ตำบลคอแลน อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

Participatory Action Research to develop Thai language courses
for communication for students Professor Doctor Nawinskrim Shaw
Border Police Patrol School, Sub district Kho Laen,
Buntharik District, Ubon Ratchathani

ปิยาพัชญ์ นิธิศักรานนท์^{1*}, อมรรัตน์ พันธุ์งาม¹, ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว¹,
สุนลรัตน์ ไกรสรสวัสดิ์¹, ปรีดา กังแฮ¹
Piyapat Nithidaukaranon^{1*}, Amornrat Panngam¹, Piyaporn Pumkeaw¹,
Sumonrat Kraisawat¹, Preeda Kanghea¹

¹สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.อุบลราชธานี 34000

¹Department of Elementary, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
Mueang District, Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: piyaphat.n@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดทำหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอร์ 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอร์ 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอร์

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2560 ครูใหญ่ ครูผู้สอน ครูวิชาการ ครูผู้สอนสาระภาษาไทย ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ศาสตราจารย์ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอร์ ตำบลคอแลน อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 32 คน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อการสื่อสาร การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 2 การยกร่างหลักสูตร ระยะที่ 3 การทดลองและประเมินผลการใช้หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) หลักสูตรการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 2) แบบสอบถามเพื่อการประเมิน

หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 3) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรต้องมุ่งเน้นความเป็นท้องถิ่น มีหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรในท้องถิ่น สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่จัดทำในชุมชน และสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มีมากในชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมออกแบบกิจกรรมมากกว่านี้ รวมไปถึงการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนในด้านทักษะการอ่าน การเขียนของนักเรียน รวมถึงทักษะการสื่อสารอื่น ๆ 2) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบไปด้วยหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 วรรณกรรมท้องถิ่น สร้างสรรค์ หน่วยที่ 2 พิษพรณธรรมชาติท้องถิ่น หน่วยที่ 3 แดนดินถิ่นไผ่ และหน่วยที่ 4 ใส่ใจอาหารโภชนาการ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมี กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนแบบประดิษฐ์และแบบเทคโนโลยี ใบความรู้และใบงาน 3) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 80.60/81.41 และมีผลการประเมินความสามารถในการสื่อสารหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ดังนี้ ด้านการฟัง ร้อยละ 81 ด้านการพูด ร้อยละ 80.55 ด้านการอ่าน ร้อยละ 80.70 และด้านการเขียน ร้อยละ 80.50 การประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบหลักสูตร มีผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 4.51 และ 4.75 ตามลำดับ และการประเมินคุณภาพตามรายละเอียดของแต่ละหน่วยการเรียนรู้พบว่าอยู่ในระดับมากจนถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 – 5.00) และพบว่าทุกหน่วยการเรียนรู้มีผลการประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: วิจัยปฏิบัติการ, แบบมีส่วนร่วม, การพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรภาษาไทย, การสื่อสาร

ABSTRACT

This research aims to 1) study the necessity of Thai language curriculum producing for communication for Professor Dr. Nevin Scrimshaw's Border Patrol School students. 2) to develop Thai language curriculum for communication for the Professor Dr. Nevin Scrimshaw's Border Patrol School students. 3) To study the community participation in the development of Thai language for communication for Professor Dr. Nevin Scrimshaw's Border Patrol School students.

The target group for this research was elementary pupil in primary 4, 5 and 6 in the academic year 2017, the headmaster, the teachers, the academic teachers, Thai language teachers, Local philosopher, and the students in primary 4, 5 and 6 from the Professor Dr. Nevin Scrimshaw's Border Patrol School, Kolan Sub- District, Buntharik District, Ubon Ratchathani Province number 32 people. This research uses a participatory action research model for the development of communication curriculum.

The research is divided into three phases: Phase 1; a study of essential needs of curriculum development, Phase 2; Curriculum Development, and Phase 3; experiments and evaluation of the curriculum. The instruments used in the research were 1) Thai Language curriculum for Communication for primary 4 - 6 students, 2) Thai Language Curriculum for

communication assessment questionnaire, 3) Pre - test and Post – test. The statistics used in the research including mean, percentage and standard deviation.

The research exposed that: 1) the curriculum development must focus on being local, producing learning units with content related to local resources or products made available in the community and essential resources in the community. This is an opportunity for people in the community to participate in the discussion and design more learning activities for students to develop the ability of students in reading, writing and other skills. 2) The developed curriculum consists of 4 learning units, Unit 1, Creative Local Literature, Unit 2, Local Natural Plants, Unit 3, The Land of Bamboo, and Unit 4, Caring of Nutrition. Each unit will have learning activities, handmade instructional medias and instructional technology medias, Handouts and worksheets. 3) The developed curriculum had the efficiency (E1/E2) of 80.60/81.41 and the result of the evaluation of communication ability after learning management by following the developed curriculum were increased as follow 81% of listening, 80.55% of speaking, 80.70% of reading, 80.50% of writing. The curriculum was evaluated by experts and stakeholders. The results of the feasibility, appropriateness and usefulness evaluation were at the highest level at 4.64, 4.51, and 4.75 respectively. Quality assessment based on the details of each unit. Found to be in very high to the highest levels (average from 4.00 to 5.00) and found that all units had the highest overall quality score.

Keywords: participatory action research, curriculum development, Thai Language curriculum, communication

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยต้องใช้การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งหลักการจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นห่างไกล ได้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ การจัดตั้งและการให้การศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้มีแนวคิดริเริ่มมาจาก ชุมลาดตระเวนของหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้ออกลาดตระเวนไปตามกลุ่มชาวเขา ที่ไม่มีความรู้ภาษาไทยและไม่สามารถพูดไทยได้ ก่อให้เกิดปัญหาด้านการสื่อความหมายเป็นอย่างมาก หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนจึงมีความเห็นตรงกันว่า การสอนหนังสือเด็กให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถสื่อสารภาษาไทยได้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน อันเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาความเจริญให้แก่พื้นที่นั้น ๆ ได้

ภาษาไทยในฐานะภาษาประจำชาติที่คนไทยทุกคนต้องเรียนรู้เพื่อการดำรงตนในสังคม และเพื่อการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กและเยาวชนไทยต้องเห็นความสำคัญของภาษาไทยซึ่งเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่คนไทยทุกคนต้องร่วมกันอนุรักษ์และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครูผู้สอนภาษาไทยจะต้องสามารถบูรณาการการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน 2551 ให้สอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ประการแรก คือการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้ในสิ่งต่าง ๆ (Learning to know) อันจะเป็นประโยชน์ต่อไป เช่น การรู้จักแสวงหาความรู้ การต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ การสร้างความรู้ขึ้นใหม่ ประการที่สอง คือการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติลงมือทำ (Learning to do) นำไปสู่การประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้มาและการสร้างประโยชน์แก่สังคม ประการที่สาม คือการเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข (Learning to live together) เช่น การเรียน ครอบครัว สังคมและการทำงาน ประการสุดท้าย คือ การเรียนรู้เพื่อรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ (Learning to be) รู้ถึงศักยภาพ ความถนัดและความสนใจของตนเอง และสามารถวางแผนชีวิตให้แก่ตนเองได้

การจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอร์ ตำบลคอแลน อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2558 พบว่า นักเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (ONET) คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่เมื่อพิจารณารายชั้นเรียนที่นอกเหนือจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลัก เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 4 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และมีความเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยในทุกเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้ในปีการศึกษา 2559 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ให้สถานศึกษาทุกแห่งนำไปสู่การปฏิบัติ การพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในครั้งนี้ จึงได้พิจารณาถึงความต้องการของสถานศึกษาและความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) รวมทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เข้าด้วยกัน เพื่อได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยคณะวิจัย ชุมชนและแกนนำชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวิจัยทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-centered development) และแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ (Problem-learning process) กมล (2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) คือ การวิจัย ค้นคว้า และหาความรู้ตามหลักการของการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์แบบเดิม ๆ ต่างกันเพียงแต่ว่า PAR นั้นมีวัตถุประสงค์มุ่งไปที่การแก้ปัญหาในการพัฒนา และเป็นการวิจัยที่ดำเนินไปด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ร่วมงาน รวมทั้งในกระบวนการวิจัย และในการมีหุ้นส่วนใช้ประโยชน์ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ สุภางค์ (2547) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) หมายถึง วิธีการที่ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมวิจัย เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวิจัย นับตั้งแต่การกำหนดปัญหา การดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูลตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานแนวทางการทรงงานเพื่อการพัฒนา คือ “เข้าใจ-เข้าถึง-พัฒนา” ให้กับพสกนิกรทั่วประเทศ นำไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาอันจะก่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีของผู้นำพัฒนากับผู้รับการพัฒนา ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นการวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) รวมทั้งการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เข้าด้วยกันเพื่อได้มา

ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยคณะวิจัยชุมชนและแกนนำชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวิจัยทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-centered development) และแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ (Problem-learning process)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในฐานะที่เป็นหน่วยงานระดับอุดมศึกษาที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นและเป็นหน่วยงานร่วมสนองงานในโครงการในพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง จึงจัดทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอว์ ตำบลค้อแล่น อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี โดยจัดทำในลักษณะของหลักสูตรเสริมเพื่อให้โรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มเวลารู้ให้กับนักเรียน คณะผู้วิจัยหวังว่า จะสามารถเสริมพลังอำนาจคนในชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งขยายผลในโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายชุมชนและเครือข่ายวิจัยการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดทำหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอว์
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอว์
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอว์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีการดำเนินงานแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 2 การยกร่างหลักสูตร และระยะที่ 3 การทดลองและประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีขอบเขตการดำเนินงานดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียน ภายใต้นโยบายการวิจัยด้านวิจัยท้องถิ่น (Community Based Research: CBR) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี (ปีงบประมาณ 2560)

2. การพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ แบ่งระยะ ในการดำเนินการเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร โดยมุ่งศึกษาจากบริบทโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอว์ ตำบลค้อแล่น อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าควรจะต้องจัดหาหรือพัฒนาสิ่งใด หรือสิ่งใดที่มีอยู่แล้วเพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทมากที่สุด

ระยะที่ 2 การยกร่างหลักสูตรและการตรวจสอบคุณภาพเป็นการจัดทำหลักสูตร พร้อมเอกสารประกอบ

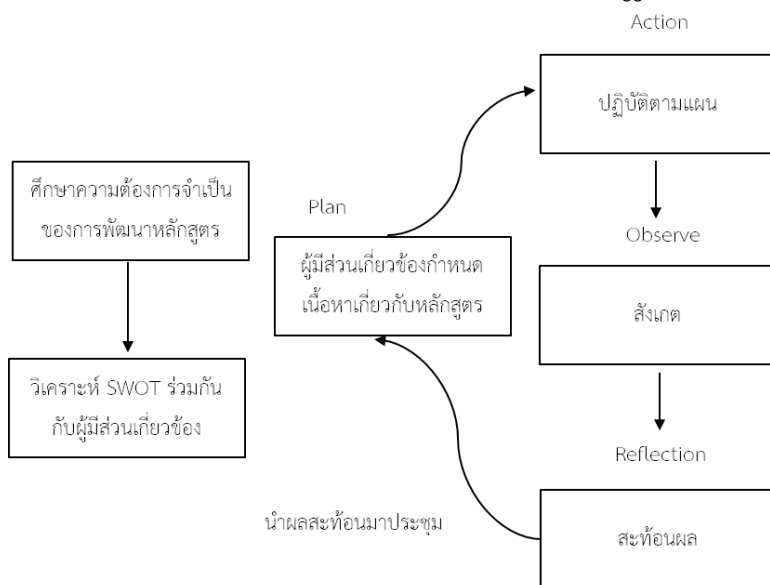
ระยะที่ 3 การทดลองและประเมินผลการใช้หลักสูตร ขอบเขตพื้นที่ดำเนินการ คือ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เนวิน สคริมชอว์ ตำบลค้อแล่น อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่ง

ประกอบด้วยบุคลากรทั้ง ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

เนื้อหาของหลักสูตร คือ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ครอบคลุมเป้าหมาย การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รวม 5 สาระ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง ดู พูด หลักการใช้ภาษา และวรรณคดีและวรรณกรรม กำหนดเนื้อหาหลักสำหรับนำมาใช้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนได้มาจากการสนทนา และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยใช้กระบวนการ PAR ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis & Taggart, 1990) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รายงานได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามการดำเนินงาน 3 ระยะ คือ ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ตอนที่ 2 สาระสำคัญของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น และตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุปเป็นรายชื่อได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นท้องถิ่น ควรมีหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรในท้องถิ่น สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่จัดทำในชุมชน อาจรวมไปถึงสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มีมากในชุมชน
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการในด้านปัจจัยนำเข้า ควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมออกแบบกิจกรรม รวมไปถึงการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน ในด้านความสามารถของนักเรียนในท้องถิ่นควรพัฒนา ทักษะการอ่าน การเขียนของนักเรียน รวมถึงด้านทักษะการสื่อสารต่าง ๆ ด้วย

3. กระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามาร่วมศึกษา เสนอแนะ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ (ร่าง) หลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนกระบวนการพัฒนา

4. ผลผลิตที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนนั้น ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองและสามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตร

คณะผู้วิจัยได้มีการประชุมและนำเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาที่ใช้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ช่วยสร้างอาชีพให้แก่ชุมชน และการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถแลกเปลี่ยนรู้เรื่องต่าง ๆ กันภายในชุมชนได้ คณะผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มนั้นมาปรับปรุงจนได้เป็นหลักสูตรที่ประกอบไปด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมี กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนแบบประติมากรรมและแบบเทคโนโลยี ใบความรู้และใบงาน ซึ่งแต่ละหน่วยมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตร

ผลการทดลองใช้หลักสูตร จากการทดลองใช้ได้ทดสอบความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาไทยของนักเรียน นำเสนอเป็นค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (E_1/E_2) และค่าเฉลี่ยคะแนนในแต่ละด้านจำแนกและแต่ละหน่วยการเรียนรู้คะแนนการทดสอบระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.60 (E_1) เมื่อพิจารณาในรายครั้งพบว่า ในครั้งที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 15.80 ครั้งที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 16.23 ครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 16.19 และครั้งที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยมีคะแนนเฉลี่ย 16.26 ซึ่งมีคะแนนรวม 64.48 โดยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $E_1/E_2 = 80/80$ ซึ่งจากการหาค่าประสิทธิภาพหลักสูตรได้ค่า $E_1/E_2 = 80.60/81.41$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลวิจัย ได้ดังนี้

1. ความต้องการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษามุ่งเน้นด้านภาษา ทั้งทักษะการฟัง พูดอ่านเขียน สะท้อนให้เห็นว่า ภาษาในการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ และสามารถใช้ประกอบการงาน อาชีพของตนได้ในอนาคต อีกทั้งความต้องการที่ผู้บริหารและครูต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษากับโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาที่มุ่งเน้นให้การจัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาแบบการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งทำให้คนในท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาชุมชนของตนได้อย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่กล่าวไว้ว่า มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในการที่โรงเรียนให้พัฒนาผู้เรียนตามบริบทของโรงเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ องค์ความรู้ ปรากฏท้องถิ่น และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน นับได้ว่าเป็นการส่งเสริมชุมชน และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น เห็นความสำคัญของบุคลากร อีกทั้งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยลดต้นทุนในทุก ๆ ด้าน ได้เป็นอย่างดี

2. หลักสูตรที่พัฒนานั้น ประกอบไปด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างคุ้มค่า เมื่อนักเรียนได้เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้แล้ว นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาทั้ง 4 หน่วยได้ ด้วยการที่นักเรียนสามารถรู้จักพืชพรรณในท้องถิ่นที่สามารถกินได้ รู้จักการสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการจักสาน อีกทั้งเมนูอาหารต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถปรุง และนำไปจำหน่ายเป็นอาหารพื้นบ้าน หรืออาจทำเพื่อเลี้ยงต้อนรับผู้มาเยี่ยมเยือนท้องถิ่นได้ด้วย

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตร จากการทดลองใช้พบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งคะแนนทดสอบหลังเรียนก็สูงขึ้น จากก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนอรธน์ (2549) ได้ทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 ปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 ปีที่ 3 อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นวิเคราะห์และศึกษาสาเหตุของปัญหา ขั้นวางแผนการแก้ปัญหา ขั้นปฏิบัติการตามการวางแผน และ ขั้นประเมินผลและสรุปผล ทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย สามารถระดมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ หลังทดลองใช้หลักสูตรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.50 ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุอำเภอพนมทวนในระดับมาก และประกาศใช้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นของอำเภอพนมทวนอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นท้องถิ่น ควรมีหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรในท้องถิ่น สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่จัดทำในชุมชน อาจรวมไปถึงสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มีมากในชุมชน

1.2 ควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมออกแบบกิจกรรมมากกว่านี้ รวมไปถึงการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนในด้านทักษะการอ่าน การเขียน ของนักเรียน รวมถึงทักษะการสื่อสารอื่น ๆ

1.3 กระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามาร่วมศึกษา เสนอแนะให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารตลอดกระบวนการพัฒนา

1.4 ผลผลิตที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนนั้น ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองและสามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบไปด้วยหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 วรรณกรรมท้องถิ่น สร้างสรรค์ หน่วยที่ 2 พิษพจนานุกรมชาติท้องถิ่น หน่วยที่ 3 แดนดินถิ่นไผ่ และหน่วยที่ 4 ใส่ใจอาหารโภชนาการ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมี กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนแบบประดิษฐ์และแบบเทคโนโลยี ใบความรู้และใบงาน

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตร

3.1 หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 80.60/81.41 และมีผลการประเมินความสามารถในการสื่อสารหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ดังนี้ ด้านการฟัง ร้อยละ 81 ด้านการพูด ร้อยละ 80.55 ด้านการอ่าน ร้อยละ 80.70 และด้านการเขียน ร้อยละ 80.50

3.2 การประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบหลักสูตร มีผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 4.51 และ 4.75 ตามลำดับ และการประเมินคุณภาพตามรายละเอียดของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ พบว่าอยู่ในระดับมากจนถึง

มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 – 5.00) และพบว่าทุกหน่วยการเรียนรู้ มีผลการประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับความอนุเคราะห์และร่วมมือจาก ครูใหญ่และคณะครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ศาสตราจารย์ดอกเตอร์เนวิน สคริมซอร์ ตำบลคอแลน อำเภอบุณทริก จังหวัดอุบลราชธานี คณบดีและรองคณบดี ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประจำปี 2560

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุตประเสริฐและสุนทร สุนันทชัย. (2540). การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พนอรรัตน์ ชุนหวานิช. (2549). การศึกษารูปแบบกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2547). วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. ใน อุทัย ดุลยเกษม (บรรณาธิการ). คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 4), หน้า 137 -184. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Kemmis, S. & Mc Taggart, R. (1990). The action research planner. 3rd ed. Victoria : Deakin University press

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรู
บ้านท่าลั้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

The Participation in Cultural heritage wisdom of The Bru of Baan
Ta-Long and Baan Vern-Bueg Village, Khong Chiam District, Ubon
Ratchathani Province to promote cultural tourism

มานิตย์ โสกก้อ^{1*}

Manit Sokkhor^{1*}

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อ.เมือง
จ.อุบลราชธานี 34000

¹Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Ubon Ratchathani Rajabhat University, Amphoe Mueang, Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: s.manit28@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในการรับรู้ของชาวบรูบ้านท่าลั้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีและเพื่อส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวบรูให้คงอยู่ในฐานะที่เป็นขุมคลังทางปัญญาที่เสี่ยงต่อการสูญหาย

ผลการวิจัยพบว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรู ผู้วิจัยสามารถรวบรวมและจัดจำแนกได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) วรรณกรรมพื้นบ้าน 2) ศิลปะการแสดง 3) งานช่างฝีมือดั้งเดิม และ 4) ประเพณีและพิธีกรรม ข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ยังนำเสนอให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของคนบรู อีกทั้งยังสื่อให้เห็นบทบาทและความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ได้ดีเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าชาวบรูเขามามีส่วนร่วมในกระบวนการรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเอง ตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัย การวางแผนการดำเนินงาน การเก็บข้อมูลสนาม การสรุปผลการวิจัย และการได้รับประโยชน์ร่วมกัน ผลจากการวิจัยนี้มีส่วนสำคัญยิ่งในการรักษา สืบทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมที่เสี่ยงต่อการสูญหายให้สามารถคงอยู่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ชาวบรู, มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research purposes to study the cultural heritage wisdom information that presented in the Bru awareness of Baan Ta-Long and Baan Vern-Bueg Village, Khong Chiam District, Ubon Ratchathani Province to promote cultural tourism, to support community participation, make strategic plans and policy proposals for the management the cultural heritage of The Bru community to remain as an intellectual treasures which is risk of disappearance.

The result of research found that the cultural heritage wisdom of The Bru, Researchers can collect and classify into 4 groups: 1) Folk literature 2) Performing arts 3) Traditional handcraft 4) Traditions and rituals. These cultural information also present the identity of The Bru and shows the roles and relationships and ethnic The Bru very well. In addition, the researchers found that The Bru were involved in the process of gathering their own cultural heritage wisdom information, By developing research solutions, Operation planning, Data Collection, Summary of research, And mutual benefit. The results of this research is very importance for conservation and succession of cultural information that is risk of being disappearance to remain as a well source of cultural learning.

Keywords: the Bru, cultural heritage wisdom, participation

บทนำ

ชาวยุโรปเป็นกลุ่มวัฒนธรรมของคนตัวเล็กตัวน้อยได้อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยและกระจายตัวอยู่ในจังหวัดมุกดาหาร นครพนม หนองคาย และอุบลราชธานี หลังจากที่ฝรั่งเศสเข้ามาปกครองลาว ชาวฝรั่งเศสได้มีการกดขี่ จนชาวข่า-บรู หนีไม่ไหวจึงอพยพมาอยู่ในดินแดนดังกล่าว หลังการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวยุโรปเลือกเข้าไปตั้งถิ่นฐานในป่าลึกห่างไกลผู้คน แต่มีธรรมชาติที่สวยงาม บริสุทธิไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำ ป่าไม้อันเป็นแหล่งที่มีความมั่นคงทางนิเวศ สามารถรองรับชุมชนพวกเขา ชนเผ่าที่มีประชากรจำนวนไม่มาก นอกจากพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ยังปลูกข้าวไร่เชิงเขา ปลูกผัก หาหินกับภูเขา หาของป่า พึ่งพาธรรมชาติ ในขณะเดียวกัน ธันวา (2558) ยังได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะชาวยุโรปว่า “ชนชาติยุโรปจะอยู่อย่างเจียมเนื้อเจียมตัว เพราะตัวเองเป็นชนชาติส่วนน้อยและเป็นชนชาติที่พูดภาษาไม่เหมือนชนชาติผู้เป็นชนชั้นปกครอง ชาวยุโรป มีผิวที่แตกต่างไปจากพวกเขา รับรู้ว่าถูกเหยียดหยามจากชนชาติใกล้เคียงในแถบภูพานเคยหวังและรอสังคมอุดมคติ”

นอกจากนี้ยังพบว่าชาวยุโรปที่อพยพเข้ามาในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีนั้นจะสามารถพบได้ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านเวินบึกและบ้านท่าล้ง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี โดยทั่วไปแล้วชาวยุโรปทั้งสองชุมชนมีความเชื่อมโยงกัน โดยอพยพเข้ามาครั้งแรกในหมู่บ้านเวินบึกและตามด้วยบ้านท่าล้ง ชาวยุโรปเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร อาศัยอยู่ใกล้ภูเขา จึงเรียกตนเองว่า “บรู” เริ่มอพยพเข้ามาโดยกลุ่มญาติพี่น้องประมาณ 10 ครอบครัว ประกอบด้วย 3 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลแก้วใส พึ่งป่าและละครวงษ์ จากบ้านหนองเม็ก เมืองปากเซ ประเทศลาว ประมาณ พ.ศ. 2452 โดยอพยพข้ามลำน้ำโขงมาขึ้นฝั่งที่บ้านตามุย

มาอาศัยอยู่บริเวณถ้ำทราย ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาน้ำท่วมถ้ำทราย จึงอพยพมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนบริเวณท่าลง และเป็นบริเวณที่คนใช้เส้นทางลงไปแม่น้ำโขง ก่อนที่จะเปลี่ยนมาเป็นบ้านท่าล่างในปัจจุบัน พอเข้ามาก็สร้างชุมชนก็ขึ้นไปทำไร่บนภู ปัจจุบันคือเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม (สุนทร และมานิตย์, 2557)

เป็นที่น่าสังเกตว่าชาวบรูบ้านท่าล่างและบ้านเวินบึกที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนั้นได้นำเอาขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม และศิลปหัตถกรรมที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษติดมาด้วย ข้อมูลดังกล่าวถือได้ว่าเป็นมรดกภูมิปัญญาของชนชาวบรูที่สำคัญซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดเอาไว้อย่างยิ่ง ในช่วงเดือนกันยายน ที่ผ่านมามีผู้วิจัยได้ลงพื้นที่จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อสำรวจความต้องการในการพัฒนาชุมชนไทบรูที่บ้านท่าล่างและบ้านเวินบึก ได้ข้อมูลที่น่าสนใจ ดังที่ พ่อใหญ่แพง แก้วใส (2560, สัมภาษณ์) ปรากฏไทบรู บ้านท่าล่าง เป็นตัวแทนสะท้อนเสียงปัญหาจากชุมชนไทบรูบ้านท่าล่างว่า “ปัจจุบันวิถีชีวิตของชาวบรูเริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเมื่อคนต่างถิ่นเริ่มเข้ามาในชุมชน ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบรูหลายอย่างกำลังเปลี่ยนไป และบางอย่างเริ่มสูญหายไปจากชาวบรู เช่น นิทานบรู เพลงบรู ก็ไม่ค่อยมีคนจำได้แล้วเพราะไม่มีการสืบทอดเอาไว้ คงอีกไม่นานภูมิปัญญาของชาวบรูอาจเหลือน้อยเต็มที” ในขณะที่ พ่อใหญ่กั คำบุญเรือง (2560, สัมภาษณ์) ปรากฏชาวบรูบ้านเวินบึก ได้กล่าวถึง ปัญหาภูมิปัญญาของไทบรูบ้านเวินบึกว่า “เดิมทีชาวบรูเราสานหวด สานกระติบ สานเครื่องมือเครื่องใช้เอง ทำใช้ตั้งแต่เกิดจนตาย เหลือใช้เราก็อขาย บ้านเราไม่มีไร่นา อยู่กันลำบากเข้าป่าก็ไม่ค่อยได้ มีเพียงการหาปลากับการจักสานเท่านั้น ที่พอช่วยให้เรามีรายได้เพิ่มขึ้น ภูมิปัญญาของชาวบรูเรามีอยู่จำนวนมากแต่ปัจจุบันจะเลือนหายไปแล้วไม่ค่อยมีใครสนใจสืบสานไว้ อยากให้ภูมิปัญญาเหล่านี้้อยู่คู่ลูกหลาน” นายเสมอ ทาวิธ (2560, สัมภาษณ์) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าล่าง (โรงเรียนเพียงหลวง 12) ได้บอกเล่าถึงความหลากหลายของมรดกภูมิปัญญาของชาวไทบรูว่า “ชาวบรูเป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมโดดเด่นและมีความเป็นลักษณะเฉพาะตัว วัฒนธรรมของเขามีความหมายต่อวิถีชีวิตของชาวบรูเป็นอย่างมาก ชาวบรูเคร่งครัดต่อธรรมเนียม และมีความประเพณีพิธีกรรมตั้งแต่เกิดไปจนตาย สิ่งที่เป็นห่วงคือกลัวว่าอีกไม่นานภูมิปัญญาเหล่านี้จะไม่หลงเหลือไว้ แม้แต่ระบบการศึกษาที่เป็นสิ่งที่ยากต่อการอนุรักษ์สืบสานเอาไว้”

เช่นนี้จึงเป็นเสียงสะท้อนจากชุมชนชาวไทบรูที่บอกเล่าเรื่องราวและความต้องการที่จะอนุรักษ์สืบทอด ภูมิปัญญาของตนเอาไว้ จากการสำรวจข้อมูลมรดกภูมิปัญญาของชาวไทบรูเบื้องต้นพบว่า สามารถจำแนกได้ เช่น กลุ่มวรรณกรรม กลุ่มการแสดงพื้นบ้าน กลุ่มช่างฝีมือดั้งเดิม และกลุ่มประเพณีพิธีกรรม เป็นที่น่าสังเกตว่าชาวบรู ส่วนหนึ่งยังคงธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้เป็นอย่างดี

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน อาจทำให้ชาวบรูจำนวนไม่น้อยที่กำลังสับสนกับความเป็นบรู ในภาวะสังคมปัจจุบัน บางคนมองว่าความเป็นบรูทำให้รู้สึกต่ำต้อยเมื่อรู้ว่าตนไม่ใช่ไทยแท้ จึงอยากสลัดความเป็นบรูให้ไกลออกไป ในขณะที่บางกลุ่มมองว่าบรูคือรากเหง้าเก่าเดิม ลูกหลานไม่ควรลืมและต้องอนุรักษ์สืบสานเอาไว้ เพื่อให้สองกลุ่มความคิดสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้ บรูคงต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ในขณะเดียวกันก็ปรับเปลี่ยนให้สามารถอยู่ในสังคมสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว การที่ชาวบรูจะสามารถดำรงความเป็นบรูของตนเองให้คงอยู่ได้ จำเป็นจะต้องประกอบสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาเพื่อแสดงตำแหน่งแห่งที่ในสังคม แนวคิดเรื่อง “อัตลักษณ์” จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจชาวบรูที่สามารถสืบสานความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์บรูที่อาศัยอยู่ในบริบทสังคมไทย ทั้งนี้คำว่า “อัตลักษณ์” หรือ “Identity” เป็นชุดความคิด ที่พยายามอธิบายความมีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชนหนึ่งๆ หรือคนหนึ่งๆ โดยอาศัยการ

เทียบเคียงจากคนอื่นหรือชนกลุ่มอื่น เช่นเดียวกันกับที่ อภิญา (2546) ได้ชี้ให้เห็นว่า อัตลักษณ์มีสองระดับ ในด้านหนึ่งอัตลักษณ์คือ “ความเป็นปัจเจก” ที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคมอีกด้านหนึ่งอัตลักษณ์ก็เกี่ยวข้องกับมิติ “ภายใน” ของความเป็นตัวเราอย่างมากทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้สึก เพราะมนุษย์ให้ความหมายหรือเปลี่ยนแปลงความหมายเกี่ยวกับตนเองในกระบวนการที่สัมพันธ์กับโลกในขณะที่ Richar Jenkins (1996) เสนอว่า “อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวของมันเองหรือกำเนิดขึ้นมาพร้อมกับคนหรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีลักษณะเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา” ลักษณะเดียวกันนี้ พัฒนา (2546) ก็ได้แสดงทัศนะว่า “อัตลักษณ์ไม่ใช่ความหมายที่มีอยู่แล้วโดยอัตโนมัติในตัวมันเอง หรือกำเนิดขึ้นพร้อม ๆ กับคนหรือสิ่งของแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีลักษณะเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา สำคัญจึงเป็นทั้งจิตสำนึกส่วนตัวและจิตสำนึกส่วนรวมในระดับสังคมที่เกิดจากการนิยามว่าตัวเองคือใครมีความเป็นมาอย่างไร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไร”

เมื่อเป็นเช่นนี้ หากเรานำเอาอัตลักษณ์ความเป็นบูรณาเป็นจุดเด่นของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังที่ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2559) ได้กล่าวถึง ข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้ว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หมายถึง การปฏิบัติ การเป็นตัวแทน การแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ ซึ่งชุมชน กลุ่มชนและในบางกรณีปัจเจกบุคคล ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของตน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนและกลุ่มชนสร้างขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองสภาพแวดล้อมของตนเป็นปฏิสัมพันธ์ของพวกเขาที่มีต่อธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของตน และทำให้นั่นเหล่านั้นเกิดความรู้สึก มีอัตลักษณ์และความต่อเนื่อง ดังนั้น จึงก่อให้เกิดความเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทบูรเป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ซึ่งควรแก่การอนุรักษ์ สืบสานและการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาเหล่านี้ไว้ เพื่อให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย อันจะส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ของชาวไทบูรในธุรกิจท่องเที่ยวให้มากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ต้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนไทบูรในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นไทบูร การวิจัยในครั้งนี้เป็นการแบบสหวิทยาการผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์เอาวิธีวิทยาการศึกษาวิจัย ทางคติชนวิทยาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทบูร และนำเอาวิธีวิทยาการวิจัยชุมชนมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนไทบูรในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทบูร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมและจัดจำแนกข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบูร บ้านท่าลั้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนชาวบูร บ้านท่าลั้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์และข้อเสนอเชิงนโยบายในบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวบูร บ้านท่าลั้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสำรวจข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในชุมชนไทบุรุษบ้านท่าล้งและบ้านเวินบึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและสิ่งที่ต้องการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire)
2. จัดเวทีชุมชนในการกล่าวถึงปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนการอนุรักษ์ สืบสาน และการสร้างสรรค์ให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบุรุษให้คงอยู่ร่วมกับชาวบุรุษต่อไป โดยเวทีนี้จะได้นักวิจัยไทบ้านผู้มีจิตอาสาในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับทีมนักวิจัยและชาวบ้าน
3. จัดเวทีชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ สืบสานและการสร้างสรรค์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทบุรุษ โดยมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลใน 4 ประเภท ดังนี้ 1) วรรณกรรมพื้นบ้าน 2) ศิลปะการแสดง 3) งานช่างฝีมือดั้งเดิม และ 4) ประเพณีและพิธีกรรม
4. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำข้อมูลที่ได้ตลอดจนสภาพปัญหาแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อไป
5. นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงจัดรูปแบบให้เป็นระบบ จากนั้นจึงนำความรู้ที่ได้ไปจัดเวทีเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ก่อนที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปคืนสู่ชุมชนชาวบุรุษ
6. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาสังเคราะห์ เพื่อจัดทำหนังสือสารานุกรมวัฒนธรรมไทยบุรุษบ้านท่าล้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
7. วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านข้อมูล ผู้วิจัยจะได้ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อจัดกระบวนการ ชี้แจงรายละเอียด กระตุ้น สนับสนุน และส่งเสริมให้ชุมชนชาวบุรุษมีส่วนร่วมในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเอง อันประกอบด้วย 1) วรรณกรรมพื้นบ้าน 2) ศิลปะการแสดง 3) งานช่างฝีมือดั้งเดิม 4) ประเพณีและพิธีกรรม โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดเวทีชุมชน เพื่อระดมความคิดจากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำพิธีกรรม รวมถึงการเชิญวิทยามาให้คำแนะนำในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบุรุษด้วย

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางคติชนวิทยา วัฒนธรรมศึกษา และการวิจัยปฏิบัติการชุมชน (PAR – Participatory Action Research) โดยมุ่งเน้นการศึกษาการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบุรุษ ผู้วิจัยจะได้ลงพื้นที่ภาคสนามในเขตพื้นที่ชุมชนชาวบุรุษ ซึ่งในจังหวัดอุบลราชธานีมีเพียง 2 หมู่บ้าน คือ บ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีและบ้านเวินบึก ตำบลบ้านด่าน อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เท่านั้น

ผลการวิจัย

โครงการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรูบ้านท่าลั้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ได้แนวทางการพัฒนากระบวนการวิจัยในลักษณะ สหวิทยาการ โดยการนำเอากระบวนการวิจัยทางคติชนวิทยา การพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วม รัฐศาสตร์ การท่องเที่ยว เข้ามาบูรณาการเพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้สามารถตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนที่สอดคล้องกับนโยบายของชาติ เรื่อง “การพัฒนาศักยภาพชุมชนและการสร้างชุมชนเข้มแข็ง” และตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่ว่า “สถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” การทำงานด้านชุมชนจึงไม่อาจที่จะใช้องค์ความรู้เพียงศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาได้ หากแต่ต้องมีการปรับใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น การทำงานในชุมชนเป็นอย่างดีต่อเนื่องจึงมีส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้การทำงานร่วมกับชุมชนประสบความสำเร็จและได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการรวบรวมและจัดจำแนกข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรู พบว่า

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่พัฒนา ต่อยอดองค์ความรู้ต่อจากงานวิจัยหลายเรื่อง อีกทั้งยังมุ่งเน้นศึกษารวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาของชาวบรูเพื่อเป็นการอนุรักษ์ สืบสอด ให้ข้อมูลทางวัฒนธรรมเหล่านี้ยังคงอยู่สืบต่อไป การวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการต่อยอดการรวบรวมและจัดเก็บองค์ความรู้ด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน โดยงานวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษารวบรวมข้อมูลนิทานพื้นบ้าน ตำนานประจำถิ่น ให้มีความละเอียด ลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น ซึ่งการศึกษานิทานพื้นบ้านของชาวบรูนี้เป็นส่วนหนึ่งของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่นับวันจะเสี่ยงต่อสูญหายไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร และมานิตย์ (2557) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรักษาสืบทอด วรรณกรรมพื้นบ้านของชาวบรู บ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็งานวิจัยเน้นศึกษาเฉพาะข้อมูลวรรณกรรมพื้นบ้านไทบรูเท่านั้น โดยมุ่งศึกษารวบรวมข้อมูลนิทานพื้นบ้าน งานวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้านของชาวบรู สื่อให้เห็นความเป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวบรูผ่านข้อมูลนิทานพื้นบ้าน การศึกษาลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นการนำเสนอความเป็นตัวตนของคนบรูได้อ่างน่าสนใจ

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า การศึกษารวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรูยังนำเสนอให้เห็นเรื่องราวความเป็นอยู่ของคนไทบรู โดยเฉพาะในมิติประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า นิทาน ตำนานประจำถิ่นของชาวบรู ข้อมูลทางวัฒนธรรมเหล่านี้ยังสะท้อนความเป็นตัวตนของคนบรูในมิติประวัติศาสตร์ การบอกเล่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบชัย และมานิตย์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : การสร้างพลังชุมชนของชาวบรู บ้านท่าลั้งและ บ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มุ่งศึกษาเรื่องเล่าที่สะท้อนการสร้างความเป็นบรูในชุมชนในมิติเรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น งานวิจัยเรื่องดังกล่าวยังสื่อให้เห็นถึงบทบาทของเรื่องเล่า นิทาน ตำนานในฐานะเครื่องมือสำคัญในการสร้างพลังให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะการนำเสนอเรื่องราวของคนพลัดถิ่น ที่อพยพเคลื่อนย้ายมาจาก สปป.ลาว ชาวบรูถูกมองว่าเป็นอื่นท่ามกลางกระแสความเป็นรัฐไทยที่มองความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และประวัติศาสตร์ของชาวบรูว่าไม่เหมือนกับความเป็นไทย การเคลื่อนย้ายของผู้คนของชาวบรูจึงถูกมองว่าเป็นอื่นในแผ่นดินไทย การต่อรองวาทกรรมความเป็นอื่นในลักษณะเช่นนี้จึงถูกนำเสนอผ่านมิติของ

นิทานพื้นบ้านที่พยายามอธิบายความเป็นบรูกับเครือข่ายความสัมพันธ์กับชาติพันธุ์อื่น ๆ ในภูมิภาคได้อย่างน่าสนใจ

นอกจากประเด็นเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาของชาวบรูด้านวรรณกรรมพื้นบ้านแล้ว ยังพบว่างานวิจัยดังกล่าวยังมุ่งเน้นศึกษารวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการรักษาโรคของชาวบรู เพื่อเป็นการสร้างคลังความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคในมิติวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หลากหลาย การรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคของชาวบรูจึงมีทั้งมิติของการรักษาโดยใช้สมุนไพร และการรักษาผ่านระบบวัฒนธรรมและความเชื่อในสังคมชนเผ่า ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติราช และมานิตย์ (2559) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง *ความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาการรักษาโรคของชุมชนชาวบรูบ้านท่าลั้งและบ้านเวินบัก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี* ที่มุ่งศึกษาภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคของชุมชนชาวบรู ซึ่งเสนอให้เห็นถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมการรักษาโรคที่มีอาจอยู่ในมิติใดมิติหนึ่งหากแต่ต้องมีความหลากหลายทั้งวิธีการรักษา เพื่อจะสามารถตอบสนองความต้องการในการรักษาอาการเจ็บป่วยของคนในชุมชนที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ์ (2545) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง *ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชาวบรู จังหวัดมุกดาหาร* งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวันด้านต่างๆ การดูแลสุขภาพ การใช้เป็นอาหาร การศึกษาปัญหา การอนุรักษ์ แนวทางการพัฒนาแหล่งสมุนไพร และผลิเอกสารรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการใช้สมุนไพร เผยแพร่ให้ผู้สนใจ งานวิจัยของพิสิษฐ์ยังเสนอให้เห็นว่าชาวบรู ในจังหวัดมุกดาหารนิยมใช้สมุนไพรในครัวเรือนแทนการใช้จ่ายสมัยใหม่ หรือยาแผนปัจจุบัน ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้พึ่งตนเองอีก วิธีหนึ่ง การใช้สมุนไพรยังแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของคนในชุมชน ความสัมพันธ์ใกล้ชิด และการร่วมแรงร่วมใจกัน มีการเคารพผู้อาวุโส เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและการอนุรักษ์วัฒนธรรมอีกทางหนึ่ง

การวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรู นอกจากนิทาน ตำนานสมุนไพรพื้นบ้านแล้วยังพบว่ามีศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหัตถกรรมพื้นถิ่นไทบรู ซึ่งการศึกษาในลักษณะเช่นนี้จะเห็นได้ว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหัตถกรรมพื้นบ้านที่ชาวบรูนิยมใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งกลุ่มเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้าน กลุ่มอุปกรณ์เครื่องเรือน กลุ่มเครื่องมือจับสัตว์ และกลุ่มเครื่องใช้ในประเพณีพิธีกรรม ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต การทำมาหากินของคนในชุมชนการศึกษาในลักษณะเช่นนี้สื่อให้เห็นความเป็นตัวตนของคนบรูในบริบทสังคมวัฒนธรรมได้อย่างน่าสนใจ งานวิจัยในลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของมานิตย์ และกอบชัย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง *การมีส่วนร่วมของชุมชนไทบรูในการอนุรักษ์ สืบสานและการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นถิ่นไทบรูบ้านท่าลั้ง และบ้านเวินบัก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาในฐานะทุนทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์* เป็นการศึกษาที่เน้นการสร้างสรรคหัตถกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นการวิจัยเรื่องนี้จึงเปรียบเสมือนการต่อยอดงานวิจัยชุมชนให้มีความต่อเนื่องมีความลุ่มลึกและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ในขณะเดียวกันก็เป็นการทำงานเพื่อขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายในการอนุรักษ์สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีส่วนส่งเสริมให้ชุมชนมีช่องทางในการพัฒนาอาชีพจากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเองตามแนวทาง “แปลงวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า” อันจะทำให้เกิดความมั่นคง และยังทำให้ชุมชน มีความภาคภูมิใจในความเป็นบรูที่มีมรดกทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นมีผู้คนมาท่องเที่ยว มีแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม อันส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนสืบไป

ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเน้น

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบ้านท่าลั้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาโดยใช้วิธีวิทยาในการลงพื้นที่ภาคสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทบูร ในขณะเดียวกันก็มุ่งศึกษาโดยเน้นกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นผลของการบริหารจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนในลักษณะที่เป็นภาคีเครือข่าย การบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาในครั้งนี้จึงส่งผลให้องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของไทบูรที่กระจัดกระจายมาสามารถจัดให้เป็นระบบและสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้ กระบวนการจัดการความรู้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการวิจัยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระศักดิ์ และคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง*การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมการทอผ้าของชุมชนไทยโส้ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม* งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาบริบทด้านวัฒนธรรมการทอผ้า กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าและแนวทางการนำภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนไทยโส้มาพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม การศึกษาในครั้งนี้วีระศักดิ์ เสนอให้เห็นว่า เนื่องจากวัฒนธรรมการทอผ้าได้เปลี่ยนไป กล่าวคือ การปลูกฝ้าย ปลูกคราม และการปลูกหม่น เลี้ยงไหมได้เลือนหายไปจากชุมชนไทยโส้ ในขณะเดียวกันโรงงานผลิตฝ้ายก็เริ่มเข้ามา การย้อมเคมีเริ่มเข้ามา ส่งผลให้ชาวไทยโส้มีทางเลือกในการนำเส้นใยสังเคราะห์มาใช้เป็นวัตถุดิบทดแทนเส้นใยธรรมชาติมากยิ่งขึ้น จากปัญหาดังกล่าวชาวไทยโส้จึงตระหนักถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาวัฒนธรรมการทอผ้าไทยโส้ จึงได้จัดกระบวนการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผลของการวิจัยได้ก่อให้เกิดการจัดตั้ง “พิพิธภัณฑ์ผ้าทอไทยโส้” และมีการนำเอาภูมิปัญญาด้านการออกแบบลายผ้าและกระบวนการทอผ้าไทยโส้มาทำเป็นบทเรียนผ่านสื่อสมัยใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ ของโรงเรียนโพนจาน ลักษณะเช่นนี้เองจึงสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อสังคมเปลี่ยนวัฒนธรรมก็เริ่มเปลี่ยนหากคนในสังคมมองว่าวัฒนธรรมที่สำคัญกำลังจะสูญหายจะต้องได้รับการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้วัฒนธรรมเหล่านั้นยังคงอยู่แม้จะเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบในบริบทสังคมปัจจุบัน

การวิจัยเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาของชาวบรูจึงมุ่งศึกษาเครือข่ายของชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาของชุมชนสู่ความยั่งยืน จึงก่อให้เกิดการรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาจัดทำเป็นสารานุกรมวัฒนธรรมไทบูร มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาของชาวบรูหลังจากที่รวบรวมแล้ว อันก่อให้เกิดโครงการสืบเนื่อง เช่น การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไทบูร การจัดทำนามานุกรมไทบูร การจัดทำแบบเรียนภาษาบรู เป็นต้น การศึกษาในลักษณะเช่นนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นการวิจัยที่ส่งเสริมเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู (2551) ได้ศึกษา*การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม: กรณีศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการแสดงพื้นบ้านกลุ่มโฮมสเตย์บ้านถ้ำกลองเพล ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู* การวิจัยนี้มุ่งศึกษารูปแบบกิจกรรมการแสดงพื้นบ้าน หมอลำกลอนย้อนยุคกลุ่มโฮมสเตย์บ้านถ้ำกลองเพล ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู และเพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด และชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า ในการจัดการแสดงในกลุ่มโฮมสเตย์บ้าน

ถ้ากลองเพลมีการนำเสนอสื่อครบทั้ง 4 ประการ คือ สื่อพิธีกรรม สื่อวัตถุ สื่อการแสดง และสื่อบุคคล ดังปรากฏในรูปแบบของการแต่งกาย อาหาร ด้านสื่อการแสดง พบว่าเป็นสื่อที่ได้รับการสืบทอดมาแต่โบราณมีคุณค่าในการให้ความบันเทิง ให้ความรู้ ถ่ายทอดภาษาและวรรณกรรม ให้คิดสนใจ การรักษาพยาบาล การอบรมจริยธรรม การปลดปล่อยทางเพศ และการเกี้ยวพาราสี ด้านการแต่งกายส่วนใหญ่นิยมใส่ชุดพื้นบ้าน มีทำร้ายเป็นเอกลักษณ์ แสดงในงานประเพณีและมหรสพต่าง ๆ ผลจากการบริหารจัดการวัฒนธรรมพื้นบ้าน ส่งผลให้มีการสนับสนุนให้มีครูสอนหมอลำกลอนอาชีวะมาสอนศิลปะหมอลำให้กับเด็กและเยาวชน และประชาชนที่สนใจได้เรียนรู้ทำให้มีเยาวชนหมอลำกลอนเป็นผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาหมอลำในชุมชน ส่วนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม พบว่า มีการสนับสนุนทั้งคนในชุมชนและหน่วยงานภายนอกที่เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทของชุมชน วิเคราะห์ลักษณะของสื่อ หาความสัมพันธ์ ตั้งโจทย์คำถามและการตั้งวัตถุประสงค์ การใช้กระบวนการกลุ่ม ระดมสมอง การจัดเวทีเสวนา ร่วมสร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการคืนข้อมูลสู่ชุมชน

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ เขาวลิต (2550) ได้ศึกษาภูมิปัญญาการบริหารจัดการข้าว กรณีศึกษา : วัฒนธรรมการทำอาหารจากข้าวของชาวไทยเชื้อสายลาว โดยงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาที่มา แนวคิด ความเชื่อ คุณค่า ภูมิปัญญา และเหตุผลที่นำเอาข้าวมาเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการปรุงอาหารแต่ละประเภท และแยกแยะเอกลักษณ์ของอาหารอีสานที่นำเอาข้าวมาเป็นองค์ประกอบ จากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการข้าวทำให้ทราบว่าชาวไทยเชื้อสายลาวมีแนวคิดเรื่องข้าวเป็นพืชที่มีเทวดาคุ้มครองและประทานข้าวมาเพื่อเลี้ยงมนุษย์ ลักษณะเขื่อนอิงจึงส่งผลให้มีพิธีกรรมทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้ายข้าวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อเป็นการขอขมาต่อข้าว ในด้านเอกลักษณ์สามารถจำแนกได้ตามรูปแบบและลักษณะการปรุงได้ 7 ประเภท คือ ปิ้งย่าง, ต้มแกง, นึ่ง, ลาบ, ยำ, น้ำจิ้มและการถนอมไว้กินนานๆ ส่วนด้านลักษณะที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของอาหารไทยเชื้อสายลาว สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท คือ ด้านมารยาทการกิน, ด้านรสชาติ, และด้านวัตถุดิบ ในการปรุง การศึกษาภูมิปัญญาการบริหารจัดการข้าวจึงสื่อให้เห็นว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมนั้นมีความสำคัญต่อผู้คนในชุมชนและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี

การวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างความยั่งยืนให้กับการบริหารจัดการวัฒนธรรมของคนในชุมชนที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายภาคส่วนทั้งคนในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนสถาบันการศึกษา นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนในการผลักดันงานด้านวัฒนธรรมให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษา การแสดงกลองต๋มบ้านหนองบ่อ อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยนี้มุ่งศึกษากระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างวัฒนธรรมจังหวัดและสภาวัฒนธรรมจังหวัด ศึกษารูปแบบ วิธีการในการส่งเสริมการแสดงกลองต๋มบ้านหนองบ่อ เพื่อเสริมสร้างการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ในการส่งเสริมการแสดงกลองต๋มบ้านหนองบ่อสู่ความยั่งยืน เพื่อขยายผลการทำงานร่วมกันสู่การพัฒนาการแสดงกลองต๋มที่เป็นรูปธรรม ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำงานร่วมกันของเครือข่ายวัฒนธรรมมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน ส่วนด้านรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการแสดงการฟ้อนกลองต๋มพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อได้จัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านส่งเสริมด้าน

ข้อมูล ผู้นำส่งเสริมด้านการประสานงาน พระสงฆ์และเฝ้าอำนวยความสะดวกที่ทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการแสดงกลองต๋มบ้านหนองบ่อสู่ความยั่งยืน ส่วนด้านการขยายผลไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมนั้น โรงเรียนหนองบ่อสามัคคีจะจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการแสดงกลองต๋ม และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อร่วมสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมการแสดงกลองต๋มในงานประเพณีต่าง ๆ ในทุกระดับ

การวิจัยชุมชนแบบมีส่วนร่วมจึงสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการวิจัยที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนในขณะเดียวกันก็ยังสะท้อนให้เห็นบทบาทของการวิจัยที่พยายามจะสร้างให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การบริหารจัดการเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนจึงอาจสามารถนำไปพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน การจัดทำสารานุกรม นามานุกรม หรือแม้กระทั่งการเปิดโอกาสให้มีการแสดงในงานประเพณีต่างๆ ตลอดจนการสร้างกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางสังคม ให้มีความรักและหวงแหนมรดกภูมิปัญญาของตนเองให้กับเด็กและเยาวชนก็จะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้มรดกภูมิปัญญาได้รับการสืบทอดอย่างยั่งยืน ดังปรากฏในงานวิจัยของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอำนาจเจริญ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง *การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษา : เครือข่ายการบูชาอีสานโบราณ บ้านปลาข้าว ตำบลปลาข้าว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ* งานวิจัยนี้มุ่งศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอำนาจเจริญกับสภาวัฒนธรรมจังหวัดอำนาจเจริญในการฟื้นฟู สืบทอวิถีทำและการใช้เครื่องสักการบูชาอีสานโบราณในงานประเพณีท้องถิ่น และสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชน ประชาชนในการอนุรักษ์ รักษาคุณค่าของวัฒนธรรมและสร้างภาคภูมิใจในท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอำนาจเจริญ กับสภาวัฒนธรรมจังหวัดอำนาจเจริญมีบทบาทในการจัดการทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ได้รับการยอมรับจากชุมชนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและเครือข่ายทางวัฒนธรรม ด้านการฟื้นฟู สืบทอวิถีทำและการใช้เครื่องสักการบูชาอีสานโบราณในงานประเพณีท้องถิ่น ผู้เข้าร่วมพิธีการบูชาพระมงคลมิ่งเมืองโดยใช้เครื่องสักการบูชาอีสานโบราณให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและการยอมรับของคนในสังคม ส่งผลให้เกิดการกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์เครื่องสักการบูชาและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องอีกทั้งยังสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่ง ด้านการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน พบว่า เด็ก เยาวชน และประชาชนบ้านปลาข้าวเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของเครื่องสักการบูชาในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นและถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนให้ความเคารพบูชาด้วย

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยต้องการที่จะนำเสนอให้เห็นว่า โครงการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรูบ้านท่าลั้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นงานวิจัยที่นอกจากจะรวบรวมเอาข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรูที่เก่าแก่ และหาได้ยากแล้ว ยังเป็นการวิจัยที่ดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้ามาร่วมกันบริหารจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาเหล่านี้ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรูให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

ด้านการจำแนกประเภทข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรู พบว่า ผู้วิจัยสามารถรวบรวมและจัดจำแนกได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) วรรณกรรมพื้นบ้าน 2) ศิลปะการแสดง 3) งานช่างฝีมือดั้งเดิม และ 4) ประเพณีและพิธีกรรม ในด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน ผู้วิจัยพบว่า นิทาน ตำนานพื้นบ้านของชาวบรูมีจำนวนมากถึง 30 เรื่อง ซึ่งสามารถจัดจำแนกได้ 8 ประเภท คือ ตำนานประจำถิ่นของชาวบรู เป็นประเภทที่พบมากที่สุด คือ 13 เรื่อง ได้แก่ ตำนานลานฮอยเสือ ตำนานหินตาหินยาย ตำนานผากล่อม ตำนานผาแต้ม ตำนานท่าลง (ท่าล้ง) ตำนานผาขาม ตำนานผาข้าง ตำนานเวินบีก ตำนานถ้ำกลบ ตำนานภูผาหมอน ตำนานภูสวรรค์ ตำนานบรูมาจากภูเหล้าจั่งและตำนานผีจันท์ภูห้วยโดน รองลงมาคือ นิทานมหัศจรรย์ของชาวบรู พบมากถึง 5 เรื่อง คือ นางสิบสอง นางผมหอม ท้าวกำพร้าวเอาเมียปอบ ท้าวกำพร้าวายเป็นกวางและนางไหม ซึ่งนิทานมหัศจรรย์เปรียบเสมือนการให้ความบันเทิง ปลดปล่อยตัวเองจากความเมื่อยล้าในการทำงาน ส่วนนิทานชีวิตของชาวบรู พบ 3 เรื่อง คือ ท้าวกำพร้าวโขงก ท้าวกำพร้าวกระตืดและท้าวกระตืดกระเป่า นิทานมุกตลกของชาวบรู พบ 3 เรื่อง คือ เชียงอะเปรียง สลุงและกระนอง นิทานเรื่องผีของชาวบรู พบ 2 เรื่อง คือ ท้าวกำพร้าวเปือปลาและท้าวกำพร้าวผิปปอบ นิทานสัตว์ของชาวบรู พบ 2 เรื่อง คือ กิงทรายเจ้าปัญญา และท้าวนกกระบาเผือก นิทานอธิบายเหตุของชาวบรู พบ 1 เรื่อง คือ นิทานเรื่องน้ำสาวเอาผ้าเสือ นิทานคติสอนใจชาวบรู พบ 1 เรื่อง คือ นิทานเรื่องท้าวกำพร้าวกับปลา

ศิลปะการแสดง พบว่า ชาวบรูมีศิลปะการแสดงที่สื่อให้เห็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม คือ การลำตัดหวาย ซึ่งเป็นการร่ายรำประจำเผ่าที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ การรำตัดหวายนี้นจะเป็นการรำในท่วงทำนองที่เร็วประกอบกับการร้องที่มีจังหวะค่อนข้างเร็ว ส่วนคำร้องนั้นเป็นคำร้องที่แต่งขึ้นเป็นภาษาบรูมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักระหว่างชายหญิง เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรม ปัจจุบันพบว่าศิลปะการแสดงของชาวบรูนิยมนำมาใช้ในการแสดงเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาพักในชุมชน และโอกาสที่มีแขกบ้านแขกเมืองเข้ามาเยี่ยมชมวัฒนธรรมหมู่บ้าน อีกทั้งยังถูกนำไปแสดงในงานรับตวันก่อนไครในสยามที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ในวันขึ้นปีใหม่ของทุกปี ส่วนงานช่างฝีมือดั้งเดิม พบว่า ชาวบรูมีองค์ความรู้ที่ได้รับจากบรรพบุรุษเกี่ยวกับงานช่างฝีมือดั้งเดิมที่โดดเด่นที่สุด คือ ศิลปหัตถกรรมพื้นถิ่น เช่น กระติบข้าวที่สานโดยใช้ผิวของไม้ไผ่ จึงทำให้มีความคงทน สวยงาม ประณีต และเสื่อเตย ซึ่งชาวบรูได้นำเอาเตยที่เป็นพืชท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังพบว่าชาวบรูได้นำเอาองค์ความรู้ด้านช่างฝีมือดั้งเดิมมาสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน อุปกรณ์ดักจับสัตว์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีกรรม เป็นที่น่าสนใจที่ว่างานช่างฝีมือดั้งเดิมได้รับการยกระดับให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น กระเป๋ากจากเตย หมวก ปิ่นโตจากไม้ไผ่ เป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่ง และด้านประเพณีและพิธีกรรม พบว่า ชาวบรูมีประเพณีและพิธีกรรมที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษทั้งที่เป็นประเพณีในรอบปี เช่น บุญเดือนห้าเป็นบุญประจำปีของชาวบรูซึ่งถือว่าเป็นงานใหญ่ที่สุดของชาวบรู ส่วนเดือนหกเป็นเดือนเลี้ยงผีประจำปี ชาวบรูก็จะทำพิธีเสี่ยงทายถึงความอุดมสมบูรณ์และของพรจากผีบรรพบุรุษให้อยู่ดีมีสุข นอกจากนี้ยังพบว่าชาวบรูยังมีประเพณีเกี่ยวกับรอบชีวิต เช่น พิธีกรรมตอนเกิด พิธีกรรมการแต่งงานและพิธีงานศพ เป็นต้น ข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหล่านี้ยังนำเสนอให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของคนบรู อีกทั้งยังสื่อให้เห็นบทบาทและความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ชาวบรูเขามามีส่วนร่วมในกระบวนการรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเอง ตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัย โดยผู้วิจัยเข้าไปชี้แจงรับฟังสภาพปัญหาของชุมชนจนได้ข้อสรุปถึงประเด็นเร่งด่วนเพื่อทำการรวบรวมมรดกภูมิปัญญาของชาวบรูและได้นักวิจัยไปบ้านเข้าร่วมกระบวนการวิจัยด้วย ด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่าปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนและผู้นำพิธีกรรมได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อวางแผนในการจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งผลการวางแผนได้ข้อสรุปว่า จะต้องให้นักวิจัยไปบ้านเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน การเก็บข้อมูลสนาม พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยโดยการเปิดเวทีวิจัยในชุมชน การสรุปผลการวิจัย ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ด้านการได้รับประโยชน์ร่วมกัน หลังจากการวิจัยชุมชนได้ประโยชน์จากการวิจัยคือ สามารถเก็บรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพชนที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษไว้ได้และสามารถส่งต่อผลจากการวิจัยนี้มีส่วนสำคัญยิ่งในการรักษา สืบทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมที่เสี่ยงต่อการสูญหายให้สามารถคงอยู่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ชาวบรูเขามามีส่วนร่วมในกระบวนการรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งสื่อให้เห็นว่า การขับเคลื่อนการทำงานของชุมชนชาวบรูเริ่มมีความเข้มแข็งขึ้น ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการนำเสนอประเด็นปัญหาของชุมชนที่ข้อมูลทางวัฒนธรรมหลายอย่างกำลังเข้าสู่ภาวะเสี่ยงที่จะสูญหาย

ด้านการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และนโยบายเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และนโยบายในการบริหารจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีแผนการดำเนินงาน และ โครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และ ปกป้องมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวบรูในหลายมิติ เช่น การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไทบรู เพื่อเป็นสถานที่จัดแสดงข้อมูลมรดกภูมิปัญญาของชาวบรูให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการส่งเสริมศิลปการแสดงที่เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวบรูเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและเป็นจุดขายทางวัฒนธรรม ส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนโดยยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มาจากภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้านให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายแต่คงความเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ไทบรูไว้ เป็นต้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์นี้ยังส่งเสริมให้มีการนำเสนอแนะเชิงนโยบายจากการวิจัยไปพัฒนาต่อยอด หรือเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไผ่ กรมการพัฒนาชุมชน และการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบล เพื่อขับเคลื่อนการทำงานด้านการพัฒนาชุมชนไทบรูต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุน ส่งเสริม การอนุรักษ์และการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทบรู เพื่อให้ภูมิปัญญาเหล่านี้ได้รับการส่งต่อสู่ลูกหลานชาวบรูต่อไป
2. รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุน และส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในด้านการพัฒนาต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อันจะสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนได้
3. รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดแนวนโยบายในการสนับสนุน ส่งเสริม มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม มีโครงการเข้ามาพัฒนาชุมชนไทบรูอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับชุมชนต่อไป

4. สถาบันการศึกษาในทุกระดับควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเพื่อจะได้จัดเก็บเป็นคลังทางปัญญาของชุมชน โดยผ่านกระบวนการวิจัยเชิงชุมชน หรือ การจัดโครงการบริการวิชาการชุมชนในระดับมหาวิทยาลัย หรือ โครงการค่ายเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนในระดับโรงเรียน ตลอดจนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเป็นการอนุรักษ์ และการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปรอบต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทบูร เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนในฐานะทุนทางวัฒนธรรม
2. ควรมีการวิจัยมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทบูรที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นและมีการศึกษาวัฒนธรรมไทบูรในชุมชนอื่นๆ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในชุมชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ อันจะเป็นการอธิบายความเป็นสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้อีกทางหนึ่ง
4. งานวิจัยนี้เป็นการบูรณาการเอาศาสตร์สาขาที่หลากหลายมาปรับใช้ร่วมกัน เช่น ศาสตร์ทางคติชนวิทยาใช้เป็นแนวทางการรวบรวมข้อมูล ศาสตร์การวิจัยแบบมีส่วนร่วมใช้ในการขับเคลื่อนชุมชนให้เข้ามาทำกระบวนการวิจัย ใช้ศาสตร์ทางรัฐศาสตร์มาใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายเพื่ออนุรักษ์สืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสู่การปฏิบัติ การวิจัยในลักษณะเช่นนี้จึงอาจเป็นแนวทางในการทำวิจัยเชิงชุมชนที่มีศักยภาพได้อีกทางหนึ่ง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ วช. ที่สนับสนุนทุนวิจัยทำให้ผู้วิจัยได้ทำงานในสิ่งที่ตนรัก ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่เอื้ออำนวยทุกขั้นตอนในการทำวิจัยและขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณและรองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ธรรมวัตร ครูผู้เปิดพรมแดนความรู้ ชี้แนะแนวทางและเป็นแรงบันดาลใจให้ตนเองได้ทำงานรับใช้ชุมชนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กอบชัย รัฐอุบลและมานิตย์ ไศกค้อ, 2559. เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : การสร้างพลังชุมชนของชาวบูรบ้านท่าล้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สกอ.
- กิตติราช พงษ์เฉลียวและมานิตย์ ไศกค้อ, 2559. ความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาการรักษาโรคของชุมชนชาวบูรบ้านท่าล้งและบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สกอ.
- เชาวลิต สิมสวย, 2550. ภูมิปัญญาการบริหารจัดการข้าว กรณีศึกษา : วัฒนธรรมการทำอาหารจากข้าวของชาวไทยเชื้อสายลาว. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

- ฉันทาใจเที่ยง, 2558. “นิเวศจิตวิญญาณการเมือง : ประวัติศาสตร์สังคมและขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของชนชาติปยู” ใน สุริยา รักการศิลป์ (บรรณาธิการ). เศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชนอีสานใต้. รวมบทความและคำอภิปรายจากการสัมมนาทางวิชาการ เนื่องในวาระครบรอบ 72 ปี ศ.ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์.
- พัฒนา กิตติอาษา, 2546. ท้องถิ่นนิยม : Localism. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กองทุนอิน-สมเพื่อการวิจัยทางมานุษยวิทยา. พิสิษฐ์ บุญไชย, 2543. “ชาวบรูจังหวดมุกดาหาร” ใน สารรักศิลป์. 2 (2) : 85-93 ; กรกฎาคม-ธันวาคม.
- _____, 2545. ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชาวบรู จังหวดมุกดาหาร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- มานิตย์ โศกค้อและกอบชัย รัฐอุบล, 2560. การมีส่วนร่วมของชุมชนไทบรูในการอนุรักษ์ สืบสานและการสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นถิ่นไทบรูบ้านท่าล้ง และบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาในฐานะทุนทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ :สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ วช.
- วีระศักดิ์ จุลดาลัย และคณะ, 2549. การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมการทอผ้าของชุมชนไทยใต้ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ส่งเสริมวัฒนธรรม. กรม, 2559. คู่มือการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. สำนักมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม : กรุงเทพฯ.
- สุนทร วรหารและมานิตย์ โศกค้อ, 2557. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรักษาสืบทอด วรรณกรรมพื้นบ้านของชาวบรู บ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. สำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู, 2551. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม: กรณีศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการแสดงพื้นบ้านกลุ่มโฮมสเตย์ บ้านถ้ำกลองเพล ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี, 2551. การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษา การแสดงกลองตม บ้านหนองบ่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอำนาจเจริญ, 2551. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษา : เครื่องสักการบูชาอีสานโบราณ บ้านปลาข้าว ตำบลปลาข้าว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2546. อัตลักษณ์. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

สัมภาษณ์

กิ คำบุญเรือง. 2560. สัมภาษณ์โดยผู้เขียน. อุบลราชธานี : เมษายน.

แพง แก้วใส. 2560. สัมภาษณ์โดยผู้เขียน. อุบลราชธานี : กันยายน

เสมอ หาริวร. 2560. สัมภาษณ์โดยผู้เขียน. อุบลราชธานี : มีนาคม.

การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตามลำแม่น้ำมูลเส้นทาง วัดคูเต๋-วัดปากน้ำบุงสระพัง จังหวัดอุบลราชธานี

A study of tourism route in eco and cultural tourism Moon river route
KooDua temple-Pak Nam Boong Sapang Ubon Ratchathani Province

กันย์สินี จาญพจน์^{1*}

Kansinee Jatupoj^{1*}

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีโยธา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง
อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

¹Department of Civil Technology, Faculty of Industrial Technology, Ubon Ratchathani
Rajabhat University, Mueang District, Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: missjirapa@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตามลำแม่น้ำมูลเส้นทางวัดคูเต๋-วัดปากน้ำบุงสระพังจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรมและนิเวศชุมชน ส่วนใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำ ส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านการสำรวจตามเส้นทางน้ำ พบว่า ระยะทางเส้นทางน้ำรวม ประมาณ 26.82 กิโลเมตร และระยะทางเส้นทางบก รวม ประมาณ 5.89 กิโลเมตร ระยะเวลารวมการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว ประมาณ 676 นาที (11:16 ชั่วโมง)

รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่เหมาะสม ได้แก่ การเยี่ยมชมจุดเด่นด้านวัฒนธรรม ช่วงเวลาเดือนธันวาคม – เดือนพฤษภาคม มีนักท่องเที่ยวที่สนใจท่องเที่ยวเส้นทางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 45.80 ส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้เวลา 3 ชั่วโมง โดยกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการ ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวทั่วไป (ชม ถ่ายรูป รับประทานอาหาร และซื้อสินค้า) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงศาสนา และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามลำดับ

แนวทางการจัดการท่องเที่ยว ควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำโดยใช้เวลาไม่เกิน 3 ชั่วโมง สามารถจัดได้ 2 เส้นทาง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยวของชุมชน การรณรงค์ให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการวางแผนการทำงานและการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ด้านรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการโดยคณะกรรมการระดับท้องถิ่น 2) มีชมรมผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 3) มีท่าเรือหลักบริเวณท่าเสด็จในชุมชนคูเต๋ 4) มีการแบ่งรายได้มาพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ และ 5) มีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, เส้นทางท่องเที่ยว

ABSTRACT

A study of tourism route in eco and cultural tourism Moon river route KooDua temple-Pak Nam Boong Sapang Ubon Ratchathani Province. The research results revealed as follows: For present conditions and capacities to support tourism activities, it was found that the distinctive points of the tourist attractions were mostly in the cultural aspect. Most of them had facilities to support water travel except. Mostly, they lacked of community participation in products and services for tourists. After surveying along the water route, it was found that the total water route was 26.82 kilometers long, while the total land route was 5.89 kilometers long, The total time for visiting the tourist attractions was around 676 minutes (11 hours 16 minutes).

For activity formats of water travel, it was found that the suitable activity was visiting cultural distinctive points of the tourist attractions during December to May. Around 45.80% of the tourists who are interested in water travel thought that it should take 3 hours respectively. Activities during travel should be general tourism activities (watching, taking photos, having meals, and shopping), religious tourism activities, and cultural tourism activities respectively.

For models of water travel management, it was found that the water travel should take around 3 hours, dividing into 2 routes. Tourism management models for community participation could be finding ways for communities to participate in product and service management for tourists, making campaigns to encourage people in communities to help conserving environments and providing safety for tourist, finding ways to arrange tourism activities, and planning to work and share benefits. The eco and cultural tourism management model consisted of 1) the management by committee of local governing organization, 2) the club of related entrepreneurs in tourist attractions, 3) main pier at Tha Sadet in Koo Dua community, 4) income allocation to develop tourism in the area, and 5) enclosing eco and cultural tourism plan into the development plans of local governing organization in the area.

Keywords: ecotourism, cultural tourism, tourism route

บทนำ

แม่น้ำมูลช่วงที่ไหลผ่านเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี – วารินชำราบ - ดอนมดแดง เฉพาะที่ไหลผ่านช่วงหาดคูเดื่อแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี ถึงวัดปากน้ำบึงสระพัง (หลวงพ่ोजิน 700 ปี) ในเขตอำเภอดอนมดแดง มีลักษณะเป็นร่องน้ำลึก กว้าง มีทัศนียภาพที่งดงามและสภาพแวดล้อมริมฝั่งแม่น้ำที่น่าสนใจ เส้นทางตามลำแม่น้ำมูลสามารถเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวตลอดสองฝั่งแม่น้ำมูลโดยเริ่มจากวัดคูเดื่อ วัดท่ากกแห่ วัดสุปฏิหาราม วัดหลวง วัดกลาง วัดไต้เพิง วัดเลียบ สถานที่ท่องเที่ยวตามรอยกองถ่ายภาพยนตร์เล็กซานเดอร์มหาราช เมื่อเริ่มต้นล่องเรือจากหาดคูเดื่อเขตเทศบาลเมืองแฉะแม่ อำเภอเมือง จะไปสิ้นสุดที่หาดบึงสระพัง และต่อไปยังวัดปากน้ำบึงสระพังเขตอำเภอดอนมดแดงได้ ช่วงก่อนถึงฤดูน้ำหลาก (ธันวาคม-พฤษภาคม) น้ำในแม่น้ำมูลจะใส ไม่ไหลเชี่ยวและน่าจะสามารถล่องเรือท่องเที่ยวทางน้ำได้ แต่ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ทางน้ำตามเส้นทางดังกล่าว ดังนั้น การท่องเที่ยวเส้นทางน้ำจึงถูกศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่งเสริมและการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศตามลำน้ำมูล ซึ่งน่าจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน รวมทั้งการศึกษายังมีความคาดหวังให้ชุมชนริมน้ำมูลตระหนักในคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และมีความต้องการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษารูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเส้นทางน้ำ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเส้นทางน้ำ

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) ให้นิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า หมายถึง การท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติในรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ มีการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับ และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการ ให้ความรู้ด้านนิเวศวิทยาแก่นักท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ สามารถตอบสนองความพอใจของนักท่องเที่ยวได้ในระยะยาว และกระจายผลประโยชน์ให้ตกอยู่ในท้องถิ่นมากที่สุด

วรรณ (2539) ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ว่า “การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยที่มีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วยการท่องเที่ยวนี้จะหมายรวมถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนอง ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศด้วย”

Elizabeth Boo (1991) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) กล่าวถึง ที่มาของแนวความคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืนว่า เกิดจากกระแสที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ความต้องการในการศึกษาเรียนรู้หรือมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และความต้องการพัฒนานคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ทางเลือกในการท่องเที่ยวแบบใหม่มีหลายรูปแบบ แต่ที่เป็นที่สนใจ ในปัจจุบันตามที่ราชบัณฑิตสถานได้บัญญัติศัพท์ภาษาไทยว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือนิเวศสำญจร (Ecotourism) ซึ่งมีชื่อเรียกต่างกันไปแต่เกิดจากแนวคิดเดียวกัน ได้แก่ การท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) การท่องเที่ยวแบบมีความรับผิดชอบ (Responsible Tourism) การท่องเที่ยวแบบนุ่มนวล (Soft Tourism) โดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่จัดเป็นการท่องเที่ยว เชิงนิเวศแบ่งได้ดังนี้

1. กิจกรรมเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ เช่น การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ การส่องสัตว์
2. กิจกรรมกึ่งนิเวศ เช่น การถ่ายภาพ การศึกษาท้องฟ้า การขี่จักรยานท่องเที่ยว
3. กิจกรรมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์เช่น การชมความงาม ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์ การศึกษาเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของแหล่งโบราณคดี การศึกษาชื่นชมงานศิลปกรรม และวัฒนธรรม การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism)

กรมการท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2557) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า “เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนงและสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสม กับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้”

จากความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) อาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีขอบเขตครอบคลุมความหมายและ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินแล้ว นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น และกิจกรรมจากการท่องเที่ยวควรมีผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและชุมชนให้น้อยที่สุด

เกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557) ได้จัดทำคู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และ 3) เพื่อพัฒนาและปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยว และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการประเมินแหล่งท่องเที่ยว โดยได้จัดทำเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และ 3) ศักยภาพในการบริหารจัดการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วันสาด (2553) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี โดยการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนลุ่มน้ำตาปี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี และ 3) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนลุ่มน้ำตาปี มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวในแง่ประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา วรรณกรรม การละเล่นพื้นบ้าน ศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสภาพภูมิประเทศทางธรรมชาติ แนวทางการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี ประกอบด้วย 1) การรณรงค์สร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้มีความรู้สึกร่วมกันในการดูแลรักษาสถานที่ทางวัฒนธรรม 2) สร้างคุณค่าให้แก่ชุมชนโดยรวมกันค้นหาสิ่งที่ดีของชุมชน

เพื่อนำมาจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) มีการวางแผนรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงานและการแบ่งปันผลประโยชน์ และ 4) การจัดเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยว ด้านรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการระดับตำบล โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและร่วมมือดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 2) ชุมชนต้องรักและหวงแหนวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น 3) แผนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาลต้องมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และ 5) ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม

วิภาวี (2551) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำ: กรณีศึกษา ย้อนรอยเส้นทางประวัติศาสตร์อิตราชนาธิกรงบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำในเส้นทาง “ย้อนรอยเส้นทางประวัติศาสตร์อิตราชนาธิกรงบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทางน้ำรูปแบบเดิมและกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำ 3) เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ฝั่งธนบุรีที่เหมาะสมต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำในเส้นทาง “ย้อนรอยเส้นทางประวัติศาสตร์อิตราชนาธิกรงบุรี” และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำเที่ยว มัคคุเทศก์ และประชาชนท้องถิ่น เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่ฝั่งธนบุรี และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวโดยการล่องเรือผ่านคลองต่างๆ และแม่น้ำเจ้าพระยา ใช้เวลาเดินทาง 7 ชั่วโมง (9.00-16.00 น.) โดยเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประวัติศาสตร์ การเลือกใช้มัคคุเทศก์ที่มีประสบการณ์ และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวต่อการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแบบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศทางน้ำ เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น นอกจากนั้นยังมีมาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน และพบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มทดลองด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำมีความพึงพอใจมากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มควบคุม

สำนักงานสถิติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2556) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ.2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทยทั้งในเรื่องการเดินทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง วัตถุประสงค์การเดินทาง กิจกรรมที่ทำระหว่างการเดินทาง การจัดการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ รวมทั้งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ผลการสำรวจที่นำมาอภิปรายการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ 1) ด้านวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยว ในภาพรวม 5 เรื่อง ได้แก่ เยี่ยมญาติหรือเพื่อน ไหว้พระหรือปฏิบัติธรรม ซื้อของอุปโภคบริโภค พักผ่อน หรือเปลี่ยนบรรยากาศ และเยี่ยมครอบครัว 2) ด้านกิจกรรมที่ทำระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว 5 ลำดับแรก ได้แก่ ท่องเที่ยวทั่วไป กิจกรรมเชิงศาสนา พักผ่อนในที่พักรับประทานอาหาร (ไม่ทำกิจกรรม) กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม และกิจกรรมเชิงเกษตรกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว 9 แห่ง ได้แก่ วัดคูเต๋อ วัดท่ากกแห่ วัดสุปฏิหาราม วัดหลวง วัดกลาง วัดไต้เท็ง วัดเลียบ สถานที่ท่องเที่ยวตามรอยกองถ่ายภาพยนตร์อเล็กซานเดอร์มหาราช และวัดปากน้ำบึงสระพัง ผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุบลราชธานีระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบบันทึกจากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยว แบบประเมินความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว แบบสอบถาม สำหรับรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน และคำถามการประชุม ในการระดมความคิดเห็นจากการประชุม การสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับด้านแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจเส้นทางน้ำโดยเรือเช่า การสำรวจทางบกโดยการเดินและรถยนต์ บันทึกข้อมูลภาพและจับเวลาการเดินทาง การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยว การรวบรวมแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว และการจัดการประชุมเพื่อสอบถามความคิดเห็น

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อภิปรายผลด้วย ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการพรรณนา

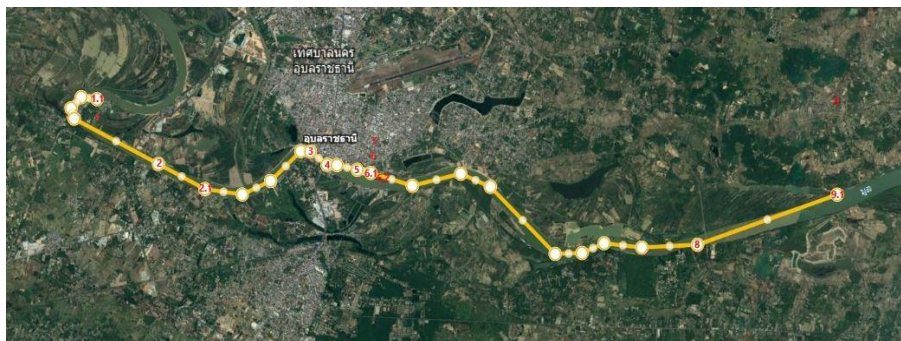
ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรม ได้แก่ พระพุทธรูปสำคัญ สถาปัตยกรรม และประวัติความเป็นมา ส่วนใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ แพทำน้ำและบันไดทางขึ้นที่มั่นคงถาวร ยกเว้น วัดไต้เท็ง วัดเลียบ ที่ไม่มีบริเวณติดกับแม่น้ำ และสถานที่ท่องเที่ยวตามรอยกองถ่ายภาพยนตร์อเล็กซานเดอร์มหาราชซึ่งไม่มีแพทำน้ำ การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม พบว่า ส่วนใหญ่ขาดองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านสินค้าและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว

ผลการสำรวจตามเส้นทางน้ำ วัดคูเต๋อ – วัดปากน้ำบึงสระพัง พบว่า ระยะทางน้ำรวม ประมาณ 26.82 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง (เรือ) ประมาณ 155 นาที โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเดินขึ้นจากทำน้ำได้ 5 แห่ง ได้แก่ วัดท่ากกแห่ (จุดที่ 2) วัดสุปฏิหาราม (จุดที่ 3) วัดหลวง (จุดที่ 4) วัดกลาง (จุดที่ 5) และสถานที่ท่องเที่ยวตามรอยกองถ่ายภาพยนตร์อเล็กซานเดอร์มหาราช (จุดที่ 8) และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องเดินหรือโดยสารรถยนต์ 4 แห่ง ได้แก่ วัดคูเต๋อ (จุดที่ 1) วัดไต้เท็ง (จุดที่ 6) วัดเลียบ (จุดที่ 7) และวัดปากน้ำบึงสระพัง (จุดที่ 9) ระยะทางรวม ประมาณ 5.89 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 44 นาที ระยะเวลารวมการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง ประมาณ 676 นาที (11:16 ชั่วโมง)

จากการสำรวจ พบสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มเติมจากสถานที่ท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ ได้แก่ แพบริการอาหาร หาดคูเต๋อ ชุมชนบ้านช่างหม้อ วัดเสนาวงค์ เกาะหาดวัดใต้ ชุมชนเกษตรอินทรีย์ราชธานีโคก และหาดบึงสระพัง

ภาพที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำวัดคูเต๋อ – วัดปากน้ำบึงสระพัง

2. รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่เหมาะสม ได้แก่ การเยี่ยมชมจุดเด่นด้านวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาตั้งแต่เดือนธันวาคม – เดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำลด น้ำใส และไม่ไหลเชี่ยว จากการสำรวจข้อมูลของนักท่องเที่ยว 400 คน พบว่า มีนักท่องเที่ยวที่สนใจท่องเที่ยวเส้นทางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 45.80 โดยในกลุ่มที่สนใจนี้ส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้เวลา 3 ชั่วโมง ด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวทั่วไป (ชม ถ่ายรูป รับประทานอาหาร และซื้อสินค้า) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงศาสนา และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามลำดับ

3. แนวทางจัดการท่องเที่ยว พบว่า ควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำโดยใช้เวลา สามารถจัดได้ 2 เส้นทาง โดยใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง โดยมีจุดเริ่มต้นที่ท่าเสด็จ (หาดคูเต๋อ)

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยวของชุมชน การรณรงค์ให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการวางแผนการทำงานและการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน

ด้านรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1) การบริหารจัดการโดยคณะกรรมการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวควรดำเนินการในรูปแบบชมรมโดยมีประธานชมรมเป็นคณะกรรมการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) มีท่าเรือหลักบริเวณท่าเสด็จในชุมชนคูเต๋อ

4) มีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งมาพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

5) มีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตามลำแม่น้ำมูลเส้นทางวัดคูเดื่อ-วัดปากน้ำป่งสระพังจังหวัดอุบลราชธานี ค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

สภาพปัจจุบัน สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความมีจุดเด่นด้านนิเวศและวัฒนธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ วันสาด (2553) ในแง่ของประวัติศาสตร์ ศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสภาพทางธรรมชาติ

ด้านรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการ ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวทั่วไป (ชม ถ่ายรูป รับประทานอาหาร และซื้อสินค้า) สอดคล้องกับ การศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2556) ว่ากิจกรรมที่ทำระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว 5 ลำดับแรก ได้แก่ การท่องเที่ยวทั่วไป กิจกรรมเชิงศาสนา พักผ่อนในที่พักรับรอง (ไม่ทำกิจกรรม) กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม และกิจกรรมเชิงเกษตรกรรม ซึ่งสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางที่ทำการศึกษายังไม่อำนวยความสะดวกความต้องการของนักท่องเที่ยวเนื่องจากส่วนใหญ่ยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านสินค้าและบริการให้แก่ นักท่องเที่ยว

แนวทางการจัดการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ วิภาวี (2551) ซึ่งใช้เวลาเดินทางในเส้นทางที่จัด 7 ชั่วโมง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดเส้นทาง การท่องเที่ยวของชุมชนและข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยว ด้านแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ วันสาด (2553) ด้านการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการระดับท้องถิ่น มีชมรมผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการแบ่งรายได้มาพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ และมีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตามลำแม่น้ำมูลเส้นทางวัดคูเดื่อ-วัดปากน้ำป่งสระพังจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้ทราบสภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางน้ำของแม่น้ำมูล ว่าส่วนใหญ่มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรมและนิเวศชุมชนคือวิถีชีวิตและกิจกรรมที่สืบเนื่องจากวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ แต่ยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านสินค้าและบริการให้แก่ นักท่องเที่ยว

รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่เหมาะสม ได้แก่ การเยี่ยมชมจุดเด่นด้านวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวทั่วไป (ชม ถ่ายรูป รับประทานอาหาร และซื้อสินค้า) ในช่วงเดือนธันวาคม – เดือนพฤษภาคม

แนวทางการจัดการท่องเที่ยว ควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ ใช้เวลาไม่เกิน 3 ชั่วโมง โดยมีจุดเริ่มต้นที่ท่าเสด็จ (หาดคูเดื่อ) แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนประเด็นที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมในการจัดสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านรูปแบบการจัดการควรมีการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการระดับท้องถิ่น มีชมรมผู้ประกอบการ มีการแบ่งรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และมีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป เนื่องจากในการศึกษาค้างนี้ ยังไม่ได้ศึกษาความเป็นไปได้ด้านมาตรฐานเรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว การศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจำหน่ายสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยว และชุมชนควรต้องมีความต้องการที่จะพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำเพิ่มเติมจากแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางของงานวิจัย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาร่วมกันกับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้เกิดเป็นรูปธรรมตามความต้องการของชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2560 ขอขอบคุณผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ผู้ให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางการศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยและพัฒนา อาจารย์ธรรมา จันทวรา ที่ช่วยประสานงานการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว รวมไปถึงคณาจารย์ในสาขาเทคโนโลยีโยธาและคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ที่ได้สนับสนุนอุปกรณ์และสถานที่ทำงานวิจัยและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2557). คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- วรรณ วรชวานิช. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันสาด ศรีสุวรรณ. (2553). ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มน้ำตาปี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิภาวี พลรัตน์. (2551). พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำ กรณีศึกษา ย้อนรอยเส้นทางประวัติศาสตร์อิตราชาธานีกรุงธนบุรี. ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- Boo, Elizabeth. (1991). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Washington D.C.: World Wildlife Fund-US.

การศึกษากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยใบไม้พรรณพื้นเมือง อีสานในเชิงพาณิชย์

Study of the production process of green products with Esan leaves for commercial purposes

เผ่าไทย วงศ์เหลา^{1*}

Paothai Vonglao^{1*}

¹สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.อุบลราชธานี 34000

¹Department of Applied Statistics, Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
Mueang District, Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: paothai@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาคุณสมบัติของใบตองเหียงที่ผ่านการแปรรูปเพื่อนำมาใช้ทำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อศึกษากระบวนการในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยใบตองเหียง และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งทำขึ้นจากใบตองเหียงกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 300 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา โดยใช้กลุ่มอายุกำหนดโควตา สุ่มมาโควตาละเท่าๆ กัน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสมบัติของใบตองเหียงที่ผ่านการแปรรูป คือ เครื่องทดสอบแรงดึง (Tensile Tester) ผลการวิจัยพบว่า

1. ใบตองเหียงที่ผ่านการแปรรูปมีความเหนียวโดยสามารถต้านทานแรงดึงได้สูงที่สุด โดยเฉลี่ย 43.24 N/mm²
2. กระบวนการผลิตกระเป๋จากใบตองเหียงมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ขั้นที่ 2. การผลิตกระเป๋ เริ่มจาก การทำโครงสร้างกระเป๋ การแปรรูปใบตองเหียง การตกแต่งขอบกระเป๋ และการตกแต่งโครงสร้างกระเป๋
3. ผู้บริโภคส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 71 มีความเห็นว่ากระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียงสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้กลายเป็นสินค้าในเชิงพาณิชย์ได้ โดยมีผู้บริโภคที่ต้องการซื้อกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียงร้อยละ 60.7 ในราคาโดยเฉลี่ยใบละ 300 บาท ผู้บริโภคมีความเห็นว่าคุณภาพโดยภาพรวมของกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียงอยู่ในระดับปานกลางด้วยค่าเฉลี่ย 3.38

คำสำคัญ: ใบตองเหียง, ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to study the properties of Hairy Keruing leaves 2) to study the process producing of green products from Hairy Keruing leaves; and 3) to study consumers perceptions about the green products that made from Hairy Keruing leaves. The samples were 300 people in Ubon Ratchathani using the sample size formula to estimate the population mean. Acquired by quota sampling defined the quota by age group. The data collection tool was a scale questionnaire. The instrument used to study the properties of the Hairy Keruing leaves was the Tensile Tester. The research found that

1. The Hairy Keruing leaves are tough with the highest tensile strength on average of 43.24484 N/mm^2

2. The process of bag producing from Hairy Keruing leaves are as follows: Step 1. Preparation of materials. Step 2. The production of the bag, start from create bag structure, transform Hairy Keruing leaves, decorate bag margin and finally, decorate structure of the bag.

3. Consumers gave their opinion that bag made from Hairy Keruing leaves can be developed into a commercial product by 71 percent. On beside consumers want to buy the bags made from Hairy Keruing leaves by 60.7 percent in the average price 300 baht. Consumers gave their opinion that the overall quality of the bag that made from Hairy Keruing leaves was moderate with an average of 3.38.

Keywords: Keruing leaves, green label product

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับต้นๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน(Sustainable Development) องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของมวลมนุษยชาติอย่างจริงจัง และได้จัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development) โดยเริ่มจัดการประชุมระหว่างประเทศเรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (Human Environment) ในปี พ.ศ. 2515 ณ กรุงสตอกโฮล์ม ราชอาณาจักรสวีเดน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นทำให้เรื่องของสิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในประชาคมระหว่างประเทศ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มประเทศอาเซียน ได้กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2540-2559 โดยนโยบายดังกล่าวประกอบด้วย 6 นโยบายหลัก คือ นโยบายทรัพยากรธรรมชาติ นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษ นโยบายแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม นโยบายสิ่งแวดล้อมชุมชน และนโยบายเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม (สำนัคนโยบายและแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ, 2559)

ปัญหาที่สำคัญด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ภาวะมลพิษ เช่น อากาศเสีย น้ำเสีย ขยะมูลฝอย และสภาพปัญหาทางสังคม ซึ่งได้แก่ สภาพชุมชนแออัด สภาพการขาดแคลนแคลนพื้นที่สีเขียว แผ่นดินทรุดและน้ำท่วม เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ดังจะเห็นได้จาก ภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก สภาวะเรือนกระจกที่ส่งผลทำให้อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมี 3 ประการ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งทำให้เกิดการบริโภคทรัพยากรมากขึ้น ที่สำคัญคือการบริโภคดังกล่าวนั้นเป็นไปอย่างสะดวกและง่าย จนกระทั่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าว

แนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมมีหลายวิธีด้วยกัน ที่สำคัญคือ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเมื่อนำทรัพยากรมาใช้แล้ว ควรดำเนินการทดแทนทรัพยากรที่ถูกใช้ไป โดยการปลูกป่าทดแทนต้นไม้ที่ถูกตัดไป การเลือกใช้พลังงานทดแทน โดยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลมแทนพลังงานไฟฟ้า และการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งแต่ละคนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคในชีวิตประจำวันเพื่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวมีหลายวิธีด้วยกัน สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ คือ การระมัดระวังการใช้สิ่งของที่จะก่อให้เกิดขยะในอนาคต การประหยัดการใช้สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และที่สำคัญประการหนึ่งคือการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่าสินค้าฉลากเขียว (Green label product) ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั้นหมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกกระบวนการผลิตซึ่งเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบซึ่งไม่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติแต่กลับเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กระบวนการผลิตที่อาศัยพลังงานทดแทนพลังงานไฟฟ้าที่ต้องพึ่งพาการใช้น้ำมัน ตลอดจนถึงผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์คุ้มค่าตลอดอายุการใช้งาน และเมื่อหมดอายุการใช้งานแล้วยังสามารถนำไปย่อยสลายได้ ไม่เป็นขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

สินค้าฉลากเขียวที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดประเภทหนึ่ง คือ ผลิตภัณฑ์จากใบตองตึง ซึ่งเจ้าของผลิตภัณฑ์คือ คุณประเมศร์ สายอุปราษ โดยได้นำเอาใบตองตึง จากต้นตองตึงซึ่งเป็นไม้พื้นเมืองทางภาคเหนือ มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ เครื่องใช้ประจำวัน กระเป๋าถือ กระเป๋าใส่นามบัตร กระเป๋าใส่พาสปอร์ต กระเป๋าใส่ยางลบ กระเป๋าใส่หมวก ร่ม รูปภาพติดผนัง กรอบรูป โคมไฟ เสื้อ รวมถึงรองเท้า ภายใต้เครื่องหมายการค้า หรือแบรนด์ "Mr.Leaf" ซึ่งปรากฏว่าได้รับการต้อนรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี จนได้รับการคัดเลือกเป็นสินค้าโอท็อป 3 ดาว ประเภทของใช้ ของประดับตกแต่งและของที่ระลึก กลุ่มดาวเด่นสู่สากล และรางวัลกรีน โปรดักส์ (Green Production) จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เมื่อปี 2554 (ศุภชัย, 2556) นอกจากนี้ รศ. ดร. สมร หิรัญประดิษฐ์กุล นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การผลิตบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุอาหารแทนโฟม เพื่อลดการใช้โฟมและขยะที่ทำลายยาก และยังสามารถลดความเสี่ยงที่ผู้บริโภคจะได้รับสารเคมีที่เป็นสาเหตุก่อมะเร็งจากการใช้โฟม โดยได้นำใบไม้สดต่างๆ มาทดลองแปรรูปเพื่อทำเป็นภาชนะบรรจุอาหาร ผลการทดลองพบว่าใบทองกวาวสามารถนำมาใช้ในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุอาหารแทนโฟมได้ดีที่สุด ซึ่งผลความสำเร็จครั้งนี้เป็นส่วนสำคัญในการช่วยรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม และผลงานวิจัยดังกล่าวได้นำไปสู่การจดสิทธิบัตร (เกียรตินารี, 2559)

จากความสำคัญของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการนำใบตองตึงกับใบทองกวาว มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการใช้วัสดุที่จะก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีที่ก่อให้เกิดโรคร้าย

ต่อร่างกาย จนนำไปสู่การสร้างรายได้ และบรรจุภัณฑ์แทนโฟม ดังที่กล่าวมา ประกอบภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีต้นเหียง หรือภาษาถิ่นเรียกว่าต้นชาดเป็นจำนวนมาก ซึ่งใบของต้นเหียงดังกล่าวนี้เรียกว่าใบตองเหียงหรือใบตองชาด มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับใบตองตึง และใบทองกวาว คือ ใบใหญ่ เหนียว และกันน้ำได้ ซึ่งชาวบ้านนิยมนำมาทำเป็นฝาเถียงนา และใช้ห่อข้าว ห่อเกลือ รวมถึงนำไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจากใบตองเหียง เพื่อนำไปสู่สินค้าในเชิงพาณิชย์ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมบัติของใบตองเหียงที่ผ่านการแปรรูปเพื่อนำมาใช้ทำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยใบตองเหียง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งทำขึ้นจากใบตองเหียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจุบันสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจจากคนในสังคมทั้งในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค เนื่องจากความสำคัญที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมร่วมกัน จนกลายเป็นแนวคิดในการสร้างตลาดสีเขียว ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (กรรณิการ์, 2556) วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ใบไม้ ได้แก่ ใบกล้วย ใบตองตึง ใบสั๊ก ใบทองกวาว และอื่นๆ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากใบไม้ที่ประสบความสำเร็จจนกลายเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ คือ ผลิตภัณฑ์ของใช้ ของประดับตกแต่งและของที่ระลึก จากใบตองตึง (ศุภชัย, 2556) และผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์อาหารแทนโฟมจากใบทองกวาว (เกียรติวนาริ, 2559) ต้นเหียงเป็นพรรณไม้พื้นเมืองอีสาน มีใบขนาดใหญ่ เหนียว และกันน้ำได้ และมีสมบัติคล้ายคลึงกับใบตองตึง และใบทองกวาว จึงมีความเป็นไปได้ในการนำมาแปรรูปเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยผ่านกระบวนการอย่างหนึ่ง คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การแปรรูปใบตองเหียง การทำโครงสร้างของผลิตภัณฑ์ การเชื่อมต่อใบตองเหียงที่แปรรูปแล้วเข้ากับโครงสร้างของผลิตภัณฑ์ และการตกแต่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งจากกระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีคุณภาพในด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ความทนทาน ความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย ความคุ้มค่า และความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสมบัติของใบตองเหียงแปรรูป มีวิธีดำเนินการดังนี้

1.1 การแปรรูปใบตองเหียง มีกระบวนการตามขั้นตอน ดังนี้ นำใบตองเหียงที่ตากแห้งแล้วไปแช่น้ำจนกระทั่งอ่อน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 2-3 นาที จากนั้นทำความสะอาดใบตองเหียงโดยการเช็ดจนหมด แล้วมาตัดแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกรรไกรตามเส้นก้านใบตรงกลาง นำใบตองเหียง 2 ส่วนที่ได้มารีดด้วยเตารีดจนกระทั่งแห้งและเรียบ แล้วนำใบตองเหียงทั้ง 2 ส่วนทาด้วยกาวยางบริเวณใบด้านล่างจนทั่ว ทั้งไว้จนกาวยางแห้งแล้วนำใบตองเหียงทั้ง 2 ส่วนมาติดประกบกัน นำลูกกลิ้งมารีดใบตองเหียงที่ติดประกบกันจนติดกันสนิทเป็นแผ่นเดียวกัน แล้วนำไปกดทับทิ้งไว้

ด้วยแผ่นไม้อัดหรือวัสดุอื่นที่มีลักษณะแบนราบเรียบคล้ายกัน จนกระทั่งใบตองเหียงแบนราบ และไม่โก่งงอ จะได้ใบตองเหียงแปรรูปตามที่ต้องการ

1.2 การตรวจสอบสมบัติของใบตองเหียง ด้วยเครื่องทดสอบแรงดึง (Tensile tester) วิธีการตรวจสอบคุณสมบัติของใบตองเหียง มีขั้นตอนดังนี้ นำใบตองเหียงที่ผ่านกระบวนการแปรรูปแล้ว ตัดด้วยกรรไกรให้ได้ 3 ชั้น โดยแต่ละชั้นมีขนาด $1.3 \times 7 \text{ cm}^2$ ทดสอบหาค่า Modulus of Elasticity โดยติดตั้งใบตองเหียงที่ต้องการทดสอบ ติดตั้งอุปกรณ์วัดระยะยืดหด (Extensometer) และจัดโปรแกรมทดสอบ โดยดึงวัสดุด้วยอัตราเร็ว (มม/นาที) จากอัตราเร็วต่ำที่สุดแล้วเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงอัตราเร็วที่มีค่าของแรงที่ทำให้เกิด Yield Strength ผลการทดสอบจะได้ค่าของแรงและกราฟ ซึ่งสามารถนำมาแปลผลหาค่าความเหนียวของใบตองเหียงแปรรูป ต่อไป

2. การผลิตกระเป๋ากจากใบตองเหียง มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมวัสดุเพื่อนำมาประดิษฐ์กระเป๋าโดยการ โดยเริ่มจากการเลือกเก็บใบตองเหียงสดที่มีใบสมบูรณ์มากที่สุดโดยเลือกใบที่ไม่อ่อนเกินไปหรือแก่เกินไป นำตากแดดจนแห้งสนิทซึ่งสังเกตได้จากใบสีเขียวเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลซึ่งใช้เวลาประมาณ 10-15 วัน จากนั้นนำใบตองเหียงไปผ่านกระบวนการแปรรูป จัดหากาบกล้วยแห้งพร้อมชุดเย็บด้านในออกให้เหลือเพียงผิวบางๆ แต่มีความเหนียวทนทาน

ขั้นที่ 2 การประดิษฐ์กระเป๋าด้วยใบตองเหียง

2.1 เริ่มจากการทำโครงสร้างของกระเป๋าโดยการออกแบบโครงสร้างกระเป๋า ตัดกระดาษแข็งตามโครงสร้างที่ออกแบบไว้ ใช้กาวลาเท็กซ์ทากระดาษที่ตัดแล้ว เพื่อเชื่อมกระดาษให้ติดกันประกอบกันเป็นกระเป๋าตามที่ออกแบบไว้ แล้วใช้เทปกาวติดทับรอยเชื่อมของกระดาษอีกครั้งเพื่อความแข็งแรง

2.2 นำใบตองเหียงที่แปรรูปแล้วมาตัดเป็นทรงเรขาคณิต หรือรูปอิสระใดๆ ตามขนาดของโครงสร้างของกระเป๋าในบริเวณที่ต้องการตกแต่งด้วยเครื่องมือตัดกระดาษ โดยให้มีเศษของใบตองเหียงที่ต้องทิ้งน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทากาวยางตรงบริเวณโครงสร้างของกระเป๋าที่ต้องการตกแต่ง และทากาวยางใบตองเหียงที่เตรียมไว้ ทิ้งไว้จนกว่าที่ทาสกั๊ตทั้งสองแห้ง แล้วนำมาติดกัน นำลูกกลิ้งรีดทับใบตองเหียงและโครงสร้างของกระเป๋าจนติดทับกันสนิท ติดใบตองเหียงแปรรูปจนครบพื้นที่ผิวของโครงสร้างกระเป๋าทุกบริเวณทั้งภายในและภายนอก ทาเช็ดกระเป๋าด้วยน้ำมันสนเพื่อความสะอาดและเงางาม

ขั้นที่ 3 การตกแต่งขอบโครงสร้างของกระเป๋า มีวิธีการดังนี้ นำกาบกล้วยแห้งที่เตรียมไว้มาตัดด้วยเครื่องตัดกระดาษให้มีความกว้าง 2 ซม. และมีความยาวเท่ากับขอบแต่ละด้านของโครงสร้างกระเป๋า นำกาบกล้วยที่เตรียมไว้แล้วพับครึ่งตามแนวยาว ทากาวยางที่บริเวณขอบของโครงสร้างกระเป๋าด้านที่ต้องการตกแต่ง และทากาวยางที่บริเวณด้านในของกาบกล้วยที่เตรียมไว้ ทิ้งไว้จนกว่าที่ทาสกั๊ตทั้งสองแห้ง แล้วนำกาบกล้วยไปติดขอบกระเป๋า ติดจนครบทุกขอบโครงสร้างของกระเป๋า แล้วทาเช็ดกระเป๋าด้วยน้ำมันสนเพื่อความสะอาดและเป็นเงางาม

3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อกระเป๋าที่ผลิตจากใบตองเหียง มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 1,353,980 คน โดยอ้างอิงจากจำนวนประชากรใน ปี พ.ศ. 2559 (สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 300 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) กำหนดโควตาด้วยกลุ่มอายุ คือ 15-25 ปี 26-35 ปี 36-45 ปี 46-55 ปี และ 56 ปี ขึ้นไป กลุ่มละ 60 คน เท่ากัน

ขั้นที่ 2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถามทั้งหมด 3 ตอน โดย ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด แบบตรวจสอบรายการ และเติมคำตามข้อมูลที่เป็นจริง ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียง 5 ด้าน ได้แก่ ความคงทน ความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย ความคุ้มค่า และความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามพบว่า คำถามแต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.509 ถึง 0.784 และมีค่าความเที่ยงซึ่งวัดด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) เท่ากับ 0.95

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มาเที่ยวในห้างสรรพสินค้าของจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ห้างเซ็นทรัล ห้างบิ๊กซี ห้างแม็คโคร และห้างโลตัส กระจายตามกลุ่มอายุต่างๆ ตามโควตาที่กำหนดจนครบทั้งครบ 300 คน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล . ศึกษาคุณสมบัติของใบตองเหียงแปรรูป โดยการหาค่าเฉลี่ยความเหนียวของใบตองเหียง ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียง โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

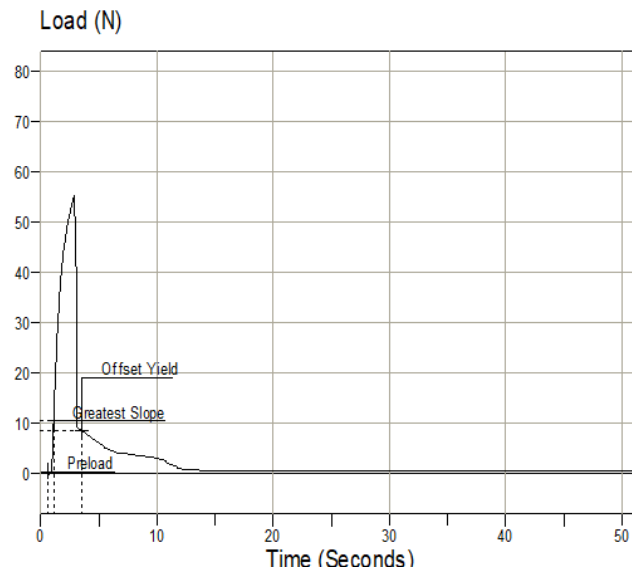
ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สมบัติของใบตองเหียงแปรรูป

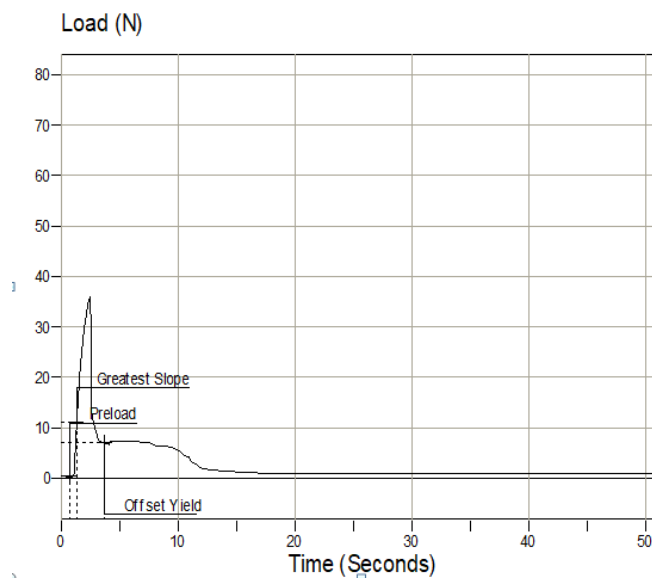
ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเหนียวของใบตองที่ผ่านการแปรรูป

ชิ้นงานที่	Maximum Load (N)	Deflection at Maximum Load (mm)	Percentage Strain at Maximum Load
1	55.24645	2.12288	4.24577
2	36.04656	1.53419	3.06838
3	38.43551	1.85739	3.71479
เฉลี่ย	43.24284	1.83816	3.67631

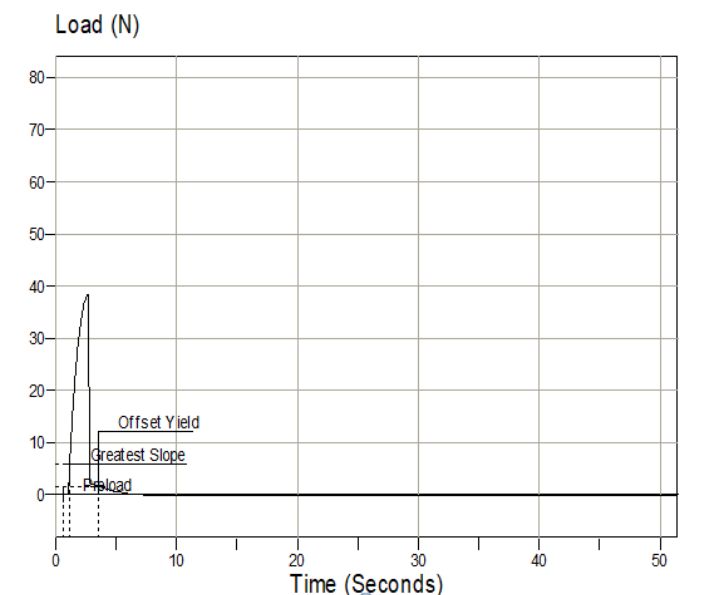
จากตารางที่ 1 แสดงว่า ใบตองเหียงที่ผ่านการแปรรูปแล้วมีความเหนียวโดยสามารถต้านทานทางแรงดึงสูงสุดโดยเฉลี่ย 43.24484 N/mm² ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าว สามารถแสดงได้ด้วยกราฟดังภาพที่ 1-3 ดังนี้

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงกระทำและความเหนียว ของชิ้นงานที่ 1

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงกระทำและความเหนียว ของชิ้นงานที่ 2

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงกระทำและความเหนียว ของชิ้นงานที่ 3

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภค

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการต่อยอดกระเป่าที่ผลิตจากใบตองเหียงในเชิงพาณิชย์

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
สามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้	213	71.0
ไม่สามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์	15	5.0
ไม่แน่ใจ	72	24.0
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากระเป่าที่ผลิตจากใบตองเหียงสามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 71

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความต้องการเป็นเจ้าของกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียงเมื่อถูกพัฒนาขึ้นเป็นสินค้าในเชิงพาณิชย์

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
ต้องการ	182	60.7	294.16	202.631
ไม่ต้องการ	118	39.3		
รวม	300	100.0		

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ถ้าหากกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียง นำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อผลิตเป็นสินค้าในเชิงพาณิชย์ จะมีผู้บริโภคส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 60.7 ที่มีความต้องการเป็นเจ้าของ และสามารถซื้อได้ในราคาเฉลี่ย ใบละ 294.16 บาท ด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 202.63 บาท

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพของกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียงโดยภาพรวมในแต่ละด้าน

คุณภาพของกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์	2.92	.785	ปานกลาง
2. ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์	3.43	.798	ปานกลาง
3. ด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์	3.25	.759	ปานกลาง
4. ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์	3.28	.916	ปานกลาง
5. ด้านความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.02	.854	มาก
รวม	3.38	.625	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่าคุณภาพของกระเป๋ที่ผลิตจากใบตองเหียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยค่าเฉลี่ย 4.02 รองลงมา คือ ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์ และ ด้านความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.43 และ 3.28 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ใบตองเหียงที่ผ่านการแปรรูปแล้วมีความเหนียวโดยสามารถต้านทานทางแรงดึงสูงสุดได้ โดยเฉลี่ย 43.24484 N/mm² แสดงให้เห็นว่าเมื่อนำใบตองเหียงที่ผ่านการแปรรูปแล้วมาเป็นวัสดุเพื่อใช้ในการผลิตกระเป๋ จะทำให้ได้กระเป๋มีความคงทนแข็งแรงคุ้มค่าตามลักษณะการใช้งานของกระเป๋ทั่วไป

2. จากกระบวนการผลิตกระเป๋จากใบตองเหียง ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมวัสดุ ซึ่งกิจกรรมที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือ การคัดเลือกใบตองเหียงที่ไม่อ่อนหรือไม่แก่เกินไป และมีความสมบูรณ์มาตากแห้ง ซึ่งต้องใช้เวลาประมาณ 10-15 วัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผสม (2559) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการนำใบตองเหียงมาเป็นวัตถุดิบ

การผลิตผลิตภัณฑ์ ซึ่งเจ้าของผลงานคือ นายจารุกิตติ พงษ์วิเศษ โดยการนำใบบัวจากหนองบึงธรรมชาติที่ปราศจากสารเคมี มาตากให้แห้งโดยใช้เวลาไม่เกิน 15 วัน ก่อนที่จะนำใบบัวไปประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ต่อไป ขั้นตอนที่สอง คือ การประดิษฐ์กระเป๋าด้วยใบตองเหียงซึ่งกรรมวิธีที่สำคัญของขั้นตอนนี้คือ การนำเอาใบตองเหียงที่แปรรูปแล้วไปติดกระเป๋าด้วยที่ออกแบบไว้แล้วด้วยกาวยาง ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ด้วยใบบัว ของนายจารุกิตติ พงษ์วิเศษ เช่นกัน ซึ่งได้นำเอาใบบัวไปทาบติดกับเชรามิกเพื่อให้กลายเป็น ผลิตภัณฑ์เชรามิกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ยังนำเอาใบบัวไปทาบติดกับกระเป๋าด้วยแพ้น้ำ ซึ่งพบว่าทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ถูกตกแต่งด้วยใบบัวสวยงามสะดุดตา จนลูกค้าที่พบเห็นผลิตภัณฑ์ต่างมีความชื่นชอบเพราะสินค้าดูเก๋ไปอีกแบบเนื่องจากมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

3. ผู้บริโภคส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 71 มีความเห็นว่ากระเป๋าด้วยที่ผลิตด้วยใบตองเหียงสามารถนำไปต่อยอดเพื่อให้กลายเป็นสินค้าในเชิงพาณิชย์ได้ แสดงว่าการผลิตกระเป๋าด้วยจากใบตองเหียงมีโอกาสนำไปพัฒนาเพื่อต่อยอดให้กลายเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ผลิตได้ เนื่องจากกระเป๋าด้วยที่ผลิตจากใบตองเหียงมีความสวยงามแปลกตาและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ผลิตจากใบตองเหียง (น.ส.พ. ฐานเศรษฐกิจ, 2560) ภายใต้แบรนด์ "Mr. Leaf" โดยมีนายปรเมศร์ สายอุปราษ เป็นเจ้าของ ได้แก่ เสื้อผ้า กางเกง กระเป๋าด้วย และเครื่องประดับอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้กลายเป็นสินค้าที่กำลังเป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและต่างประเทศ รวมถึงสินค้าอื่นๆ ที่ผลิตจากใบบัว ดังที่ วันวิสาข์ (2556) ได้กล่าวไว้ ซึ่งเป็นผลงานของ เพชรรัตน์ ฉินยี่ โดยมีผลิตภัณฑ์ต่างๆ ตั้งแต่ชิ้นเล็ก ได้แก่ สมุด กล้องใส่กระดาดหิซุ ฯลฯ ไปจนถึงชิ้นใหญ่ เช่น เครื่องประดับตกแต่งผนังซึ่งมีหลากหลายแบบ โดยผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้กลายเป็นสินค้าที่กำลังเป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เช่นกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 60.7 มีความต้องการซื้อกระเป๋าด้วยที่ผลิตจากใบตองเหียง ด้วยราคาเฉลี่ยใบละ 294.16 บาท ด้วยส่วนเบี่ยงเบน 202.62 บาท แสดงว่าหากสามารถผลิตกระเป๋าด้วยจากใบตองเหียงให้มีคุณภาพและกลายเป็นสินค้าออกจำหน่ายได้ จะมีผู้บริโภคหรือมีตลาดรับซื้ออย่างแน่นอนในราคาใบละประมาณ 300 บาท หรือผู้บริโภคสามารถตัดสินใจซื้อกระเป๋าด้วยที่ผลิตจากใบตองเหียงได้ในราคาระหว่าง ใบละ 100 บาท ถึง ใบละ 500 บาท ซึ่งเป็นราคาที่สอดคล้องกับราคาของกระเป๋าด้วยที่ไม่ใช่แบรนด์ดังตามท้องตลาดทั่วไป

4. ผู้บริโภคมีความเห็นว่ากระเป๋าด้วยที่ผลิตจากใบตองเหียงมีคุณภาพโดยรวม อยู่ในดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.38 และเมื่อพิจารณาคุณภาพเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคมีความเห็นว่ากระเป๋าด้วยที่ผลิตจากใบตองเหียงมีคุณภาพในแต่ละด้าน อยู่ในดับปานกลาง โดยคุณภาพในด้านความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ 4.02 รองลงมา คือ ด้านความสวยงามของผลิตภัณฑ์ และด้านความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.43 และ 3.28 ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ และด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.92 และ 3.25 ตามลำดับ แสดงว่าคุณภาพของกระเป๋าด้วยที่ผลิตจากใบตองเหียงยังไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ แต่อย่างไรก็ตามหากเปรียบเทียบคุณภาพของกระเป๋าด้วยที่ผลิตด้วยใบตองเหียงในแต่ละด้าน จะพบว่าคุณภาพด้านความสวยงามของกระเป๋าด้วยเป็นรองเพียงคุณภาพทางด้านความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยผู้บริโภคยังไม่มั่นใจเกี่ยวกับความคงทนของกระเป๋าด้วย ซึ่งอาจเนื่องมาจากผู้บริโภคยังยึดติดกับกระเป๋าด้วยแบบเดิมที่เคยใช้ ซึ่งส่วนใหญ่ผลิตจาก หนังส วัสดุพลาสติก หรือวัสดุสังเคราะห์อื่นๆ ซึ่งถือว่าป็นวัสดุที่มีความเหนียวทนทานตามลักษณะการใช้งาน จึงอาจไม่เชื่อว่าใบตองจะทำให้กระเป๋าด้วยคงทนได้ ประกอบกับกระเป๋าด้วยที่ผลิตจากใบตองเหียงที่นำไปสาธิตประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นเพียงกระเป๋าดันแบบซึ่งยังมีรายละเอียดต่างๆ ที่ไม่สมบูรณ์ จึงอาจส่งผลทำให้ผู้บริโภคมีความเห็นว่ากระเป๋าคูที่ผลิตจากใบตองเหียงมีคุณภาพในระดับเพียงปานกลางเท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

1. ใบตองเหียงมีสมบัติที่เหมาะสมในการนำมาแปรรูป เพื่อนำมาผลิตเป็นกระเป๋าคูหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานหรือวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์อื่นๆ
2. การแปรรูปใบตองเหียงมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ นำใบตองเหียงที่แห้งแล้วมาแช่น้ำเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น เอาแกนใบออก แล้วนำใบตองเหียงทั้งสองซีกไปรีดด้วยเตารีดให้เรียบ แล้วทำใบตองเหียงแต่ละซีกที่บริเวณด้านล่างด้วยกาวยาง เมื่อกาวยางแห้งแล้ว นำใบตองเหียงทั้งสองซีกมาประกบติดกันแล้วใช้ลูกกลิ้งรีดใบตองเหียงทั้งสองซีกจนติดกันสนิท แล้วนำไปทับด้วยวัสดุด้วยแผ่นไม้กระดาน หรือวัสดุอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันเพื่อให้ใบตองเหียงแบนเรียบไม่โค้งงอ
3. การผลิตกระเป๋าคูจากใบตองเหียง เริ่มจากทำโครงสร้างของกระเป๋าคูตามท่อนอกแบบไว้ด้วยกระดาษแข็ง หรือวัสดุธรรมชาติอื่นที่มีสมบัติคล้ายกัน นำใบตองเหียงมาประกบติดโครงสร้างของกระเป๋าคูด้วยกาวยาง โดยให้มีลวดลายสวยงามตามท่อนอกแบบไว้ แล้วใช้กาบกล้วยแห้งที่ชุบผิวด้านในออก มาตกแต่งขอบให้ประณีตสวยงาม สุดท้ายใช้น้ำมันสนทากระเป๋าคูให้เป็นมันสะอาดสวยงาม
4. ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ากระเป๋าคูที่ผลิตจากใบตองเหียงสามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ และสามารถขายได้ในราคา 300-500 บาท แต่คุณภาพของกระเป๋าคูยังอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านในกระเป๋าคูควรสาปด้วยผ้า และทำซิปปเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความคงแข็งแรงของกระเป๋าคู และเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย
2. ควรศึกษากระบวนการขึ้นรูปใบตองเหียงให้เป็นกระเป๋าคู หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยไม่ต้องอาศัยโครงสร้างจากวัสดุอื่น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยคำแนะนำที่มีประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญด้านหัตถกรรมฝีมือและสิ่งประดิษฐ์ 2 ท่าน คือ นางบุญเจือ แสงวงศ์ และ คุณยายดวล วารี รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี ที่ได้สนับสนุนวิจัยจากงบประมาณรายได้ประจำปี พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณบุคคลทั้งท่านดังกล่าว และมหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี เป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ (2556). ทีดาร์โอบุลกุกระแสด้านค้าเกษตรเขียว. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สืบค้นจาก <http://www.tdri.or.th/tdri-insight/green-marketing/>

เกียรติสินี ธิพันธ์ (2559). ม.นเรศวร วิจัยบรรจุภัณฑ์อาหารจากใบไม้สดทดแทนกล่องโฟม ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

ลดสารก่อมะเร็ง. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://old.nu.ac.th/>

ผสม ดิตธรรม (2559). ไอเดียแก้ไขผลิตภัณฑ์ “ลวดลายใบบัว”. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก

<https://www.thairath.co.th/content/809742>

วันวิสาข์ นาสิงห์ (2556). ทำมาหากิน : ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์จาก “ใบบัว” ฝีมือคนไทยส่งไกลสู่ตลาดโลก. [เว็บไซต์].

สืบค้นจาก <http://www.komchadluek.net/news/lifestyle/175177>

ศุภชัย วิเศษสรรค์ (2556). ทำมาหากิน : 'Mr. Leaf' ผลิตภัณฑ์จากใบตองตึง หนึ่งเดียวในไทยก้าวไกลสู่ตลาดโลก. นสพ.คมชัดลึก.

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

Public Participation in Solid Waste Management

in Kutchumpattana Municipality, Kut Chum District, Yasothon Province

ศิริภัทธา พลมาตร^{1*}, อรณันท์ กลันตपुरา¹

Siriphattha Pholamart^{1*}, Oranun Gluntapura¹

¹ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

¹Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences,
Kasetsart University, Lat Yao Subdistrict, Chatuchak District, Bangkok, 10900

*Corresponding author; E-mail: yai.ori@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน 3. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ ประชาชนในเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test และ One Way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร อยู่ในระดับมาก 2. ประชาชนที่มีอาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ซึ่งไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา

ส่วนการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญในการคัดแยกขยะก่อนที่จะนำไปทิ้งหรือกำจัดทำให้ง่ายต่อการเก็บขนส่ง ทำให้ขยะมีปริมาณลดลง เทศบาลมีแนวทางหรือการส่งเสริมให้ประชาชนมีความร่วมมือในการแยกขยะ การใช้ประโยชน์ที่เกิดมาจากขยะ และมีงบประมาณให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการคัดแยกขยะอย่างเพียงพอ ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุฎชุมพัฒนา อำเภอกุฎชุม จังหวัดยโสธรอย่างมาก แต่ก็ยังมีปัญหาขยะจริงที่ทางเทศบาลตำบลกุฎชุมพัฒนายังต้องเร่งดำเนินการแก้ไขต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, ขยะมูลฝอย

ABSTRACT

Research Objectives: 1. To study about the level of people's cooperation on wastemanagement of Kut Chum Pattana Municipality, Kut Chum District, Yasothon Province.2. To compare the factors that affect people's participation. Those factors are gender, age, education, occupation, salary, number of family members, and duration that each of them has been living in the community.3. To identify problems and barriers to the cooperation of people on waste management of Kut Chum Pattana Municipality, Kut Chum District, Yasothon Province.The sample group used for this study is 400 people living in Kut Chum Pattana Municipality, Kut Chum District, Yasothon Province. In this study, the researcher uses the questionnaire as a tool to gather information. The researcher then put that information into the statistic software package to be compiled and analyzed. Statistical tools that were applied to this study are Percentage, Mean, Standard Deviation, and Hypothesis testing by t-test and One-Way ANOVA.

The results of the study are as follows: 1. There is a high level of people's cooperation on waste management of Kut Chum Pattana Municipality, Kut Chum District, Yasothon Province.2. The sample with an occupation, have stayed in the area for some period, and have numbers of family members have some effects on people's cooperation on waste management of Kut Chum Pattana Municipality at .05 significant level, which follows the testing hypothesis. The factors that do not comply with the hypothesis are gender, age, education, and salary. They do not affect people's cooperation on waste management of Kut Chum Pattana Municipality.

Regarding the interview of problems and barriers to people's cooperation on waste management, it was found that most people are aware of waste separation before disposal. It makes the collection of waste easier, which leads to a decreasing amount of waste. The municipal has a campaign and public relations strategies to promote people's knowledge and understanding of waste management. It results in the high level of public participation in waste management of Kut Chum Pattana Municipality, Kut Chum District, Yasothon Province. However, there are waste issues that the Kut Chum Pattana Municipality still needs to solve as a priority.

Keywords: public participation, solid waste

บทนำ

ปัจจุบันการขยายตัวของชุมชนเมือง และการเพิ่มของจำนวนประชากรทั่วโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติต่าง ๆ เนื่องจากประชากรมีความต้องการมากขึ้นในเรื่องที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้อุปโภค บริโภค ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมหลายประการ เช่น ปัญหาภาวะโลกร้อน มลพิษทางอากาศ ป่าไม้ถูกทำลาย ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรน้ำ และอาหาร ฯลฯ การเติบโตของเมืองที่มีขนาดใหญ่จะสัมพันธ์กับจำนวนประชากรและขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพวกเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภค รวมทั้งเศษอาหารจากพลาสติก ขวดนมที่ไม่ใช้แล้ว หรือจะเป็นขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งอยู่ตามท้องถนน แม่น้ำ ลำคลอง หรือสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นพวกใบไม้ เศษกระดาษ พลาสติก ของเหลือใช้ เป็นต้น ประเทศไทยก็มีปัญหาขยะมูลฝอยเช่นเดียวกัน และปัญหานี้ก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ซึ่งจะต้องตระหนักว่าปัญหานี้เป็นเรื่องสำคัญและต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน แม้ว่าหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยจะเป็นของเทศบาล แต่ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จขึ้นได้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือและพฤติกรรมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่นั้น ๆ ด้วย เทศบาลไม่อาจทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ หรือมีประสิทธิภาพได้แต่เพียงลำพัง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญยิ่ง และเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา เพื่อนำไปกำหนดเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

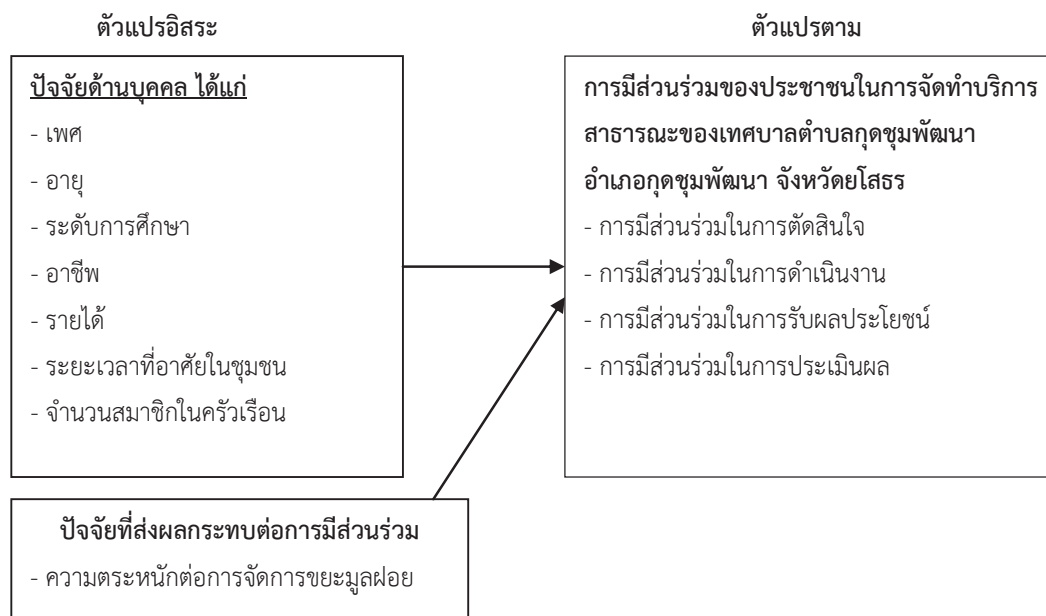
เทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาเป็นเทศบาลขนาดเล็กในจังหวัดยโสธร มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,899 คน เทศบาลกุดชุมพัฒนาได้พยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง โดยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาเทศบาลด้านการจัดการ รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้เป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ของเทศบาล จะเห็นได้ว่า เทศบาลกุดชุมพัฒนาได้เล็งเห็นความสำคัญและพยายามจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยพยายามเปิดโอกาสให้ชุมชนประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้เกิดผลที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังไม่มีความชัดเจนที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาลในทุกขั้นตอนอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมและรวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญให้กับเทศบาลได้นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: Cohen and Uphoff, 1980

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีการหาความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงยิ่งขึ้นและนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป โดยนำแบบทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบทดสอบ (Try out) กับประชาชนในเทศบาลตำบลคำเตย 40 คน โดยใช้สูตรของ Pearson Product Moment Correlation Coefficient และหาความเชื่อมั่นร่วมด้วยวิธีการของ Cronbach's Alpha ซึ่งผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นที่ได้ Alpha .95

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ จำนวนประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลกุดชุมพัฒนาโดยทำการเก็บข้อมูลการศึกษาในเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2562 มีประชากรทั้งสิ้น 4,899 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน (Yamane, 1973) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรแต่ละหมู่บ้าน

ตารางที่ 1 ตัวอย่างแสดงจำนวนของประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลกุดชุมพัฒนา จำแนกตามหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวน (กลุ่มตัวอย่าง)
1. หมู่ที่ 4 กุดชุมคุรุ	838	63
2. หมู่ที่ 5 สองคร	603	46
3. หมู่ที่ 8 กุดชุมพัฒนา	1,081	82
4. หมู่ที่ 9 โคกสูง	304	23
5. หมู่ที่ 14 กุดชุม	1,092	82
6. หมู่ที่ 17 กุดชุมพัฒนา	699	53
7. หมู่ที่ 5 เหล่าใหญ่	282	21
รวม	4,899	370

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาอำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์โดยรายละเอียดดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.8 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42 อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 45.3 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36 มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความตระหนัก
1. การคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากแต่ก็คุ้มค่าเพราะช่วยลดปริมาณและปัญหามูลฝอยในบ้าน	4.28	2.76	มาก
2. การเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้งในทุ่งนา ณ ที่โล่งแจ้งหรือในชุมชน ฝุ่นควันที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ	3.81	1.08	มาก
3. การคัดแยกขยะภายในครอบครัวก่อนนำทิ้งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้งเพื่อการกำจัดมูลฝอยครั้งสุดท้ายเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	4.20	.834	มาก
4. เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ควรจัดเก็บโดยการนำไปกองไว้ข้างถนนเพื่อให้เกิดการย่อยสลายเองตามธรรมชาติ	3.25	1.11	ปานกลาง
5. มูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ควรคัดแยกและนำมาใช้ใหม่เพราะเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง	4.05	.859	มาก
รวม	3.92	.669	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าประชาชนมีความตระหนักต่อการจัดการขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณและปัญหามูลฝอยในบ้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 รองลงมาคือ การคัดแยกขยะภายในครอบครัวก่อนนำทิ้งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้งเพื่อการกำจัดมูลฝอยครั้งสุดท้ายเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 มูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ควรคัดแยกและนำมาใช้ใหม่ เพราะเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.05 การเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้งในทุ่งนา ณ ที่โล่งแจ้งหรือในชุมชน ฝุ่นควันที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ควรจัดเก็บโดยการนำไปกองไว้ข้างถนนเพื่อให้เกิดการย่อยสลายเองตามธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.25

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำแนกตามรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{x}$	S.D	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.64	.892	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.71	.899	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.14	.692	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.38	.920	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	.763	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลกุดชุมพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.72

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.14 พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เมื่อเทศบาลกุดชุมพัฒนามีการแจ้งข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเพื่อติดตามสถานการณ์ของการดำเนินการใด ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 รองลงมา คือ ท่านเข้าร่วมการประชุมวางแผนเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนร่วมกับเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.62 ท่านมีโอกาสได้สนทนาปรึกษาหารือร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในการค้นหาสาเหตุของปัญหาการเกิดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.59 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.53 ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เมื่อเทศบาลกุดชุมพัฒนาเมื่อมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลมาขอความร่วมมือในการดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยท่านให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ เช่นเศษกระดาษพลาสติก ขวดแก้ว หรือขยะมีพิษก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะของเทศบาลอยู่ในระดับมาก มี

ค่าเฉลี่ย 3.79 ท่านจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามประเภทขยะ ได้แก่ การทำน้ำหมักชีวภาพ เลี้ยงไส้เดือน คอกหมักไปไม้ คัดแยกขยะรีไซเคิล/ขยะอันตรายในครัวเรือนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 ท่านร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดโครงการต่าง ๆ ที่ชุมชน หรือเทศบาลจัดทำขึ้น เช่น ร่วมกิจกรรมผ้าป่าขยะรีไซเคิลร่วมเป็นสมาชิกธนาคารขยะรีไซเคิลจากชุมชน รมรงค์ทำความสะอาดชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.63 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมขับเคลื่อนโครงการหน้าบ้านนำมอม หลังบ้านนำดูในบ้านนำอยู่ และโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ในระดับหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.57

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การร่วมจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีความสะอาดไม่มีเศษขยะตามท้องถนน สภาพแวดล้อมในชุมชนของท่านดีขึ้นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 รองลงมา คือการจัดอบรมคัดแยกขยะมูลฝอยในโรงเรียนเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนมีความสนใจและมีความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอย ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปขยายผลต่ออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 การจัดทำโครงการธนาคารขยะภายในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 ท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกธนาคารขยะรีไซเคิลชุมชนทำให้ท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายขยะ และสามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และสุดท้าย การเข้าร่วมกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากชุมชน และส่งผลให้มีความสามัคคีกันมากขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.99

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ท่านมีโอกาสเข้าร่วมการประชุม ประชาคมในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานหรือปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.60 ท่านติดตามผลการดำเนินงานโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลให้เทศบาลทราบอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลให้เทศบาลทราบอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 3.32 และสุดท้ายท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการขายหรือแปรรูปขยะมูลฝอยจากโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 3.21

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังนี้ การจัดการมูลฝอยของชนในชุมชนตำบลกุดชุมพัฒนา ประชาชนในชุมชนเกิดจากการพึ่งพาตนเองของชุมชน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการพัฒนาโดยให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัดการมูลฝอยด้วยตนเอง เริ่มจากการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งแต่ละชุมชนจะดำเนินการในเรื่องของการคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวม การจำหน่ายมูลฝอย การบริหารรายได้จากการจำหน่ายมูลฝอย การกำหนดระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของชุมชน รวมถึงเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวมูลฝอย ในฐานะที่ชุมชนเป็นผู้ที่มีความเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุม ป้องกันเฝ้าระวังปัญหา มลพิษที่เกิดจากมูลฝอยชุมชน ทำให้ชุมชนมีแนวทางในการบริหารจัดการมูลฝอยของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้ชุมชนน่าอยู่ จากการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้ชุมชนเกิดความร่วมมือในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ตามมา โดยสมาชิกของเทศบาล ผู้นำและแกนนำชุมชน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จะมีฐานะเป็นวิทยากร

ชุมชนในการขยายผลความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักซึ่งได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนจากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสนในการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์ ทำให้ได้เรียนรู้ถึงศักยภาพและการพัฒนาการของชุมชนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อการกระบวนการในการจัดการมูลฝอยในชุมชนซึ่งเมื่อพิจารณาการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาแล้วสามารถจัดการมูลฝอยได้โดยถือว่ามีความสำเร็จในระดับมาก ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ค่าใช้จ่ายลดลงจากการปรับเปลี่ยนค่านิยมในการบริโภค ปริมาณขยะลดลง เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและคนในชุมชนมีคุณภาพและมีแนวร่วมเพิ่มมากขึ้นชุมชนสามารถดำเนินการจัดการแบบพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น โดยการมีผู้นำที่เข้มแข็งและมากความสามารถซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการและชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถเรียนรู้และนำองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานร่วมกันไปใช้แก้ปัญหาอื่น ๆ ได้

เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

เพศ	จำนวน	$\bar{x}$	S.D	t	Sig
ชาย	176	3.64	.78	-1.81	.071
หญิง	224	3.78	.74		

จากตารางที่ 4 พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับการศึกษาของ ปภาวรินทร์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลได้รณรงค์จัดอบรมและให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างกว้างขวางเปิดโอกาสให้ทุกเพศได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอ กุดชุม จังหวัดยโสธร ได้อย่างเท่าเทียมกัน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	5.77	1.15	2.005	.077*
ภายในกลุ่ม	394	227.04	.576		
รวม	399	232.822			

จากตารางที่ 5 พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กลุ่มช่วงอายุ 51-60 ปี เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีอายุมีและเวลาอยู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด แต่เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นเรื่องที่

ประชาชนทุกคนโดยเฉพาะผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันสูง ทุกช่วงอายุก็ต้องมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบในชีวิตประจำวันทั้งหมด

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	5.082	1.270	2.203	.068
ภายในกลุ่ม	395	227.740	.577		
รวม	399	232.822			

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับ เบญจพรณ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอสว่างวีรญาติ จังหวัดร้อยเอ็ดผลการวิจัยพบว่า อายุต่างกันการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอสว่างวีรญาติ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	8.444	2.111	3.761	.006
ภายในกลุ่ม	395	224.378	.568		
รวม	399	232.822			

จากตารางที่ 7 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน โดยอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ , เกษตรกร , ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่ประกอบในสาขาอาชีพดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนและการใช้ชีวิตประจำวันจำนวนมากจึงมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	1.047	.262	.446	.775
ภายในกลุ่ม	395	231.775	.587		
รวม	399	232.822			

จากตารางที่ 8 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าแม้ประชาชนจะมีรายได้เท่าใด ต่างก็มีส่วนเกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่องานประจำวันในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนในชุมชนจึงมีความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อภินันท์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลพระพุทธรูปเชียงคาน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่า รายได้ต่างกันไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลพระพุทธรูปเชียงคาน

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	8.469	2.117	3.728	.005
ภายในกลุ่ม	395	224.353	.568		
รวม	399	232.822			

จากตารางที่ 9 พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานโดยประชาชนที่อาศัยในชุมชนน้อยกว่า 3 ปี มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมน้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน 6-10 ปี, 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลานาน จะเริ่มมีความตระหนักถึงปัจจัยทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและผลกระทบรอบตัวที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตมากขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าในกลุ่มประชาชนที่อาศัยในชุมชนน้อยกว่า 3 ปี

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	6.068	2.023	3.533	.015
ภายในกลุ่ม	395	226.754	.573		
รวม	399	232.822			

จากตารางที่ 10 พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน โดยประชาชนที่มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 1-2 คน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร น้อยกว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6-7 คน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนชนบทยังมีครอบครัวที่อาศัยกันอยู่แบบเครือญาติเป็นครอบครัวใหญ่ ทำให้ขยะที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนสูงกว่า และเกิดความตระหนักถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากยิ่งขึ้น เช่น มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง เพิ่มรายได้จากการขายขยะในครัวเรือนจากการบริโภคอุปโภค

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความตระหนักต่อการจัดการมูลฝอย

สมมติฐานการวิจัย	ค่าสหสัมพันธ์	การตีความ	ผลการทดสอบ
ความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร	.47	มีความสัมพันธ์	ยอมรับสมมติฐาน

*มีระดับนัยสำคัญที่.05

สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ยอมรับสมมติฐาน ผลมีความสัมพันธ์กันสอดคล้องกับการศึกษาของ นัฐฐา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ จันทิญา (2554) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความตระหนัก การรับรู้และความตื่นตัวของประชาชนต่อปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน และจากเกณฑ์การแบ่งระดับความตระหนักของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.6473

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ทั่วไปของปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธรในปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า เทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา ได้ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โดยมีพื้นที่ในการฝังกลบจำนวน 10 ไร่ 1 งาน 10 ตารางวา ต่อมาได้มีการจัดซื้อเตาเผาขยะ และได้ดำเนินการเผา โดยปริมาณขยะที่จัดเก็บเฉลี่ย 5 – 6 ตัน /วันปัจจุบัน เทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา โดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ปลุกจิตสำนึกในการคัดแยกขยะ การทำน้ำหมักชีวภาพในครัวเรือน ซึ่งเป็นการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง ในอนาคตคาดว่าจะปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในอาจะมีหรือปริมาณเท่าเดิม หรือลดลง เนื่องจากประชาชนในชุมชนเริ่มตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดการขยะเพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้จากปริมาณขยะที่ขนเก็บในแต่ละวันมีปริมาณลดลง เหลือประมาณ 4 ตัน/ วัน

2. สภาพปัญหาที่พบในการดำเนินงาน

เทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะเช่นเดียวกับหลายๆท้องถิ่นที่ไม่สามารถบริหารจัดการขยะได้ทั้งนี้เกิดจากความเติบโตทางเศรษฐกิจและค่านิยมของประชาชนในการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนยังมีแนวคิดว่าเป็นบทบาทของเทศบาลเท่านั้นในการกำจัด คัดแยก ปัจจัยที่ทำให้ปริมาณขยะของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของการบริโภคของประชากรในเขตเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา และการเพิ่มขึ้นของประชาชนนอกเขตเทศบาลที่นำมาทิ้งจากผู้สัญจรผ่านไปมา

3. รูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ในปัจจุบันเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์จากการจัดทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดการด้านขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ดังที่ตั้งไว้ในกาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเริ่มแรกขยะที่นำมากำจัดในศูนย์กำจัดขยะก็ยังไม่มีการคัดแยกจากชุมชนเช่นเดิม ขยะมีลักษณะเปียก ขยะอันตราย พลาสติก โฟมเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาต้องเร่งดำเนินงานในเชิงรุก ได้แก่ 1) การกระตุ้นปลุกจิตสำนึกแกนนำในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการชุมชน และ อสม. ให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านการจัดการขยะในครัวเรือน โดยจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้และศึกษาดูงานที่ศูนย์กำจัดเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนาเพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาจริงที่เทศบาลกำลังประสบอยู่ 2) ส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะจากต้นทาง ได้แก่ คัดแยกขยะรีไซเคิล นำเศษอาหารมาทำน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้ในครัวเรือน 3) ขับเคลื่อนชุมชนบ้านเหล่าใหญ่ สู่ชุมชนปลอดขยะโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้มีการจัดการขยะตามหลัก 3R มีกิจกรรมการคัดแยกขยะทุกครัวเรือน ทำน้ำหมักชีวภาพทุกครัวเรือน จัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลจัดกิจกรรมผ้าป่าขยะรีไซเคิลในเขตเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา เป็นต้น 4) อบรมให้ความรู้สร้างจิตสำนึกนักเรียนในพื้นที่ ให้เข้าใจการคัดแยกขยะตามหลัก 3R เช่น การลดใช้ (Reduce) และการใช้ซ้ำ(Reuse) ควบคู่ไปกับการนำขยะไปแปรรูป (Recycle) รวมทั้งผลักดันตามนโยบายผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธรในการจัดตั้ง ธนาคารทองคำของเรา ในสถานศึกษาจากการดำเนินงานเชิงรุกในชุมชน ควบคู่กับการจัดระบบการจัดการขยะอย่างครบวงจรในศูนย์กำจัดขยะ

4. การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทุกพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

เทศบาลตำบลทุกพัฒนาได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 4 ชุมชนจาก 7 ชุมชน โดยเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงานและให้คำแนะนำสนับสนุนงบประมาณแก่ประชาชน โดยการตั้งผู้ใหญ่บ้านและแต่งตั้งคณะกรรมการในแต่ละชุมชนเข้ามาเป็นสื่อกลางเพื่อให้ชาวบ้านภายในชุมชนให้ตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและธรรมชาติให้ทุกครัวเรือนมีการคัดแยกขยะแต่ละประเภท โดยเฉพาะขยะประเภทขายได้ มีการรับฝากขยะรีไซเคิลเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งมีร้านรับซื้อของเก่าเข้ามารับซื้อจากชุมชนโดยตรง จากนั้นได้ขยายผลไปสู่การจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลชุมชน และมีการรณรงค์ลดปริมาณขยะในชุมชน โดยใช้หลัก 3R มีการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะประเภทอื่นๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระยะจนในปัจจุบันมีระบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ครบวงจรส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้นและครอบคลุมทุกหลังคาเรือน ทุกคนที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่นี้รักและอยากให้ชุมชนของตนเองถูกพัฒนาหากต้องอาศัยความสามัคคีของคนภายในชุมชน ความมีสำนึกในการเป็นเจ้าของทรัพยากรทำให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ต่อปัญหาและเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นและจะเร่งขยายให้ครอบคลุมทั้งหมด 7 ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมและสนับสนุนประชาสัมพันธ์ให้แต่ละชุมชนนำเอาหลักการแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) ซึ่งเป็นการทำให้ขยะภายในชุมชนเหลือปริมาณน้อยที่สุดขยายไปในระดับจังหวัดเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาขยะอย่างจริงจัง
2. ทรนงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยและการทิ้งมูลฝอย พร้อมทั้งสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการจัดการมูลฝอยให้แก่ชุมชนอย่างพอเพียงต่อความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละชุมชน
3. ควรสร้างความรู้และสร้างความเข้าใจกับประชาชนมากยิ่งขึ้นในเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมประเมินผลร่วมกับทางเทศบาล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ ผศ.ดร.อรนันท์ กลั่นทประ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็น แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และตรวจสอบความถูกต้องในการเขียนของผู้วิจัย ตลอดจนการให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมาทำให้วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงไปได้โดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และผู้ตอบแบบสอบถาม ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทุกพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ให้ข้อมูลและความช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยอย่างยิ่ง จึงทำให้งานวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2546. ประกาศกรมควบคุมมลพิษเรื่องหลักเกณฑ์ทางวิชาการเกี่ยวกับคุณลักษณะของถุงพลาสติกใสมูลฝอยและที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติกที่ใช้ในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- _____. 2558. (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย (พ.ศ. 2559-2564). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- จันเพ็ญ มินคร. 2554. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- นัฐฐา ทองช่วย. 2558. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลานกระบือ จังหวัดกาแพงเพชร ภาควิชาสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- เบญจพรรณ สุวรรณท้าว. 2558. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. 2557. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิรัตน์ ชันทะสีมา. 2561. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลพระพุทธรักษา เชียงคาน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. 1980. Participation Place in Rural Development: Seeking Clarity through Specificity, World Development. New York: Cornell University.
- Yamane, T.R. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. New York: Harper and Row Publication.

การออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุงด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ Design and Develop Ban Huai Khayung Handicraft Furniture from Vine Material

คณาธิศ เนียมหอม¹, อรุณา เนียมหอม^{1*}, เจษฎา สายสุข¹
Kanatid Niamhom¹, Onuma Niamhom^{1*}, Jessada Saisook¹

¹คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.อุบลราชธานี 34000

¹Faculty of Industrial Technology, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Mueang District,
Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: onuma.n@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุงด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุงด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ และเพื่อพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุงด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์สู่เชิงพาณิชย์

ด้านการศึกษาข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษจากเอกสารและสื่อรูปแบบต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความพึงพอใจต่อรูปแบบ และความพึงพอใจต่อการใช้งาน เช่น รูปทรงผลิตภัณฑ์ วัสดุที่ใช้ รวมถึงขนาดสัดส่วนของโครงสร้าง โดยมีแรงบันดาลใจในการออกแบบมาจากสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ในชุมชน เช่น ดอกบัว หรือรังไก่ โดยทางคณะผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการออกแบบต่อความสะดวกสบายในการใช้งาน ความเหมาะสมสำหรับการผ่อนคลายให้กับผู้ใช้งานชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุง และได้นำรูปแบบที่ได้จากการออกแบบมาวิเคราะห์แล้วทำการสรุปแบบร่างสมบูรณ์ เพื่อทำการเขียนแบบเพื่อการผลิตและใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการใช้งานจริงจำนวน 30 คน เพื่อการศึกษาข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงในการออกแบบและพัฒนาต่อไป

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่ากลุ่มผู้บริโภคมีความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบและการใช้งาน ชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุง พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ที่ 4.37 สรุปผลความพึงพอใจต่อรูปแบบและการใช้งานชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุง อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: วัสดุเถาวัลย์, เฟอร์นิเจอร์, ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย, เส้นใยธรรมชาติ

ABSTRACT

The design and develop Huai Khayung furniture set from vine natural material have the purposes To study the consumers demand Huai Khayung Furniture set from vine natural material. and To develop Huai Khayung Furniture set from vine natural material to commercial. For study case the researcher team studied the documents and media formats and analyzed them for the

satisfaction of the model and satisfaction to use for example shapes, materials, and including size of structure. The Inspired for design of the identity in the community Ex. lotus or chicken nest. The research team has focused on the convenience of use and suitability for relaxation to those who use the Huai Khayung furniture set. The model was derived from the analysis and completed the draft. To working drawing for production. The questionnaire was used to collect 30 customers for satisfaction of real use. To study the data and to improve the design and development.

The analysis concluded that consumers are satisfied about the model and usage the Huai Khayung furniture set from vine natural material. The average satisfaction was 4.37. The conclusion: satisfaction with model and usage Huai Khayung furniture set from vine natural material are very high level.

Keywords: vine materials, furniture, contemporary products, natural fibers

บทนำ

เถาวัลย์เป็นผลผลิตจากป่าที่มนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องผูกมัดหรืองานจักสาน และมีความสำคัญมากในการก่อสร้างบ้านเรือน และมัดสิ่งของ เถาวัลย์บางชนิดมีความแข็งแรงทนทาน นำมาพันเกลียวเป็นเชือกผูกมัดสัตว์ ตากแดดตากฝนได้ทนถาวร เถาวัลย์ที่มีคุณภาพดี มักเป็นเถาที่เลื้อยเกี่ยวกัน อยู่ในที่ร่มไม่มีใบ เถาวัลย์ซึ่งอยู่ในที่แจ้ง มักไม่ทอดยาว และเพราะเช่นเดียวกับส่วนของเถาที่ได้รับแสงสว่างมีใบและมีลำต้นเขียว

เถาวัลย์เป็นผลผลิตจากธรรมชาติที่สามารถนำมาผูกมัดเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งในงานกลุ่ม OTOP ในภาคอีสานได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในผลิตภัณฑ์ที่เป็นงานอนุรักษ์ธรรมชาติมีอัตราการบริโภคเป็นอย่างสูงและยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและในชุมชนทั่วไป ผลิตภัณฑ์เถาวัลย์สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับงาน OTOP เป็นอย่างมากและได้รับความนิยมสูง

ชุมชนบ้านห้วยชะยุ้ง ตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ริมฝั่งลำน้ำห้วยชะยุ้งด้านขวามือ ห่างจากจุดบรรจบกันระหว่างลำน้ำห้วยชะยุ้งและแม่น้ำมูล ประมาณ 1 กม. เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวกันของประชาชนจากหมู่บ้านต่าง ๆ หลายหมู่บ้านที่อพยพเคลื่อนย้ายมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่อาศัย เพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อความสะดวกในการคมนาคมและการใช้สอยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้านและบริเวณใกล้เคียง เช่น ที่ดิน ทำเลเลี้ยงสัตว์ของตำบลลูกตลาด ลำน้ำห้วยชะยุ้ง ลำน้ำมูล โดยเฉพาะเส้นทางรถไฟที่วิ่งผ่านเพื่อเดินทางเข้าสู่ตัวจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดต่าง ๆ กรุงเทพฯ^[1]

เถาวัลย์แดง หรือเครือชูดแดง ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ichnocarpus frutescens* อยู่ในวงศ์ Apocynaceae เป็นไม้เลื้อย กิ่งอ่อนมีขนเล็กน้อย กิ่งแก่เกลี้ยง ดอกช่อ ดอกสีขาวหรืออมเหลือง มีกลิ่นหอม ฝักเป็นแท่งกลม เป็นไม้เถาเลื้อยขนาดใหญ่ ยาวเลื้อยพันไปตามต้นไม้อื่นๆที่อยู่ใกล้ ปลูกได้ในที่โล่งตามท้องนา ชายเขา ที่รกร้างทั่วไป ทนต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง วิธีการใช้งานโดยตัดเถาวัลย์แดงจากต้นที่มีความยาวมากที่สุด ขดให้เป็นวงกลมแล้วนำไปต้มนานประมาณ 3 - 5 ชั่วโมงเพื่อให้เปลือกมีความอ่อนนุ่ม ง่ายต่อการลอกเปลือก หลังจากนั้นนำไปแช่น้ำเพื่อรอการลอกเปลือก ใช้มือลอกเปลือกเถาวัลย์ หากลอกเปลือกไม่หมดหำมนำขึ้นจากน้ำ เพราะจะทำให้ลอกเปลือกออกได้ยาก แล้วนำไปตากแดดให้แห้งสนิทประมาณ 3 - 4 ครั้ง ก่อนการขึ้นรูปให้นำมาแช่น้ำให้นิ่มเพื่อให้เถาวัลย์ยืดตัวได้

ในปัจจุบันการผลิตผลิตภัณฑ์จากเถาวัลย์เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหมู่บ้านห้วยชะยุ้งที่สืบทอดกันมาโดยการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นด้านเถาวัลย์ที่มีจำนวนมากและมีการขึ้นหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลาเข้ามาประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาสู่การตอบสนองต่อผู้บริโภคทำรายได้ให้กับชุมชน จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานบ้านห้วยชะยุ้งและประชาชนที่ประกอบอาชีพประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเถาวัลย์ พบว่า การผลิตตะกร้าจากเถาวัลย์ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษมาเป็นเวลานานสามารถประกอบอาชีพทำรายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวและยังยึดเป็นอาชีพได้ในระยะยาวเนื่องจากว่าเป็นที่ต้องการของตลาดและวัสดุยังมีการหมุนเวียนตลอดเวลาแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือการสานตะกร้าส่งตลาดมีการสั่งสินค้าเป็นอย่างมาก ในช่วงเทศกาล เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ หรือ วันสำคัญและเทศกาลต่างๆ อันเนื่องจากสภาพที่เห็นคณะผู้วิจัยจึงเห็นปัญหากลุ่มชุมชนบ้านห้วยชะยุ้ง ว่ามีการผลิตตะกร้าเพื่อส่งออกเฉพาะในช่วงเทศกาล นอกช่วงเทศกาลคนในชุมชนยังมีความว่างทำให้ไม่มีรายได้มีรายได้ คณะผู้วิจัยจึงคิดพัฒนารูปแบบวัสดุเถาวัลย์ธรรมชาติให้เป็นรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยเฉพาะเป็นที่ต้องการของท้องตลาด จึงได้คิดพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เก้าอี้นั่งพักผ่อน เพื่อเป็นการหารายได้ให้กับชุมชนและส่งเสริมให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์จากเถาวัลย์สืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัสดุจากเส้นใยธรรมชาติ และออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์เก้าอี้นั่งพักผ่อนจากเถาวัลย์
2. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตเก้าอี้นั่งพักผ่อนจากเส้นใยธรรมชาติ

ทฤษฎี สมมติฐานและกรอบแนวความคิดของการวิจัย

ขอบเขตทางด้านกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรในการศึกษางานศิลปหัตถกรรมพืชเส้นใยธรรมชาติเถาวัลย์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรในเขตพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี โดยทำการสำรวจเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมของที่ระลึกใน จังหวัดอุบลราชธานีโดยมีกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มผู้ประกอบการการงานงานศิลปหัตถกรรมของที่ระลึก พืชเส้นใยธรรมชาติจากเถาวัลย์ คือกลุ่มจักสานเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วยวัตถุประสงค์ในการผลิต การนำผลิตภัณฑ์ไปใช้และรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์อีสาน โดยศึกษาภาพรวมดังนี้

- ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเถาวัลย์ในจังหวัดอุบลราชธานี
- ศึกษาผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกที่ทำจากเถาวัลย์ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
- เก็บข้อมูลจากหนังสือและอินเทอร์เน็ต
- สอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ
- ศึกษาข้อมูลรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องใช้

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการในการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งโดยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ เพื่อเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ สำหรับการผลิตในช่วงเวลาที่ไม่ใช่เทศกาล ที่ใช้ผลิตภัณฑ์หลักของชุมชน และยังเป็นการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง ตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอลำปำ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และช่างท้องถิ่น ผู้จัดทำ ทั้งนี้เพื่อประเมินปัญหาและความต้องการของผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของผู้ผลิต

ในส่วนการดำเนินงานวิจัย ได้ระดมความคิดเห็นระหว่างนักวิจัย ผู้ผลิต และผู้บริโภค ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำผลงานมาวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบของชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์ เพื่อให้ไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วย โดยการนำเสนองานวิจัย เน้นผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยผู้จัดทำได้ดำเนินงานวิจัยไปตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาสู่การออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง ได้ออกเป็นข้อๆ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการสรุปข้อมูลเพื่อนำไปสู่การออกแบบร่างจากแนวความคิด (Idea Sketch) จำนวน 3 รูปแบบ
2. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง ที่ทำการออกแบบร่างจากแนวความคิด (Idea Sketch) สอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและช่างผู้ผลิตในท้องถิ่น และสรุปผลจากแบบสอบถามทำการออกแบบร่าง (Sketch Design) ต่อไป
3. แกะไขรูปแบบการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง ที่ทำการออกแบบร่าง (Sketch Design) ฉบับแรก ทำการสรุปผลแบบร่างฉบับสมบูรณ์ แล้วทำการเขียนแบบเพื่อการผลิต (Working Drawing)
4. ดำเนินการสร้างต้นแบบ การออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากตำราเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและช่างผู้ผลิต
5. นำรูปแบบการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง ที่ทำการออกแบบแล้วมาทำการวิเคราะห์และสรุปผล

แหล่งที่มาของข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแหล่งที่มาของข้อมูลมีดังนี้ คือ

ลักษณะของข้อมูล

1. เลือกข้อมูลจากเอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้การออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการและผู้ใช้งานได้มากที่สุด
2. จัดทำแบบสอบถามกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใช้งาน และผู้ผลิต ซึ่งแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งาน โดยกลุ่มผู้ใช้งานคือกลุ่มผู้ใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตด้วยวัสดุธรรมชาติ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครอุบลฯ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้รูปแบบการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้งที่มีคุณภาพและใช้งานได้จริง

การสอบถามโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและช่างผู้ผลิต โดยมีรายชื่อดังนี้

1. นายสุเทพ ศิริกุล ตำบลห้วยชะยุ่ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี (ช่างผู้ผลิต)
2. นายจักรวาล จันทโรตติเสถียร (นักออกแบบ สถาปนิก)

วิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ่งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติบรรยายประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ่งด้วยวัสดุธรรมชาติจาก ด้วยสถิติที่อธิบายคุณลักษณะ หรือรายละเอียดประชากร หรือ กลุ่มประชากรทางการวิจัย ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้ [6]

การวัดด้วยสถิติร้อยละ

ร้อยละเป็นสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความถี่ หรือจำนวนที่ต้องการกับจำนวนทั้งหมดที่เทียบเป็น 100 โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$p = \frac{f(100)}{N} \quad (1)$$

โดยกำหนดให้ p = ร้อยละหรือ % (เปอร์เซ็นต์), f = ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละหรือ %
 N = จำนวนความถี่ทั้งหมด หรือจำนวนประชากร

การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง

เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่าง ซึ่งมี 5 ชนิดคือ ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน ฐานนิยม ตัวกลางเลขคณิต และตัวกลางฮาร์โมนิก ในที่นี้ใช้เพียงชนิดเดียวคือ ตัวกลางฮาร์โมนิก

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต หรือ ตัวกลางเลขคณิตสามารถนำมาคำนวณได้จากสูตร ต่อไปนี้ (กรณีค่าไม่ได้แจกแจงความถี่)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N} \quad (2)$$

โดยกำหนดให้ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 $\sum x$ = ผลรวมของค่าทั้งหมดในกลุ่ม
 N = จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่ ทำได้จากสูตร คือ

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N} \quad (3)$$

โดยกำหนดให้ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยเลขคณิต, f = ความถี่
 $\sum fx$ = ผลรวมทั้งหมดของความถี่ทุกค่าเฉลี่ย
 N = ผลรวมทั้งหมดของความถี่ ($\sum f$) คือข้อมูลทั้งหมดของ (N)

ตารางที่ 1 เกณฑ์ค่าเฉลี่ยการแปลความหมายของผลวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงคะแนน	ระดับการแปลความหมาย	การแปลความหมาย
4.51 – 5.00	มากที่สุด	ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก	ความพึงพอใจในระดับมาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง	ความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย	ความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด	ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ในการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ คณะนักวิจัย นักวิจัยได้สร้างรูปแบบชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้ง โดยการนำเอาอัตลักษณ์ในชุมชนห้วยชะยุ้งมาสู่การออกแบบชุดเฟอร์นิเจอร์ อยู่ 3 รูปแบบ ซึ่งมีรูปแบบดังต่อไปนี้

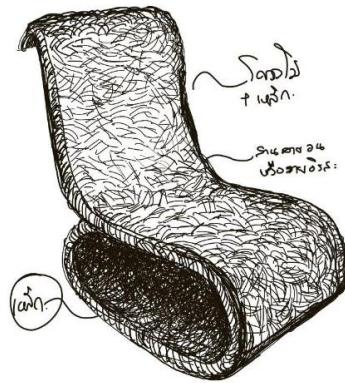
แนวคิดในการออกแบบ

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนห้วยชะยุ้ง และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้แก่รูปร่างของดอกบัว และฝักบัว ซึ่งดอกบัวถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี ทางคณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบของดอกบัวมาทำการออกแบบและลดทอนรายละเอียดบางส่วน เพื่อให้ได้รูปแบบของชุดเฟอร์นิเจอร์ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งรูปแบบของชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง มีดังต่อไปนี้

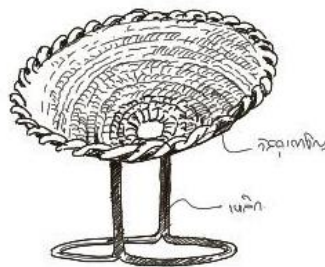
ภาพที่ 1 ชุดเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้อัตลักษณ์จากเมล็ดบัว

จากภาพที่ 1 เป็นการใช้นวัตกรรมในการออกแบบโดยใช้รูปร่างของเมล็ดบัว นำมาลดทอนรายละเอียดบางส่วน แล้วทำให้มีส่วนเว้าสำหรับการนั่ง โครงสร้างภายในทำด้วยไม้ จากนั้นทำการสานด้วยเถาวัลย์ โดยใช้ลักษณะการสานแบบเรียงนก

ภาพที่ 2 ชุดเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้วัตถุดิบจากกลีบใบบัว

จากภาพที่ 2 เป็นการใช้นวัตกรรมในการออกแบบโดยใช้รูปร่างของกลีบใบบัว โดยได้แนวคิดมาจากกลีบใบบัวที่มีลักษณะเป็นทางเว้าโค้ง เป็นการออกแบบชุดเฟอร์นิเจอร์ให้มีลักษณะเป็นเก้าอี้นั่งแบบกึ่งเอนนอนได้ โครงสร้างด้านในทำจากเหล็กและไม้ แล้วถักหุ้มด้วยวัสดุเถาวัลย์แดงจากชุมชนห้วยชะยุ้ง

ภาพที่ 3 ชุดเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้วัตถุดิบจากรังไก่อ

จากภาพที่ 3 เป็นการออกแบบชุดเฟอร์นิเจอร์จากแนวคิดของรังไก่อที่มีอยู่อย่างมากมายในชุมชน ซึ่งลักษณะของชุดเฟอร์นิเจอร์จะเป็นลักษณะของรูปถ้วยครึ่งวงกลม แล้วใช้โครงสร้างจากเหล็กในการทำเป็นขาและโครงเก้าอี้ จากนั้นถักหุ้มด้วยวัสดุเถาวัลย์แดงจากชุมชน

ในการวิจัยครั้งนี้ การทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการเลือกรูปแบบชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง จากกลุ่มผู้ประกอบการเถาวัลย์ในชุมชน ช่างผู้ผลิต และสถาปนิกนักออกแบบ จำนวน 10 คน แล้วมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

อาชีพ	จำนวน (N)	ค่าร้อยละ (%)
สถาปนิก	2	20
ผู้ประกอบการเถาวัลย์	4	40
ช่างผู้ผลิต	2	20
อาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	2	20
รวม	10	100

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิตชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง จำนวน 10 คน จำแนกเป็นสถาปนิก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ผู้ประกอบการเถาวัลย์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ช่างผู้ผลิต 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 อาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลผลสำรวจแบบสอบถามจากกลุ่มผู้ผลิต

แบบที่	ผลคะแนน	ร้อยละ
1	30	60
2	21	42
3	25	50

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูล จากผลสำรวจแบบสอบถามชุดเฟอร์นิเจอร์จากเถาวัลย์บ้านห้วยชะยุ้ง แสดงให้เห็นว่า แบบที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 460 แบบที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 42 แบบที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 50

ผลการวิจัย

จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อสอบถามความพึงพอใจจากการใช้งานผลิตภัณฑ์ จำนวน 30 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 และกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 ซึ่งอายุส่วนมาก อยู่ระหว่าง 31-35 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีอาชีพข้าราชการ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเป็นพนักงานบริษัท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 ผลของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้งานของ ผลงานการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 92.3 เกณฑ์คะแนน 4.61 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อการใช้งานชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้ง

ข้อที่	ประเด็นการประเมิน	ความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ความแข็งแรง		✓			
2	รูปแบบการออกแบบ		✓			
3	ง่ายต่อการใช้งาน	✓				
4	มีประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลาย		✓			
5	ความเหมาะสมของขนาด		✓			
6	ความเหมาะสมของสีที่ใช้		✓			
7	วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการผลิตมีความเหมาะสม		✓			
8	ความสะดวกในการจัดเก็บ	✓	✓			
9	สามารถเก็บของใช้ได้		✓			
10	สะดวกในการขนส่ง		✓			
11	สะดวกในการเคลื่อนย้าย		✓			
12	เหมาะสำหรับพื้นที่จำกัด	✓				
13	ความแตกต่างจากชุดเฟอร์นิเจอร์ที่เคยเห็นมาทั่วไป	✓				
ค่าความถี่		4	10			
ค่าคะแนน		20	40			
คะแนนรวม				60		
ค่าเฉลี่ย				4.61		

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์พบว่า กลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มจำนวน 30 คน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและการใช้งานชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 92.3 เกณฑ์คะแนน 4.61 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ภาพที่ 4 ชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการออกแบบและพัฒนาชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์พบว่า ปัจจุบันชุดเฟอร์นิเจอร์สำหรับใช้ในที่พักอาศัยมีมากมายหลายรูปแบบ และหลากหลายวัสดุ แต่เฟอร์นิเจอร์ที่สร้างจากวัสดุธรรมชาติก็ยังคงเป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้าอยู่เป็นอันดับต้นๆ และการนำเอาเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์จากชุมชนหรือท้องถิ่นมาผสมผสานเข้ากับชิ้นงานจะช่วยให้เฟอร์นิเจอร์นั้นๆ ภูมิคุณค่ามากขึ้น

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้งานของผลงานชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ พบว่าด้านความง่ายต่อการใช้งาน ความสะดวกในการจัดเก็บ เหมาะสำหรับพื้นที่จำกัด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบของชุดเฟอร์นิเจอร์บ้านห้วยชะยุ้งด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์ เป็นรูปแบบเฟอร์นิเจอร์ที่ถอดรูปทรงมาจากธรรมชาติ จึงทำให้การใช้งาน และการจัดวางในที่พักอาศัยทำได้สะดวกมากขึ้น และอาจส่งผลให้มีผู้ที่สนใจชุดเฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยวัสดุธรรมชาติจากเถาวัลย์มีมากขึ้นด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การทำงานวิจัยในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับการอนุเคราะห์ในการสนับสนุนเงินทุนในการทำวิจัยจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและช่วยอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูลในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ข้อมูลตำบลห้วยชะยุ้ง จังหวัดอุบลราชธานี. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบสานวัฒนธรรมไทย บุญบั้งไฟล้านบ้านห้วยชะยุ้ง. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561, เข้าถึงออนไลน์

<https://sites.google.com/site/localwisdom2557/home/phumipayya-thxng-thin/xangxing>
ส่วนวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้. เถาวัลย์แดง. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561. เข้าถึงออนไลน์

<http://www.facebook.com/ForestResearchOffice/>

สาคร คันธโชติ. (2528). การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวคิดในการออกแบบ. กรุงเทพฯ : แอปเปิ้ลพรีนติ้ง กรุ๊ป.

วิรัตน์ พิชญ์ไพบูรณ์. การออกแบบเครื่องเรือนสมัยใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 1 , กรุงเทพฯ

ทวิช เพ็งสา. การออกแบบเฟอร์นิเจอร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เทรนด์เฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์. เจาะเทรนด์โลก 2018 โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

TCDC. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561, เข้าถึงออนไลน์ <https://web.tcdc.or.th/th>

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ ที่มีต่อการใช้เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ และห่วงโซ่อุปทาน

Learning Achievement and Satisfaction in Introduction to Logistic and Supply chain by using “Simulation Game (Beer Game)”

รัชชิดา ดาวเรือง^{1*}

Runchida Daoruang^{1*}

¹สาขาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ต.หนองบัว อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000

¹Department of General Management, Faculty of Management Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University, Nong Bua Subdistrict, Mueang District, Kanchanaburi Province, 71000

*Corresponding author; E-mail: runchida2602@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน เป็นงานวิจัยในห้องทดลองที่มีการกำหนดผู้ทดลองไว้แล้ว โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่อื่นที่มาเรียนร่วม รวมจำนวน 45 คน กลุ่มหนึ่งจะได้รับการสอนแบบบรรยาย ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งจะได้รับการสอนโดยใช้เกมแบบสถานการณ์จำลอง (Beer Game) โดยใช้สถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และผลต่างค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบก่อน-หลัง (Paired t-test), ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อวิธีการสอนทั้งสองแบบ (Two Independent t-test) และ สัดส่วนของผู้ที่เลือกตอบความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและมากที่สุด (Top-2-Box) พบว่า การนำเกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนวิชาโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน จะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และ ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ สามารถรู้เข้าใจ จดจำรายละเอียดของรายวิชาได้ดีขึ้น และสนุกไปกับบทเรียนนี้ มากกว่า การสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ, การสอนการสอนแบบดั้งเดิม, เกมแบบสถานการณ์จำลอง

ABSTRACT

The study aims to compare the simulation game (Beer Game) and traditional lecture method relation to learning achievement and satisfaction in logistic and supply chain management. This research used Laboratory experiment by quasi-experiment method in which the group of people has been defined that is 2 group of classes 45 students that was in third-year student in Rajabhat Kanchanaburi University majoring in General management and others student that joined in class. One group was taught by traditional lecture while another group using simulation game (Beer Game) and analyzed by using inferential statistics the mean and average difference between pre-test and post-test (Paired-test) and used (Two Independent t-test) to compare satisfaction between 2 groups. Moreover analyzed top 2 box that percentage of participants who gave a rating of 4 and 5. The results showed that using the simulation game (Beer Game) in learning Logistic and Supply chain management be able to increasing learning achievement, satisfaction enjoyable in class more than traditional lecture method at 0.05 level of significant

Keywords: learning achievement, satisfaction, traditional lecture, simulation game

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หรือการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ได้กลายเป็นทางเลือกที่สำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น Fisher (2010) ได้ยืนยันแนวคิดนี้ เนื่องจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมนั้น มีข้อจำกัดหลายอย่าง Gholami และคณะ (2014) กล่าวว่า การเรียนแบบเชิงรุก ช่วยให้ผู้เรียนสนุกไปกับชั้นเรียน และจดจำรายละเอียดของการเรียนได้มากขึ้น Johnson และคณะ (2013) กล่าวว่า การสอนแบบเน้นบรรยาย เป็นการสอนที่ส่งผลให้ความสนใจของผู้เรียนนั้น ค่อยๆ ลดลงเรื่อยๆ ในช่วงเวลาที่ฟัง และสามารถจดจำรายละเอียดของเนื้อหา ได้เพียงเล็กน้อย ยกเว้นผู้ที่มีสติปัญญาดี แต่การเรียนการสอนแบบเชิงรุก หรือ Active Learning นั้น จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีปฏิริยาโต้ตอบกับผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเขียน การอ่าน หรือการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการนี้ จะช่วยดึงดูดความสนใจให้กับผู้เรียนได้มากกว่า

โลจิสติกส์ (Logistic) คือ ส่วนหนึ่งของการจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain) ซึ่งจะวางแผนดำเนินการ และควบคุมการเคลื่อนย้ายทั้งไปและกลับ การเก็บรักษาสินค้า บริการ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการผลิต ไปจนถึงจุดสุดท้ายของการบริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า (Wilkinson, 2013) ซึ่งจากคำนิยามนี้ จะเห็นว่า โลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานนั้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และมีภาพรวมขนาดใหญ่ทำให้ยากต่อการจดจำ จึงได้มีการประยุกต์สร้างการเรียนรู้ ผ่านเกมแบบจำลองสถานการณ์ เบียร์เกม (Beer Game) เพื่อให้สามารถเข้าใจพื้นฐานของรายวิชาโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน ได้ดียิ่งขึ้น

“เบียร์เกม” (Beer Game) หรือ “Beer Distribution Game” นี้เป็นเกมในรูปแบบของสถานการณ์จำลองที่ถูกคิดค้นโดย Sloan’s System Dynamics Group ของ Massachusetts Institute of Technology (MIT) ในปี ค.ศ. 1960 โดยแบบจำลองนี้ได้ถูกนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในหลายมหาวิทยาลัย เพื่อแสดงถึงระบบการทำงานของห่วงโซ่อุปทาน โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการให้มีต้นทุนต่ำที่สุด (Sterman J. D., 1992) และทำให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์แส้มา (Bullwhip Effect) หรือ ความแปรปรวนที่เกิดขึ้น จากปริมาณการสั่งซื้อสินค้า และปริมาณสินค้าคงคลัง (Knolmayer, 2007)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำทดลองภายในห้องเรียน เพื่อทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) และการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยในห้องทดลอง (Laboratory experiment) ที่ได้กำหนดผู้ทดลองไว้แล้ว (Quasi experiment) และใช้การวัดผลแบบ 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลังการทดสอบ (One-group pretest-posttest design)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ คือนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 1-4 จำนวนทั้งหมด 207 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นป้อนที่มาร่วมเรียนร่วม ในรายวิชา 35423007 การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน (Logistics and Supply Chain Management) หมู่เรียนที่ 1 และ 2 จำนวน 49 คน โดยแบ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มควบคุม คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่อื่นที่มาเรียนร่วม หมู่เรียนที่ 1 ในรายวิชา 35423007 การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน จำนวนทั้งหมด 27 คน โดยจะทำการสอน เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ

2. กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่อื่นที่มาเรียนร่วม หมู่เรียนที่ 2 ในรายวิชา 35423007 การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน จำนวนทั้งหมด 21 คน โดยจะทำการสอน เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน โดยใช้เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) เป็นสื่อในการสอน

สมมติฐานของงานวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) สูงกว่า การสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) สูงกว่า การสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บอร์ดเกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game)

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินความรู้เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน โดยแบบทดสอบนี้อ้างอิงมาจากหนังสือ “การจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน” (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2561) เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวนทั้งหมด 10 ข้อ (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

3. แบบทดสอบความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้ “เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game)” และการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ สำหรับวัดความพึงพอใจในด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ (Motivation), ด้านประสิทธิผล (Effectiveness), ด้านความสามารถของวิธีการสอนแบบบรรยาย/เกม (Capability of using method/game) และด้านเนื้อหา (Content) โดยได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC Windows จากกลุ่มประชากร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยมีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.953 ซึ่งมากกว่า 0.7 แสดงว่า แบบสอบถามนี้ มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างได้ (Cronbach, 1970)

สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

1. ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนแบบทดสอบก่อนและหลัง

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Tests) เริ่มจากเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน ของทั้งสองกลุ่ม (Paired t-test) และเปรียบเทียบค่าผลต่างของคะแนน

ก่อนเรียนและหลังเรียน ของทั้งสองกลุ่ม (Independent Sample t-test), วิเคราะห์ผลความพึงพอใจของแต่ละกลุ่ม (Categorical Data) โดยหาค่าความพึงพอใจของนักศึกษา ทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ (Two Independent Sample T-Test) (เร็นรม, 2559) และหาสัดส่วนของผู้ที่เลือกตอบความความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด (Top-2-Box) (Tullis & Albert, 2013)

การดำเนินการวิจัย

ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเข้ารับการทดลอง ดังนี้

กลุ่มควบคุม คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีอื่นที่มาเรียนร่วม หมู่เรียนที่ 1 ณ วันที่ทำการเก็บข้อมูล มีนักศึกษาเข้าร่วมเป็นจำนวน 25 คน จากจำนวนทั้งหมด 27 คน คิดเป็นร้อยละ 92.59 ของนักศึกษาทั้งหมดในหมู่เรียนที่ 1 โดยนักศึกษากลุ่มนี้ จะได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน เป็นเวลา 15 นาที หลังจากนั้น ทำการสอนแบบบรรยาย อีก 60 นาที เมื่อการเรียนสิ้นสุดลง ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง เป็นเวลา 15 นาที พร้อมตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ

กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีอื่นที่มาเรียนร่วม หมู่เรียนที่ 2 ณ วันที่ทำการเก็บข้อมูล มีนักศึกษาเข้าร่วมเป็นจำนวน 20 คน จากจำนวนทั้งหมด 21 คน คิดเป็นร้อยละ 95.24 ของนักศึกษาทั้งหมดในหมู่เรียนที่ 2 โดยนักศึกษากลุ่มนี้ จะได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน เป็นเวลา 15 นาที หลังจากนั้น แบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 ทีม เพื่อทำการเล่นเกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) หากนักศึกษากลุ่มใด สามารถทำต้นทุนรวมของทีม จากการเล่น 2 รอบ ได้น้อยที่สุด จะได้รับรางวัล (คะแนนพิเศษ 5 คะแนน) กิจกรรมนี้ จะใช้เวลาเล่น จำนวน 2 รอบ รอบละ 30 นาที รวม 60 นาที หลังจากนั้น ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง เป็นเวลา 15 นาที พร้อมตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game)

ผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) และการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ในการเรียนการสอน ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน พบว่า

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิมหรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ

วิธีการสอน	นักศึกษา	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ผลต่างการเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน		
		Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD	Sig
เกมแบบจำลองสถานการณ์ “Beer Game”	20	2.45	1.28	6.85	1.27	4.40	0.34	0.00*
บรรยายเป็นสำคัญ	25	2.40	1.23	4.32	1.64	1.92	0.45	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง ของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิมหรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ

	Levene's Test for Equality of Variances		t	df	Sig. (2-tailed)
	F	Sig.			
ผลต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.11	0.74	4.20	43	0.00
ของทั้ง 2 กลุ่ม			4.39	41.67	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนของผู้เรียนที่ใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) (กลุ่มทดลอง) ในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับผู้เรียนที่ใช้การสอนแบบดั้งเดิมหรือใช้การบรรยายเป็นสำคัญ (กลุ่มควบคุม) ค่อนข้างมาก โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.40 แสดงว่า ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มแรกเริ่มนั้น มีลักษณะพื้นฐานของการศึกษาวิชาโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานใกล้เคียงกัน

จากการทดสอบ Paired t-test ของกลุ่มทดลองพบว่า ค่า P-value < 0.05 แสดงว่าจากใช้เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) ในการสอนแล้ว ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ การทดสอบ Paired t-test ของกลุ่มควบคุมพบว่า ค่า P-value < 0.05 แสดงว่าจากการใช้การสอนแบบดั้งเดิมหรือใช้การบรรยายเป็นสำคัญแล้ว ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สามารถสรุปได้ว่า การสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) และการสอนแบบดั้งเดิมหรือใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ต่างก็ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นทั้งคู่

ดังนั้น จึงได้ทำการวิเคราะห์ผลต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการ Independent Sample t-test จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนสอบของทั้ง 2 กลุ่ม มี

ผลลัพธ์ที่ต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ในการเรียนการสอน มีแนวโน้มค่าเฉลี่ยมากกว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้การสอนแบบดั้งเดิมหรือใช้การบรรยายเป็นสำคัญ

2. ผลการทดสอบความพึงพอใจในการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) และการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) และการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ (Motivation)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ (Motivation)

เนื้อหาในการประเมิน	จำนวนความพึงพอใจของผู้เรียน					Top
	5	4	3	2	1	2 Box
1. Beer Game ช่วยทำให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าสนใจขึ้น	13	6	1	0	0	0.95
2. ฉันสนุกกับการเล่น Beer Game	11	8	1	0	0	0.95
3. Beer Game สนุก น่าสนใจ และแปลกใหม่	10	9	1	0	0	0.95
4. Beer Game ทำให้ฉันรู้สึกสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น	10	9	1	0	0	0.95
5. Beer Game ช่วยทำให้ฉันสามารถเข้าใจในบทเรียนได้ดีขึ้น	14	3	3	0	0	0.85

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ (Motivation)

เนื้อหาในการประเมิน	จำนวนความพึงพอใจของผู้เรียน					Top
	5	4	3	2	1	2 Box
1. การบรรยาย ช่วยทำให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าสนใจขึ้น	0	12	12	1	0	0.48
2. ฉันสนุกกับการฟังบรรยาย	0	7	17	1	0	0.28
3. การบรรยาย สนุก น่าสนใจ และแปลกใหม่	0	10	14	1	0	0.40
4. การบรรยาย ทำให้ฉันรู้สึกสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น	0	13	10	2	0	0.52
5. การบรรยายช่วยทำให้ฉันสามารถเข้าใจในบทเรียนได้ดีขึ้น	4	9	12	0	0	0.52

จากตารางที่ 3 และ 4 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียน ต่อการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ (Motivation) ทั้ง 5 ข้อย่อย พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) มากกว่า การสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่า Top 2 box โดยเฉพาะข้อย่อยข้อที่ 2 จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนเห็นด้วยว่า เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ทำให้

ผู้เรียนรู้สึกสนุก มากกว่าสัดส่วนของผู้เรียนที่เห็นด้วยว่าการสอนแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 0.000)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ด้านประสิทธิผล (Effective)

เนื้อหาในการประเมิน	จำนวนความพึงพอใจของผู้เรียน					Top 2
	5	4	3	2	1	Box
1. ฉันท้เข้าใจในกระบวนการทำงานของ Logistic & Supply chain จากการเล่น Beer game	5	14	1	0	0	0.95
2. ฉันท้สามารถติดตาม และเรียนรู้ Logistic & Supply chain ในส่วนประกอบย่อยอื่นๆ ได้อย่างไม่สับสน	6	11	3	0	0	0.85
3. Beer Game ช่วยทำให้อฉันท้สามารถจดจำองค์ประกอบต่างๆ และรายละเอียดของวิชา Logistic & Supply chain ได้ดีขึ้น	6	12	2	0	0	0.90
4. Beer Game มีประสิทธิภาพ ช่วยให้อฉันท้เข้าใจในการทำงานของ Logistic & Supply chain มากยิ่งขึ้น	3	12	5	0	0	0.75
5. Beer Game ทำให้อฉันท้สามารถนำทฤษฎี ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนวิชา Logistic & Supply chain ได้	6	11	3	0	0	0.85

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านประสิทธิผล (Effective)

เนื้อหาในการประเมิน	จำนวนความพึงพอใจของผู้เรียน					Top 2
	5	4	3	2	1	Box
1. ฉันท้เข้าใจในกระบวนการทำงานของ Logistic & Supply chain ในการฟังบรรยาย	0	11	14	0	0	0.44
2. ฉันท้สามารถติดตาม และเรียนรู้ Logistic & Supply chain ในส่วนประกอบย่อยอื่นๆ ได้อย่างไม่สับสน	0	5	20	0	0	0.20
3. การบรรยายทำให้อฉันท้สามารถจดจำองค์ประกอบต่างๆ และรายละเอียดของวิชา Logistic & Supply chain ได้ดีขึ้น	0	12	12	1	0	0.48
4. การบรรยายประสิทธิภาพ ช่วยให้อฉันท้เข้าใจในการทำงานของ Logistic & Supply chain มากยิ่งขึ้น	1	9	14	1	0	0.40
5. การบรรยายทำให้อฉันท้สามารถนำทฤษฎี ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนวิชา Logistic & Supply chain ได้	0	10	15	0	0	0.40

จากตารางที่ 5 และ 6 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียน ต่อการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านประสิทธิผล (Effective) ทั้ง 5 ข้อย่อย พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเล่นเกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) มาใช้ในการเรียนการสอน มากกว่าการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

และเมื่อพิจารณาจากค่า Top 2 box โดยเฉพาะในหัวข้อย่อยที่ 2 จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนเห็นด้วยว่า เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ทำให้ผู้เรียนสามารถติดตามการเรียนรู้ Logistic & Supply chain ในส่วนประกอบย่อยอื่นๆ ได้อย่างไม่สับสน มากกว่าสัดส่วนของผู้เรียนที่เห็นด้วยว่าการสอนแบบบรรยาย ทำให้ผู้เรียนสามารถติดตามการเรียนรู้ Logistic & Supply chain ในส่วนประกอบย่อยอื่นๆ ได้อย่างไม่สับสน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 0.000)

ตารางที่ 7 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ด้านความสามารถของเกม (Capability of using game)

เนื้อหาในการประเมิน	จำนวนความพึงพอใจของผู้เรียน					Top 2 Box
	5	4	3	2	1	
1. Beer Game คือสื่อการสอนที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับการเรียนในวิชา Logistic & Supply chain	12	7	1	0	0	0.95
2. Beer Game สามารถที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอน Logistic & Supply chain มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	8	10	2	0	0	0.90
3. Beer Game มีรูปแบบกระบวนการที่ทำให้เข้าใจง่ายเกี่ยวกับการดำเนินการด้าน Logistic & Supply chain	6	11	3	0	0	0.85
4. Beer Game ทำให้เห็นถึงภาพรวมของการทำงานทั้งระบบ ของ Logistic & Supply chain	9	9	2	0	0	0.90
5. Beer Game ช่วยให้การเรียนวิชา Logistic & Supply chain ง่ายขึ้น	9	8	2	1	0	0.85

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านความสามารถของวิธีการสอนแบบบรรยาย (Capability of using method)

เนื้อหาในการประเมิน	จำนวนความพึงพอใจของผู้เรียน					Top 2 Box
	5	4	3	2	1	
1. การบรรยายมีคุณภาพ และเหมาะสมกับการเรียนในวิชา Logistic & Supply chain	1	18	6	0	0	0.76
2. การบรรยาย สามารถที่จะส่งเสริมให้การเรียนรู้การสอน Logistic & Supply chain มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	1	15	9	0	0	0.64
3. การบรรยาย มีรูปแบบกระบวนการที่ทำให้เข้าใจง่าย เกี่ยวกับการดำเนินการด้าน Logistic & Supply chain	3	12	9	1	0	0.60
4. การบรรยาย ทำให้เห็นถึงภาพรวมของการทำงานทั้งระบบ ของ Logistic & Supply chain	3	11	10	1	0	0.56
5. การบรรยาย ช่วยให้การเรียนวิชา Logistic & Supply chain ง่ายขึ้น	3	8	13	1	0	0.44

จากตารางที่ 7 และ 8 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียน ต่อการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านความสามารถของเกมหรือวิธีการสอนแบบบรรยาย (Capability of using game/method) ทั้ง 5 ข้อย่อย พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) มาใช้ในการเรียนการสอน มากกว่าการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

และเมื่อพิจารณาจากค่า Top 2 box โดยเฉพาะในหัวข้อย่อยที่ 5 จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนเห็นด้วยว่า เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนวิชา Logistic & Supply chain ง่ายขึ้น มากกว่าสัดส่วนของผู้เรียนที่เห็นด้วยว่าการสอนแบบบรรยาย ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนวิชา Logistic & Supply chain ง่ายขึ้น ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 0.004)

ตารางที่ 9 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ด้านเนื้อหา (Content)

เนื้อหาในการประเมิน	จำนวนความพึงพอใจของผู้เรียน					Top 2 Box
	5	4	3	2	1	
1. ฉันเข้าใจถึงหลักการและวัตถุประสงค์ของหัวข้อนี้	9	8	2	1	0	0.85
2. ฉันพอใจกับเนื้อหาในหัวข้อนี้	5	13	1	1	0	0.90
3. เนื้อหาของหัวข้อนี้มีความเข้าใจง่าย ไม่ยาก	6	12	1	1	0	0.90
4. เนื้อหาของหัวข้อนี้น่าสนใจ	9	10	1	0	0	0.95
5. ฉันสามารถประยุกต์ใช้เนื้อหาที่เรียนนี้ กับวิชาอื่นๆได้	6	11	2	1	0	0.85

ตารางที่ 10 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านเนื้อหา (Content)

เนื้อหาในการประเมิน	จำนวนความพึงพอใจของผู้เรียน					Top 2 Box
	5	4	3	2	1	
1. ฉันเข้าใจถึงหลักการและวัตถุประสงค์ของหัวข้อนี้	3	14	7	1	0	0.68
2. ฉันพอใจกับเนื้อหาในหัวข้อนี้	2	16	6	1	0	0.72
3. เนื้อหาของหัวข้อนี้มีความเข้าใจง่าย ไม่ยาก	1	10	13	1	0	0.44
4. เนื้อหาของหัวข้อนี้น่าสนใจ	2	12	9	2	0	0.56
5. ฉันสามารถประยุกต์ใช้เนื้อหาที่เรียนนี้ กับวิชาอื่นๆได้	1	10	13	1	0	0.44

จากตารางที่ 9 และ 10 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ด้านเนื้อหา (Content) จาก 4 ข้อย่อย พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเล่นเกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) มาใช้ในการเรียนการสอน มากกว่าการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

แต่ในหัวข้อย่อยที่ 2 พบว่า ผู้เรียนพอใจกับเนื้อหา ที่มีต่อการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) กับการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 1.647)

และเมื่อพิจารณาจากค่า Top 2 box ในหัวข้อย่อยที่ 3 และ 5 จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนเห็นด้วยว่าเนื้อหาของหัวข้อนี้มีความเข้าใจง่าย ไม่ยาก และสามารถประยุกต์ใช้เนื้อหาที่เรียนนี้ กับวิชาอื่นๆได้ เมื่อใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ในการเรียนการสอน มีสัดส่วนมากกว่าเนื้อหาของหัวข้อนี้มีความเข้าใจง่าย ไม่ยาก และสามารถประยุกต์ใช้เนื้อหาที่เรียนนี้ กับวิชาอื่นๆได้ เมื่อใช้การสอนแบบบรรยาย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 0.002 และ 0.005 ตามลำดับ)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยนี้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ค่าเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ในการเรียนการสอน มีแนวโน้มค่าเฉลี่ยมากกว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้การสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ที่กล่าวว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่มีต่อการสอนโดยใช้เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) สูงกว่า การสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน” เนื่องมาจาก วิชาโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน มีรายละเอียดค่อนข้างเยอะ และจดจำได้ยาก แต่เมื่อนำเกมเข้ามาช่วย ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะจดจำ และเข้าใจได้ง่าย จึงส่งผลให้ผู้เรียนนั้น สามารถทำความเข้าใจได้ดีกว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย แม้ว่าในตอนแรกเริ่ม ความรู้ของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มนั้น จะมีระดับความรู้ใกล้เคียงกันก็ตาม

รวมถึงจากการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจรายด้าน ในทุกๆด้าน และพิจารณาจากค่า Top 2 box พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) มีสัดส่วนความพึงพอใจ มากกว่าการสอนโดยใช้การสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ

ในด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ (Motivation) ผู้เรียนเห็นด้วยว่า เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก มากกว่าสัดส่วนของผู้เรียนที่เห็นด้วยว่าการสอนแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 0.000) ในด้านประสิทธิผล เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ทำให้ผู้เรียนสามารถติดตามการเรียนรู้ Logistic & Supply chain ในส่วนประกอบย่อยอื่นๆ ได้อย่างไม่สับสน มากกว่าสัดส่วนของผู้เรียนที่เห็นด้วยว่าการสอนแบบบรรยาย ทำให้ผู้เรียนสามารถติดตามการเรียนรู้ Logistic & Supply chain ในส่วนประกอบย่อยอื่นๆ ได้อย่างไม่สับสน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 0.000) ในด้านความสามารถของเกมหรือวิธีการสอนแบบบรรยาย (Capability of using game/method) เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนวิชา Logistic & Supply chain ยง่ายขึ้น มากกว่าสัดส่วนของผู้เรียนที่เห็นด้วยว่าการสอนแบบบรรยาย ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนวิชา Logistic & Supply chain ยง่ายขึ้น ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 0.004) และในด้านเนื้อหา (Content) เนื้อหาของหัวข้อนี้มีความเข้าใจง่าย ไม่ยาก และสามารถประยุกต์ใช้เนื้อหาที่เรียนนี้กับวิชาอื่นๆได้ เมื่อใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) ในการเรียนการสอน มีสัดส่วนมากกว่าเนื้อหาหัวข้อนี้มีความเข้าใจง่าย ไม่ยาก และสามารถประยุกต์ใช้เนื้อหาที่เรียนนี้ กับวิชาอื่นๆได้ เมื่อใช้การสอนแบบบรรยาย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value เท่ากับ 0.002 และ 0.005 ตามลำดับ)

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ที่กล่าวว่า “ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ เกมแบบจำลองสถานการณ์ (Beer Game) สูงกว่า การสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ในการเรียนการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน”

สรุปผลการวิจัย

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่า การนำเกมสถานการณ์จำลอง (Beer Game) เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนวิชาโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างซับซ้อนและยากต่อการทำความเข้าใจ จะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และสามารถรู้ เข้าใจ จดจำรายละเอียดของรายวิชาได้ดีขึ้น และสนุกไปกับบทเรียนนี้ มากกว่าการสอนแบบดั้งเดิม หรือการใช้การบรรยายเป็นสำคัญ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับกำลังใจจากคณาจารย์สาขาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- Cronbach, L. J. (1970). *Essential of Psychological Test* . 5th Ed. New York: Harper Collins.
- Fisher, K. (2010). *Technology-Enabled Active Learning Environments: An Appraisal*. CELE Exchange. Centre of Effective Learning Enviroments.
- Gholami, V., Attaran, A., & Moghaddam, M. M. (2014). Towards an Interactive EFL Class: Using Active Learning Strategies. *Journal of Research on Humanities and Social Sciences*, 190-195.
- Gibson, D., Aldrich, C., & Prensky, M. (2007). *Games and Simulations in Online Learning: Research and development Frameworks*. United States of America: Information Science Publishing.
- John D. Sterman. (1992). *Teach Takes Off: Flight Simulators for Management Education "The Beer Game"*. *OR/MS Today*, 40-44.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (2013). *Coperation in classroom*. Minnesota: Interaction Book Company.
- Knolmayer, G. (2007). *Teching Supply Chain Dynamics Beyond the Beer Game*. Switzerland: Institute of Information Systems University of Bern.
- Lehtonen, J.-M. (2003). Experimental learning through a simulation game in teaching of production management. *International Workshop of the IFIP WG 5.7: Experimental Interactive Learning in Industrial Management 22-24 May 2003*, (pp. 63-74). Aalborg, Denmark.
- Masahiro, N. (2007). *Teaching Materials Using Board Game and Classifying Table for Helping Understand Binomial Distribution*. *International Statistical Lnstitute*, 56th Session, 424-428.
- Prensky, M. (2001). *Digital game-based learning* . New York: McGraw-Hill.
- Sterman, J. D. (1992). *Teaching Takes Off: Flight Simulators for Management Education*. *OR/MS Today*, pp. 40-44.
- Tullis, T., & Albert, B. (2013). *Measuring the User Experience Collecting, Analazing, and Presenting Usability Metrics*. United Stage of America: Elsevier Inc.
- Wilkinson, J. (2013). *Supply Chain and Logistics*. Retrieved from The strategic CFO:
<https://strategiccfo.com/supply-chain-and-logistics>
- กฤษณ์ รื่นรม. (2559). *Marketing Reserch*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิตวิทยาลัยการจัดการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2561). *การจัดการโลติสติกส์ และซัพพลายเชน*. กรุงเทพฯ: สำนักโลติสติกส์ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

The Opinions About Democracy Promotion at Bangkok Christian
College in Bangkok

สมพร ศรีทอง^{1*}, อรณันท์ กลันทปุระ¹

Somporn Srithong^{1*}, Oranun Gluntapura¹

¹ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

¹Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences,
Kasetsart University, Lat Yao Subdistrict, Chatuchak District, Bangkok, 10900

*Corresponding author; E-mail: somporn.sr@bcc1852.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ One-Way ANOVA และ Correlations โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ส่งผลต่อความแตกต่างของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกัน

ส่วนการศึกษาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ควรมุ่งเน้นแนวทาง 1) นโยบายและวิสัยทัศน์ต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 3) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก 4) ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น 5) ให้การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียนด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย

คำสำคัญ: การส่งเสริมประชาธิปไตย, โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the opinion level about democracy promotion at school, to study the comparison of democracy promotion at schools which was classified by personal factors, to study the relationship between news perception and opinions about democracy promotion, and to study democratic development guidelines of students at Bangkok Christian College in Bangkok. 315 senior high school students of Bangkok Christian College in Bangkok were drawn to be the sample of the study. The research instruments, questionnaire and interview form for people who involved in democracy promotion, were used to collect the data. The data was analyzed through Percentage, Mean, Standard Deviation, One-way ANOVA and Correlations with statistical significance of 0.05.

The results were found that senior high school students had opinions about democracy promotion in schools at a high level, with a mean of 4.04. The results of hypotheses test found that factors were personal factors (average monthly income of the family) and perception of democracy promotion in schools affected the difference in opinion levels on democracy promotion of senior high school students differently.

In the part of the study of democratic development guidelines at Bangkok Christian College in Bangkok, it was found that should focus on the guidelines as follows: 1) policy guidelines and vision for democracy promotion in schools 2) creating an atmosphere and environment to promote democracy in school 3) students should be encouraged by activities to express themselves 4) students should be encouraged to participate in more democratic activities, and 5) the student council should be supported by democratic promotion activities.

Keywords: democracy promotion, Bangkok Christian College

บทนำ

ประเทศไทยเริ่มมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 นับเป็นเวลากว่า 87 ปี มาแล้ว ดังเห็นได้จากรัฐธรรมนูญหลายฉบับได้บัญญัติแนวนโยบายด้านการส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2551; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) แต่ทว่า ในขณะที่ผลการศึกษา (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556) พบว่าประชาธิปไตยที่ได้สร้างกันมาเริ่มถูกตั้งคำถามตามมามากมาย ว่าสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังหรือพัฒนามาตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 นั้นเป็นแนวทางที่ถูกต้องจริงหรือไม่ เพราะสิ่งที่ตามมามากมายนั้นคือความขัดแย้งเป็นทวีคูณมากยิ่งขึ้น ทั้งที่กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งที่นับวันจะได้รับความสนใจจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากยิ่งขึ้นโดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันพ.ศ.2562 ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าคูหาเพื่อลงคะแนนเสียงเกินครึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งประเทศคิดเป็นร้อยละ 74.69

(สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2562) ของผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดซึ่งถือว่าประชาชนมีความสนใจและตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น

สถานศึกษาเป็นสถาบันหลัก ในด้านการพัฒนาประชาธิปไตยไปสู่ครรลองที่ดีตามที่สังคมพึงปรารถนา การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำวิถีประชาธิปไตยมากล่อมเกล่าในสถานศึกษา (วิสุทธิ์, 2554) โดยเริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้หลัก 3 หลัก คือ 1) คารวะธรรม คือ การเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในทุกโอกาส ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม 2) ปัญญาธรรม คือการส่งเสริมให้นักเรียนไม่ถือตนเป็นใหญ่ รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับและปฏิบัติตามมติของเสียงข้างมาก ใช้เหตุผลในการรับฟังคนอื่น และ 3) สามัคคีธรรมคือ การร่วมมือกันในการเรียนรู้หรือการทำงาน โดยใช้กระบวนการกลุ่มได้แก่ การวางแผนการทำงาน การทำงานด้วยความตั้งใจและรับผิดชอบต่องาน ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักการประนีประนอมการแบ่งปันกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) การประสานงานกันเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของนักเรียน ให้ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย รู้จักรับฟังรวมทั้งเคารพสิทธิของผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้นการส่งเสริมแนวความคิดประชาธิปไตยที่ถูกต้องนั้นจะต้องเริ่มมาจากตั้งแต่วัยเด็กและโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยที่ดีต่อเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเติบโตของระบอบประชาธิปไตย โดยยึดหลักความมีเหตุผล ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้อื่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, 2553)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร และผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา ประกอบกับเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะก้าวสู่สังคมภายนอก ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องและสร้างเสริมประสบการณ์ประชาธิปไตยกับการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

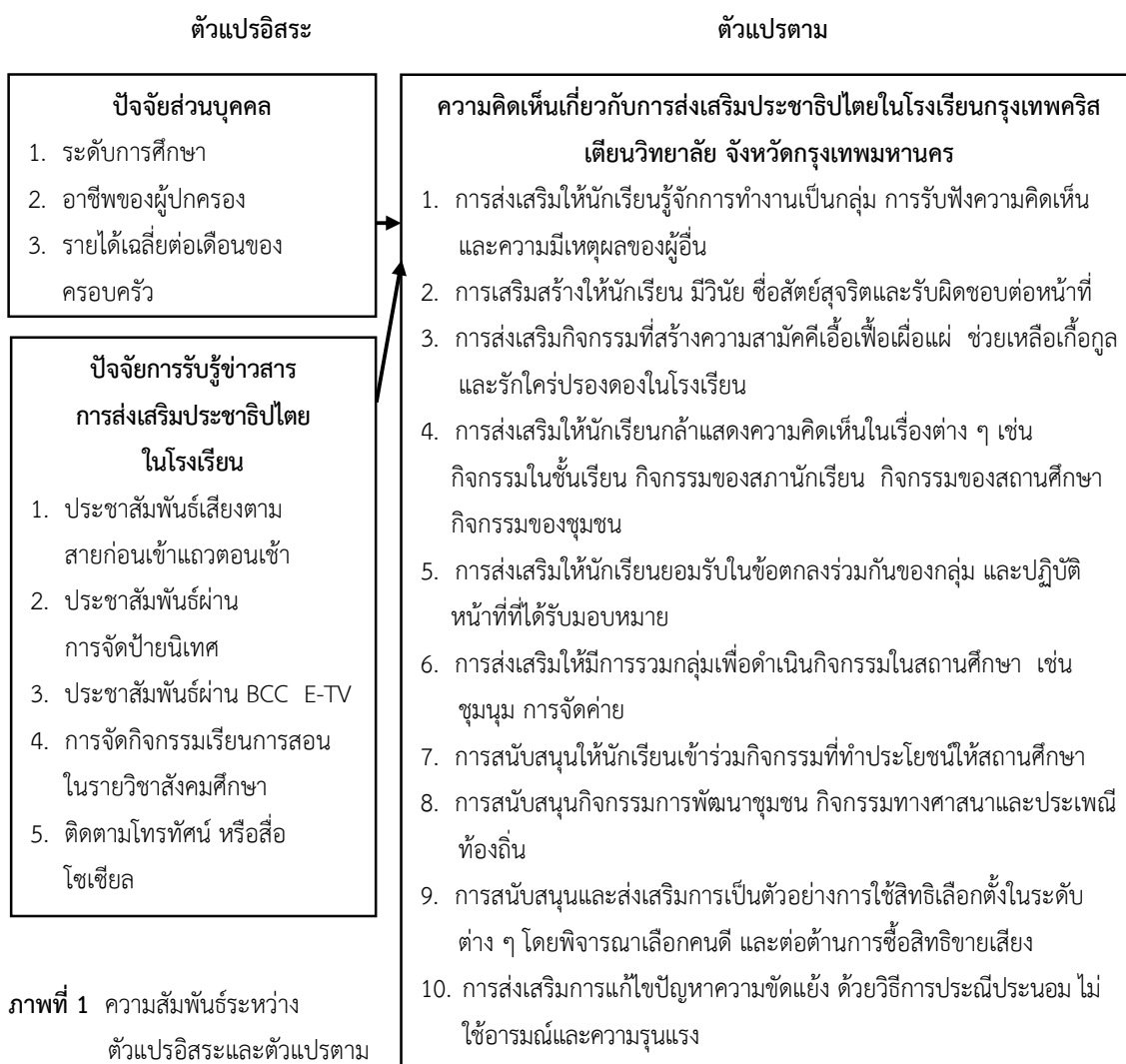
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระหว่าง เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ.2562 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หรือ แบบผสม (Mixed Method) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร” มีกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยที่กำลังศึกษาในภาคเรียน 1 ประจำปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 1,481 คน (ข้อมูล: งานทะเบียน ณ 30 พ.ค.2562)

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยที่กำลังศึกษาในภาคเรียน 1 ประจำปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 โดยใช้สูตร Yamane (วัลลภ, 2556) คำนวณได้แต่ละระดับชั้นจะทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างวิธีการอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากหมายเลขจากทะเบียนรายชื่อนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในแต่ละระดับชั้น โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร จนครบจำนวน 315 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาใช้คำถามแบบเลือกตอบ และเติมคำ เพื่อเก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อโดยกำหนดให้เลือกตอบ 3 ระดับ ให้ตอบ เป็นประจำ เป็นบางครั้ง ไม่เคยเลย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 40 ข้อ โดยใช้แบบสอบถามตามมาตรวัดแบบ Likert's Scale และลักษณะคำถามจะมีทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

จากนั้นนำข้อคำถามมาหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) เพื่อหาความสอดคล้องของแบบสอบถามโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษารวบรวมตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา จำนวน 2 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนันทกัลลฑลปุระ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วันทะนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด ซึ่งผลวิเคราะห์ความเชื่อมั่นรวมของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.874 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูล ดำเนินงานวิจัย และเอกสาร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัย

2. เตรียมความพร้อมของแบบสอบถามและเตรียมเอกสารให้ครบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่าง

3. ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย และเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบ 315 ชุด

4. ตรวจสอบข้อมูลครบถ้วนและความถูกต้องของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์บันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง คือ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว
2. ค่า (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การอธิบายถึง การรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพมหานครคริสเตียนวิทยาลัย
3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ (Fisher's Least Significance Difference: LSD)
4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพมหานครคริสเตียนวิทยาลัย
5. สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์แบบเชิงลึก(In- Depth Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพมหานครคริสเตียนวิทยาลัย อาทิเช่น ผู้บริหาร ครูฝ่ายส่งเสริมระเบียบวินัยมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูผู้สอน และนักเรียนที่เป็นแกนนำ จำนวน 14 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูฝ่ายส่งเสริมระเบียบวินัยมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน และนักเรียนที่เป็นแกนนำ จำนวน 4 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพมหานครคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะแบ่งออก 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ชื่อ อายุ สถานภาพ หมายเลขโทรศัพท์ E-mail

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์เป็นข้อมูลและมุมมองเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อศึกษาเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนให้มีความยั่งยืนต่อไป มีจำนวน 5 ข้อ คือ 1.โรงเรียนควรมีแนวนโยบายและวิสัยทัศน์ต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างไร 2.โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างไรบ้าง 3. โรงเรียนของท่านควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกอย่างไรบ้าง 4. โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยมากขึ้นอย่างไร 5. โรงเรียนควรให้การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียนด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างไรบ้าง

จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 2 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนนท์ กลิ่นทุระ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วันทะนะ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยซักถามแบบตัวต่อตัว กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

ประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จำนวน 14 คนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มาตรวจสอบกับข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงภายในกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการประชาธิปไตยในโรงเรียน

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาศาสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาได้ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.307, S.D=.462$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รับรู้ข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยทางโทรทัศน์หรือสื่อโซเชียลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.641, S.D=.5485$) รับข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยผ่านการจัดกิจกรรมเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.479, S.D=.5935$) รับรู้ข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายก่อนเข้าแถวตอนเช้าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.203, S.D=.6409$) รับรู้ข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยประชาสัมพันธ์ผ่านการจัดป้ายนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.162, S.D=.6403$) รับข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยผ่านทาง การประชาสัมพันธ์ BCC E-TV อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.048, S.D=.7010$)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ส่งผลต่อความแตกต่างของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามผลการสรุปผลตาม

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ระดับการศึกษา		✓
2. อาชีพของผู้ปกครอง		✓
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว	✓	
4. การรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	✓	

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบไว้ที่ระดับชั้น 0.05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีระดับนัยสัมพันธ์ที่ .583** ซึ่งเป็นไปตามผลการสรุปผลตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์

ตัวแปร	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน	การรับรู้ข่าวสารการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน	1	.583**
การรับรู้ข่าวสารการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน	.583**	1

4. แนวทางพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพมหานครคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบข้อสรุป 5 หัวข้อดังนี้

4.1 โรงเรียนควรมีแนวนโยบายและวิสัยทัศน์ต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยการรณรงค์ให้นักเรียนเข้าใจและรู้ถึงความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” และส่งเสริมให้นักเรียนได้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภานักเรียน มากกว่าการให้มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นมากกว่าเป็นผู้รับฟัง

4.2 โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยการสร้างให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์และไม่นำเอาของคนอื่นมาเป็นของตนเอง โดยหากใครพบเจอสิ่งของแล้วนำส่งห้องทรัพย์สินในดินถื่นม่วงทอง และจัดบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก เน้นการสร้างบรรยากาศที่นักเรียนได้มีอิสระทางความคิดที่ถูกต้อง โดยให้ครูอาจารย์ และผู้บริหาร รับฟังเสียงของนักเรียน และให้สภา หรือผู้แทนนักเรียนมีบทบาทในสังคมโรงเรียนมากขึ้น

4.3 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกโดยการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสนับสนุนนักเรียน โดยไม่ใช่แค่ตัดสินว่าถูกหรือผิด จัดรับฟังความเห็นของนักเรียน ทั้งหลักสูตร ทั้งแนวทางการกิจกรรม รวมทั้งแนวทางระเบียบปฏิบัติต่างๆ ของโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรม เช่น สภานักเรียน การหาเสียง จัดค่ายต่างๆ เป็นต้น และจัดการแสดงของชุมนุมต่างๆ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา

4.4 โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสที่จะได้คิด และได้ทำในสิ่งที่เขาเสนอมา ส่งเสริมทั้งในเรื่องการเรียนการสอนและบูรณาการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม และให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลมาเสนอในห้องเรียน และส่งเสริมกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับหน่วยงานภายนอกโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรงไปตรงมา และพร้อมที่จะทำตามสิ่งที่นักเรียนเสนอถ้านั้นเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้องตามกฎหมาย กฎระเบียบ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง

4.5 โรงเรียนควรให้การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียนด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยการเปิดโอกาส ได้ทำและกระตุ้นและต้องรับผิดชอบกับคำพูดของเขากับสังคม เช่น การมีโครงการสภานักเรียนใกล้เคียง เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เหตุผล การส่งเสริมให้กลุ่มแกนนำสร้างความเข้าใจอันดีของประชาธิปไตยโดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภายนอกโรงเรียนมากขึ้น และให้การจัดงานกิจกรรมต่างๆเป็นไปตามระบบประชาธิปไตยสนับสนุนในด้านอื่นๆ เช่นด้านสถานที่หรือด้านการเงินตามที่เห็นสมควร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.307, S.D=.462$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รับรู้ข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยทางโทรทัศน์หรือสื่อโซเชียลอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยผ่านการจัดกิจกรรมเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับมาก รับรู้ข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายก่อนเข้าแถวตอนเช้าอยู่ในระดับปานกลาง รับรู้ข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยประชาสัมพันธ์ผ่านการจัดป้ายนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง รับข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ BCC E-TV อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุกุล (2559) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11.70 มีประสบการณ์การใช้สิทธิ์เลือกตั้งในระดับต่าง ๆ โดยนักเรียนหญิงเคยใช้สิทธิ์เลือกตั้งมากกว่านักเรียนชาย การตัดสินใจเลือกตั้งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักเรียนชายและหญิงมีค่าร้อยละไม่แตกต่างกันมากนัก (ร้อยละ 42.64 และ 43.58) โดยนักเรียนส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามนโยบายของพรรคที่ประกาศออกมาให้ทราบอย่างเป็นทางการ 2) กลุ่มตัวอย่างชายและหญิง มีอายุเฉลี่ย 17.81 ปี ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองถูกต้องตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีค่าร้อยละของคำตอบไม่แตกต่างกันมากนักและไปในทิศทางเดียวกันในทุกด้าน ซึ่งอาจเป็นผลจากการอบรมบ่มเพาะจากโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา และการรับรู้ข่าวสารข้อมูลที่มีค่าร้อยละสูงมาก โดยที่นักเรียนชายร้อยละ 88.95 และนักเรียนหญิงร้อยละ 92.44 ตอบว่า ได้รับข่าวสารข้อมูลด้านการเมืองการปกครองจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือจากผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และกลุ่มเพื่อน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยกฤต (2558) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนชลราษฎรอำรุงและโรงเรียนชลกันยานุกูล ในการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า ในภาพรวมนักเรียนโรงเรียนชลราษฎรอำรุงและโรงเรียนชลกันยานุกูล มีการตื่นตัวทางการเมือง แบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ดังนี้ อันดับแรกคือ ด้านความเข้าใจทางการเมืองรองลงมาคือ ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันครอบครัว และอันดับท้ายสุด คือ ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน และผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนชลราษฎรอำรุงกับโรงเรียนชลกันยานุกูลพบว่า เพศอายุ สถาบันการศึกษา ระดับชั้นปีการศึกษา และสาขาวิชาที่เรียนของนักเรียนต่างก็มีการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปได้คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะที่สำคัญดังนี้ คือ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.307, S.D=.462$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รับรู้ข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยทางโทรทัศน์หรือสื่อโซเชียลอยู่ในระดับมาก รองลงมา รับข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยผ่านการจัดกิจกรรมเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับมาก รับรู้ข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายก่อนเข้าแถวตอนเช้าอยู่ในระดับปานกลาง รับรู้ข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยประชาสัมพันธ์ผ่านการจัดป้ายนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง รับข้อมูลข่าวสารประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยผ่านทางช่องทางประชาสัมพันธ์ BCC E-TVอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย และคณะ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีขั้นตอนการวางแผน การสั่งการ และการควบคุม โดยผ่านองค์ประกอบประชาธิปไตยด้านหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา และการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และงานวิจัยของ รุจน์ (2560) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน: กรณีศึกษา โรงเรียนปฏิบัติดีเลิศของไทย พบว่า 1) ระบบการลงสมัครรับเลือกตั้ง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือ 5 ที่ต้องการสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานักเรียนจะต้องจัดตั้งทีมที่มีสมาชิกประมาณ 8-15 คน การตั้งชื่อทีมซึ่งนิยมใช้สัญลักษณ์สีประจำโรงเรียน ระดับชั้น หรือ คำขวัญ 2) ระบบการออกเสียงและการรณรงค์หาเสียงนักเรียนทุกคนในโรงเรียนมีสิทธิลงคะแนนเสียง 1 คน ต่อ 1 เสียงคณะกรรมการการเลือกตั้งของโรงเรียนจะคอยดูแลการเลือกตั้งและการนับคะแนนเสียงซึ่งจะต้องทำให้แล้วเสร็จภายในวันที่จัดการเลือกตั้งส่วนการรณรงค์หาเสียงนักเรียนมีการนำเสนอโนบาย และกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบของการได้วาทีและการจัดทำป้ายประกาศรณรงค์หาเสียง 3) รูปแบบสถานักเรียน มี 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ (3.1) สถานักเรียนที่มีคณะกรรมการบริหารงานชุดเดียว ดำเนินงานทุกกิจกรรมในโรงเรียน ยกเว้นงานกีฬาที่มีคณะกรรมการคณะสีดำเนินงาน (3.2) สถานักเรียนที่มีคณะกรรมการบริหาร 2 ชุด คือ คณะกรรมการชุดที่ 1 ทำหน้าที่บริหารงานและคณะกรรมการชุดที่ 2 ทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลการดำเนินงานของกรรมการบริหาร (3.3) สถานักเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนกับชุมชน 4) กิจกรรมสถานักเรียนมีส่วนในการพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะประชาธิปไตย ทั้งสามัคคีธรรมคารวธรรม และปัญญาธรรม และยังเป็นกิจกรรมสำคัญในการปลูกฝังวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ โครงการคัดเลือกโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง โรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่างรักษามาตรฐาน และโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่างต้นแบบ ประจำปี 2558

3. ผลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wilmot (2018) กล่าวว่า การสื่อสาร มีลักษณะที่เป็นกระบวนการ กล่าวคือ การสื่อสาร เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยที่องค์ประกอบของการสื่อสารแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุกุล (2559) ทำการศึกษา

เกี่ยวกับการรับรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11.70 มีประสบการณ์การใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ โดยนักเรียนหญิงเคยใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่านักเรียนชาย การตัดสินใจเลือกตั้งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักเรียนชายและหญิงมีค่าร้อยละไม่แตกต่างกันมากนัก (ร้อยละ 42.64 และ 43.58) โดยนักเรียนส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามนโยบายของพรรคที่ประกาศออกมาให้ทราบอย่างเป็นทางการ 2) กลุ่มตัวอย่างชายและหญิง มีอายุเฉลี่ย 17.81 ปี ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองถูกต้องตามหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยมีค่าร้อยละของคำตอบไม่แตกต่างกันมากนักและไปในทิศทางเดียวกันในทุกด้าน ซึ่งอาจเป็นผลจากการอบรมบ่มเพาะจากโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา และการรับรู้ข่าวสารข้อมูลที่มีค่าร้อยละสูงมาก โดยที่นักเรียนชายร้อยละ 88.95 และนักเรียนหญิงร้อยละ 92.44 ตอบว่า ได้รับข่าวสารข้อมูลด้านการเมืองการปกครองจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือจากผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และกลุ่มเพื่อน

4. แนวทางพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้ 1) แนวนโยบายและวิสัยทัศน์ต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 3) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก 4) ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น 5) ให้การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียนด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย และคณะ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีขั้นตอนการวางแผน การสั่งการ และการควบคุม โดยผ่านองค์ประกอบประชาธิปไตยด้านหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา และการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2558) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ว่า แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สามารถทำได้หลากหลายวิธีแต่วิธีที่นิยมใช้กัน คือ รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบ 4 ส่วนด้วยกัน คือ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยจัดให้มีการลงสมัครรับเลือกตั้ง ออกเสียงและการณรงค์หาเสียงนักเรียนทุกคนในโรงเรียน โดยมีรูปแบบสภานักเรียน มี 3 รูปแบบหลัก ได้แก่) สภานักเรียนที่มีคณะกรรมการบริหารงานชุดเดียว สภานักเรียนที่มีคณะกรรมการบริหาร 2 ชุด คือ คณะกรรมการชุดที่ 1 ทำหน้าที่บริหารงานและคณะกรรมการชุดที่ 2 ทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลการดำเนินงานของกรรมการบริหาร และสภานักเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน และกิจกรรมสภานักเรียนมีส่วนในการพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะประชาธิปไตย โดยทางรัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการอาจจะช่วยสนับสนุนโดยมีโครงการคัดเลือกโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง โรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่างรักษามาตรฐาน และโรงเรียน

ประชาธิปไตยตัวอย่าง เพื่อประกาศเกียรติคุณยกย่องโรงเรียนที่มีการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวิถีทางประชาธิปไตย จนประสบความสำเร็จ เพื่อเผยแพร่แนวคิด และวิธีปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตยให้โรงเรียนอื่น ๆ นำไปเป็นแบบอย่างต่อไป เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนตระหนักถึงการใชีวิตชีวิตประชาธิปไตยในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยของโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จังหวัด กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความรู้การส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานศึกษายังไม่ค่อยเปิดกว้างให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่าง เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความแตกต่างของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นควรมีการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เหมาะสมกับปัจจัยส่วนบุคคลด้วย ซึ่งกิจกรรมที่ยอมรับในความแตกต่างที่หลากหลายของผู้เรียนได้นอกจากนั้นการเรียนการสอนของครูควรเอื้ออำนวยให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. เนื่องจากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน นั้นส่งผลต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนจึงควรมีการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เหมาะสมกับความหลากหลายของรายได้ และการรับรู้ข่าวสารของผู้เรียนด้วย
2. โรงเรียนควรฝึกอบรมครูให้มีทัศนคติและพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตย เพื่อแสดงบทบาทการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาตัวแปรอิสระมากกว่านี้เพราะจะทำให้ทราบว่ามีตัวแปรใดบ้างที่จะส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียน เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากครอบครัว
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ซึ่งจะช่วยให้งานวิจัยกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพันธ์ กลั่นทุประ ประธานกรรมการที่ปรึกษา และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วันทะนะ กรรมการร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจในการทำวิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่อง ต่างๆ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณพระคุณคณาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่อบรมสั่งสอนและประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้าขอขอบคุณ ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- ชัยกฤต รัตนกร.(2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนชลราษฎรอำรุงและโรงเรียนชลกันยานุกูลในการเมืองแบบประชาธิปไตย. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชกิจจานุเบกษา.(2553).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2561 จาก <http://www.kormor.obec.go.th>
- รุจน์ ภาษา. (2560). การดำเนินงานสถานนักเรียนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิบัติดีเลิศของไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 31(100),45-57.
- วันชัย หวังสวัสดิ์ และคณะ. (2560). รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2556). วิธีและเทคนิคในการวิจัยทางรัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมาธรรม.
- วิสุทธิ โพธิแท่น. (2554). แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สำนักงานรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (วปส.).(2556). สุขภาพคนไทย:ปฏิรูปประเทศไทยปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ เพิ่มพลังพลเมือง. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.(2551). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย สำหรับครู-อาจารย์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2562). ข่าวประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2562,จาก <https://www.ect.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางดำเนินงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- อนุกุล จินตรักษ์. (2559). การรับรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Wilmot, E. G. (2018). Flash forward: a review of flash glucose monitoring. Diabetic Medicine, 35(4), 472-482.

การศึกษาการรับรู้ของผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

The perception of consumers and factors influencing. The purchase of
eco - designed fast moving goods in UbonRatchathani province

บุษยมาส ชื่นเย็น^{1*}

Boosayamas Chuenyen^{1*}

¹ภาควิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อ.เมือง
จ.อุบลราชธานี 34000

¹Department of Marketing, Faculty of Business Administration and Management,
Ubon Ratchathani Rajabhat University, Amphoe Muang, Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: Boosayamas.c@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ 2. ศึกษาถึงการรับรู้คุณค่าของผู้บริโภค และ 3. ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15 – 20 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า อาชีพ นักเรียน / นิสิต / นักศึกษา รายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ซึ่งปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม แต่อย่างใด ด้านการรับรู้คุณค่าของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคมีความรู้สึกรู้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญต่อตัวเอง รู้จักผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋อง/อาหารสำเร็จรูป ใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่ม เนื่องจากทราบว่าผลิตภัณฑ์นั้น ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ทราบจากสื่อโทรทัศน์แล้วสามารถบรรยายถึงการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมได้ มีความสนใจที่จะซื้อสินค้านั้น ๆ ทราบถึงคุณภาพของสินค้าพอใช้ได้ ซึ่งใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกันในตลาด มีความปลอดภัย และต้องการจะซื้อผลิตภัณฑ์ต่อไป ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด หลังจากจัดกลุ่มปัจจัยใหม่ด้านความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์ โดยผู้บริโภคเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพราะราคาใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันในตลาด หาซื้อได้ง่าย มีจำหน่ายอยู่ใกล้ที่พักอาศัย/ที่ทำงาน ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กับสิ่งแวดล้อมและปัจจัยด้านความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การรับรู้, ปัจจัยด้านการตลาด, การตัดสินใจซื้อและผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ABSTRACT

This research aims to study 1. the demographic characteristics 2. the perception of consumers, and 3. The marketing mix factors that influence the consumer's purchasing decision of the products designed for the environment. The survey research focuses on a group of the people that consumed products designed for the environment.

The results found that consumers are female between the ages of 15 – 20 years old, marital status is single. High school education or lower, career students/ college students/university students. Income lower or equal to 10,000 baht, demographic characteristics factors do not affect consumer's decision to purchase products designed for the environment. In marketing mix the result showed the influence on consumer's purchasing decision of products designed for the environment such as the aspect of the products, the price should be commensurate with the quality of the product and should not be much different from the competitors, the products should provide to comfortably serve the consumers. The environmental and convenience in transportation factors do not affect consumer's decision to purchase products designed for the environment.

Keywords: recognition, factor of marketing, purchasing decisions and environmental products

บทนำ

การประกอบธุรกิจในยุคปัจจุบัน ล้วนมีเป้าหมายการบริหารงานคือต้องการได้รับประโยชน์สูงสุดกับความสามารถในการทำกำไรสูงสุดนั่นเอง มุ่งที่จะแสวงหาแนวทางหรือกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะทำอย่างไรก็ได้ให้ต้นทุนต่ำที่สุด ผลิตให้ได้ปริมาณมากที่สุด (Economic of scale) โดยขายให้ได้จำนวนปริมาณมากที่สุด โดยไม่ได้มีการคำนึงถึงกระบวนการ (Process) หรือขั้นตอนในการผลิต ส่งผลทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก เพื่อให้ได้เป็นวัตถุดิบส่วนใดส่วนหนึ่งในการผลิตสินค้าออกมา ลำดับต่อมาจึงมีการนำระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานเข้ามาใช้ในการบริหารการผลิต เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งการจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นการจัดการขั้นตอนการผลิตตั้งแต่ทรัพยากรจนได้เป็นสินค้าพร้อมจำหน่าย โดยมีการจัดการในทุกขั้นตอนเพื่อให้ได้การผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุด ได้สินค้าที่มีคุณภาพสูงที่สุด มีการบริหารต้นทุนที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้ามการผลิตก็ยังมีการใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากไม่เปลี่ยนแปลง รวมถึงยังปลดปล่อยของเสียลงสู่สิ่งแวดล้อมอย่างมากและต่อเนื่อง ซึ่งนี่คือสาเหตุหลักของสภาวะโลกร้อน และปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ตามมา ในปัจจุบันเกิดภาวะปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมกรอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันของมนุษย์ นอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายและนโยบายของภาครัฐแล้ว ยังส่งผลให้ภาคธุรกิจต้องปรับเปลี่ยนแนวความคิดและกลยุทธ์การตลาด เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของรัฐและการตอบสนองต่อกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค ประชาชนทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับการบริโภคผลิตภัณฑ์หลากหลายสีเขียว และการรักษาสิ่งแวดล้อมเนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ล้วนมีสาเหตุมาจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและการเกิดของประชากรโดยสามารถระบุผลกระทบที่เกิดจากปัญหามาสิ่งแวดล้อม ได้ดังนี้ คือ ปัญหาการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ และพลังงาน ซึ่งจะถูกนำไปใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรม และส่งผลกระทบต่อ

ต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาสารพิษจากการผลิตสินค้าทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีสารเคมีต่าง ๆ ในปริมาณที่มากขึ้น จึงเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้สารเคมีถูกปลดปล่อยสู่สภาพแวดล้อมมากขึ้น ปัญหาของระบบนิเวศ และกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ก่อให้เกิดสารพิษ เป็นสาเหตุที่ทำให้ระบบนิเวศไม่สมดุลกับธรรมชาติ รวมไปถึงปัญหาด้านมลพิษต่าง ๆ เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ขยะมูลฝอย (ชมพูนุท และคณะ, 2557)

จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอุบลราชธานีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้อุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่น่าสนใจทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ผู้คนหลั่งไหลจากชนบทเข้าสู่ในเมืองเพื่อหาแหล่งงาน แหล่งการศึกษา รวมไปถึงชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวอีกด้วย ส่งผลให้จำนวนพลเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการสำรวจสำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่างปี พ.ศ. 2557 – พ.ศ. 2561 จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นตามลำดับ (1,869,633, 1,862,965, 1,857,429, 1,844,669 คน) (กรมการปกครอง, 2561) จากตัวเลขดังกล่าวส่งผลทำให้จังหวัดอุบลราชธานี เกิดความต้องการในการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น ทั้งภาคการผลิตและภาคการบริการ รวมไปถึงความต้องการความสะดวกรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความริเริ่มของสังคมเมือง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต สุขอนามัยตลอดจนปัญหามลภาวะจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบที่ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีต้องเผชิญ การผลิตและการบริโภคสินค้าจำนวนมาก ก่อให้เกิดการแข่งขันจากผู้ผลิตเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับสินค้าและบริการของตนที่จะสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้อย่างเหนือชั้นกว่า ไม่ว่าจะเป็นราคาที่จูงใจหรือส่งเสริมเอกลักษณ์ รูปแบบและ ช่องทางการจัดจำหน่ายที่สะดวกและเหมาะสมกับสินค้า รวมไปถึงการส่งเสริมการตลาดที่โดนใจ ทันสมัย และจูงใจที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่คาดหวังได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง และลงตัวกับยุคสมัยในปัจจุบัน ทำให้บรรจภัณฑ์ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยมในการนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดมากยิ่งขึ้น เพราะนอกเหนือจากหน้าที่หลักคือการบรรจุห่อหุ้ม ป้องกันสินค้าและรักษาคุณภาพของสินค้าแล้ว ยังมีหน้าที่ด้านการตลาดในการสร้างความสวยงาม สะดวกในการใช้งานรวมถึงการส่งเสริมการขาย ด้วยเหตุนี้บรรจภัณฑ์จึงกลายเป็นสิ่งสำคัญและขาดไม่ได้สำหรับผู้บริโภคจะเลือกใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจซื้อ ทิศทางและแนวโน้มการเติบโตของบรรจภัณฑ์ในประเทศไทยมีสาเหตุหลัก ๆ มาจากการเติบโตของตลาดภายในประเทศทั้งในด้านการเติบโตของจำนวนประชากร รวมไปถึงการเติบโตของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเซเว่นอีเลฟเว่น เทสโก้โลตัส บิ๊กซี ทำให้ความต้องการใช้บรรจภัณฑ์เพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมไปถึงการเติบโตของตลาดสินค้าประเภทอาหารแช่แข็งและอาหารพร้อมรับประทาน ทั้งตลาดบริโภคภายในประเทศและตลาดส่งออกต่างประเทศ โดยเฉพาะบรรจภัณฑ์ที่สามารถนำเข้าไมโครเวฟและประเภทพลาสติก ซึ่งมีปริมาณการใช้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 55 (คงศักดิ์, 2556)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้การอุปโภคบริโภคและการใช้บรรจภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภค ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี การเลือกใช้บรรจภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค เพื่อที่จะได้รู้ว่าผู้บริโภคในการรับรู้และตระหนักอย่างไรต่อการเลือกใช้บรรจภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและรณรงค์ในการใช้บรรจภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมและสร้างสภาพความเป็นอยู่ที่มีความสุขของคนจังหวัดอุบลราชธานีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาถึงการรับรู้คุณค่าของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม และมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร (Population) ในการวิจัยนี้คือกลุ่มผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ตร้านค้าสะดวกซื้อและร้านค้าปลีกในช่วงระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา โดยจำนวนประชากรในจังหวัดอุบลราชธานีมีประชากรทั้งสิ้น 1,813,088 คน เป็นชาย 909,405 คน และหญิง 903,683 คน (กรมการปกครอง, 2561) วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้สูตรกำหนดขนาดตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วมาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมมีการแบ่งข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์และสรุปผลออกเป็นสองส่วน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายและนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แผนภูมิวงกลม (Pie chart) และแผนภูมิแท่ง

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการนำผลข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อใช้ในการอ้างอิงพฤติกรรมของประชากรโดยการใช้เครื่องมือในการวัดที่ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Hypothesis testing) ในการยืนยันในสิ่งที่ตั้งข้อสมมติฐานขึ้นมาว่าถูกต้องหรือไม่ซึ่งจะมีการใช้เครื่องมือได้แก่

2.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เพื่อทำการจัดกลุ่มตัวแปรในแต่ละปัจจัยที่ทำการศึกษา

2.2.2 การวิเคราะห์การถดถอย (Multiple regression) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ได้จากการทำ Factor analysis กับ การตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

2.2.3 การวิเคราะห์ t-test และ ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มว่ามีความแตกต่างในแต่ละปัจจัยส่วนบุคคลหรือไม่

ผลการวิจัย

1. สรุปข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เพศที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม คือ เพศหญิง จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 อายุ 15 – 20 ปี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 สถานภาพโสด จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25 ระดับการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม คือ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 อาชีพ นักเรียน / นิสิต / นักศึกษา จำนวน 173 คน รายได้ที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75

2. สรุปผลด้านปัจจัยที่ผ่านการจัดกลุ่มใหม่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้ในการพิจารณาต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัววัด

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลค่าเห็นด้วย
1. ปัจจัยด้านความคุ้มค่าและการเข้าถึงผลิตภัณฑ์			
1.1 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะยินดีที่จะจ่ายแพงกว่าหากผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมมีราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์อื่น ๆ	3.58	.983	มาก
1.2 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะเพราะมีโปรโมชั่นกับสมาชิกชูปเปอร์มาเก็ต สมาชิกร้านค้า สมาชิกบัตรเครดิต หรือสิทธิพิเศษของผู้ใช้บริการโทรศัพท์มือถือเครือข่ายต่าง ๆ	3.76	.973	มาก
1.3 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะสามารถเลือกวิธีชำระเงินได้หลากหลาย ทั้งเงินสดหรือบัตรเครดิต	3.83	.964	มาก
1.4 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะมีโปรโมชั่นในการแจกของแถมหรือแลกซื้อสินค้า	3.77	1.021	มาก
1.5 ท่าน เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะมีพนักงานแนะนำสินค้าที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ได้ดี	3.77	1.023	มาก
1.6 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะมีการจัดเป็นชุดที่ใช้ร่วมกัน	3.64	.991	มาก
1.7 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโฆษณาประเภทต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย	3.80	.967	มาก
1.8 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะมีการออกแบบและมีสีสันสวยงาม	3.86	.927	มาก
1.9 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะมีร้านค้าที่จำหน่ายเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม	3.73	.947	มาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลค่า เห็นด้วย
2. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กับสิ่งแวดล้อม			
2.1 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะมีการสื่อสารในลักษณะ เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการคำนึงและรักษา สิ่งแวดล้อม	3.81	.866	มาก
2.2 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะผลิตจากวัตถุดิบที่มีคุณ ภาพ และ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	3.94	.954	มาก
2.3 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานทาง สิ่งแวดล้อมรับรอง	4.09	.856	มาก
2.4 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะมีคุณภาพ สามารถใช้งานได้ตาม อย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย	4.23	.772	มากที่สุด
2.5 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะได้รับความภูมิใจในการร่วม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.12	.835	มาก
2.6 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะตราสินค้าหรือ ยี่ห้อ สินค้าทำให้ มั่นใจในผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง	4.22	.806	มากที่สุด
3. ปัจจัยด้านความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์			
3.1 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะราคาเหมาะสมกับคุณภาพ	4.08	.776	มาก
3.2 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะราคาเหมาะสมกับปริมาณ	4.04	.858	มาก
3.3 ท่าน เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะผลิตภัณฑ์หาซื้อได้ง่าย / หาซื้อได้ ทั่วไป	3.99	.869	มาก
3.4 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะสถานที่จัดจำหน่ายอยู่ใกล้ที่พัก อาศัย หรือที่ทำงานของท่าน	3.97	.849	มาก
3.5 ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะราคาใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ ประเภทเดียวกันในตลาด	3.98	.890	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อนำมาพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอยู่ทั้งหมด 20 ปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีคะแนนมากที่สุดคือ “ผลิตภัณฑ์ เพราะมีคุณภาพ สามารถใช้งานได้ตามอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย” ซึ่งมีคะแนนอยู่ที่ 4.23 ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยมีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์กับสิ่งแวดล้อม คะแนนความคิดเห็นทางด้าน “ผลิตภัณฑ์ เพราะมีคุณภาพ สามารถใช้งานได้ตามอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย” ซึ่งมีคะแนนอยู่ที่ 4.23 ($\bar{x} = 4.23$) ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด และรองลงมาคือ “ผลิตภัณฑ์ เพราะตราสินค้าหรือ ยี่ห้อ สินค้าทำให้มั่นใจในผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง” มีคะแนนอยู่ที่ 4.22 ($\bar{x} = 4.22$) ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด อันดับสามคือ “ยี่ห้อผลิตภัณฑ์ เพราะได้รับความภูมิใจในการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” มีคะแนนอยู่ที่ 4.12 ($\bar{x} = 4.12$) ระดับความเห็นด้วยมาก

ปัจจัยด้านความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์ คະแนนความคิดเห็นทางด้าน “ผลิตภัณฑ์ เพราะราคาเหมาะสมกับคุณภาพ” มีคะแนนอยู่ที่ 4.08 ($\bar{x}$ = 4.08) รองลงมาคือ “ผลิตภัณฑ์ เพราะราคาเหมาะสมกับปริมาณ” มีคะแนนอยู่ที่ 4.04 ($\bar{x}$ = 4.04) และสุดท้ายคือ “ผลิตภัณฑ์ เพราะราคาใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันในตลาด” มีคะแนนอยู่ที่ 3.98 ($\bar{x}$ = 3.98) โดยในการแปลความหมาย ความคิดเห็นทั้งสามอันดับ คือ “เห็นด้วยมาก”

3. สรุปผลด้านความรู้และการรับรู้คุณค่าของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาความรู้และการรับรู้คุณค่าของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริโภคมีความรู้สึกว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญต่อตัวเอง ผู้บริโภครู้จักผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋อง/อาหารสำเร็จรูป ผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม ผู้บริโภคทราบว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมจากสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ เมื่อเห็นสื่อโฆษณาของสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ที่บรรยายถึงการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมจะมีความสนใจที่จะซื้อสินค้านั้น ๆ ผู้บริโภคทราบถึงคุณภาพพอใช้ได้ ใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกันในตลาด มีความปลอดภัยของสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ว่ามีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคระดับค่อนข้างปลอดภัย สินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมน่าจะมีราคาเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันในตลาด คือราคาใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกัน ผู้บริโภคมีความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันที่ใช้วัตถุดิบปกติ คือคุ้มค่า เพราะได้สนับสนุนการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม ในอนาคตสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมจะได้ได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคดีขึ้น และมีการผลิตและจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานทางด้านประชากรศาสตร์ ในส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งทางผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน **ไม่ส่งผล** ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานทางปัจจัยส่วนประสมการตลาด (4P) ปัจจัยที่ผ่านการจัดกลุ่มใหม่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้ในการพิจารณาต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

ทางผู้วิจัยได้นำปัจจัยทั้ง 4 มาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้ Multiple Regression แบบ Enter จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ได้ค่าออกมาดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น (Model summary)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.362 ^a	.131	.122	.877

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบ (ANOVA)

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	45.466	4	11.367	14.786	.000 ^b
1 Residual	301.350	392	.769		
Total	346.816	396			

จากตารางที่ 2 พบว่ามีสัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (R square) สูงสุดเท่ากับ 0.131 แสดงว่ากลุ่มปัจจัยทั้ง 4 กลุ่ม สามารถอธิบายถึงผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ได้ร้อยละ 13.1 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 86.9 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น และผลการทดสอบตามตารางที่ 3 มีค่า Sig. เป็น 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า α ที่ 0.05

ดังนั้นจึงสามารถปฏิเสธ H^0 และยอมรับ H^1 นั่นคือมีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมนั่นเอง

ตารางที่ 4. ผลการวิเคราะห์สมการการถดถอยกับการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยทั้ง 3

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
	B	Std. Error			
(Constant)	1.812	.328	.100	5.526	.000
ปัจจัยด้านความคุ้มค่าและการเข้าถึงผลิตภัณฑ์	.166	.112	.103	1.480	.140
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กับสิ่งแวดล้อม	.151	.114	.216	1.320	.188
ปัจจัยด้านความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์	.288	.090	-.010	3.213	.001

พบว่ามีตัวแปรอิสระด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (t-test ของปัจจัยที่มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05) และจากผลของการวิเคราะห์แต่ละกลุ่มตัวแปรจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการการถดถอย (Beta Coefficient) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ถ้าตัวแปรอิสระตัวใดมีค่า Beta Coefficient สูง แสดงว่าตัวแปรอิสระนั้นส่งผลต่อตัวแปรตาม

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์

ในภาพรวมพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้บริโภคร้อยละ 57.70 อายุ 15 – 20 ปี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 สถานภาพโสด จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25 ระดับการศึกษาาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 อาชีพ นักเรียน / นิสิต / นักศึกษา จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25 รายได้ที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อ สิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าเป็นเพศหญิง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศรินทร์ และ รัชนิวรรณ (2557) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่าเป็นเพศหญิง มีอายุน้อยกว่าหรือเทียบเท่ากับ 25 ปี มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีสถานภาพโสด. สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา (2559) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าสีเขียวของประชาชนใน ตำบลบางปรอก อำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 18 – 28 ปี มีพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมในเขตจังหวัดปทุมธานี สอดคล้องกับงานวิจัย ชุมพูนท และคณะ (2556) ที่ได้ศึกษาการรณรงค์ฉลากสีเขียวเพื่อการตัดสินใจซื้อ พบว่า เป็นเพศหญิง มีอายุ 16 – 25 ปี

ในส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคที่ ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งทางผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่ แตกต่างกันไป ไม่ส่งผล ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างไป สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุกัญญา (2559) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าสีเขียวของประชาชนใน ตำบลบางปรอก อำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า เพศ อายุ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าสีเขียวที่แตกต่างไป ไม่มีผลต่อ พฤติกรรมการบริโภคสินค้าสีเขียวที่แตกต่างไป ปัจจัยเรื่องระดับการศึกษา ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อที่ต่างกัน ซึ่ง ขัดแย้งกับงานวิจัยของสุดารัตน์ กันตะบุตร (2554) และงานวิจัยของ เกศรินทร์ และรัชนิวรรณ (2557) ที่ระบุ ตรงกันว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาของผู้บริโภคมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยจากผลการ สรุปรวนี้วิเคราะห์ได้ว่า การที่ระดับการศึกษาของผู้บริโภคไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อ สิ่งแวดล้อมนั้น เพราะทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมได้เท่า ๆ กัน และสามารถ เข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้มากเท่า ๆ กัน และสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน มีการผลิตราย เพื่อให้ผู้บริโภคทุกระดับของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนิชา (2556) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และรายได้ เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนไม่พบว่ามีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Christopher Gan, H. Y. (2008) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของ ผู้บริโภคในประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัย ขนิษฐา (2553) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์ฉลากลดคาร์บอนของนักศึกษาปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์กรุงเทพมหานคร พบว่า การศึกษาปัจจุบัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ฉลากคาร์บอน อาจเป็นเพราะ ความแตกต่างในเรื่องของเพศนั้นไม่มีผลสำหรับสินค้าประเภทนี้ และทั้งเพศหญิงและเพศชายสามารถมีการตระหนัก ถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งระดับการศึกษาจะเคยเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายถึงความรู้และการ

ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน แต่ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหาได้ง่ายมาก ๆ และการเผยแพร่อยู่ในอินเทอร์เน็ตและในสังคมออนไลน์ ซึ่งทุกคนสามารถเข้าไปอ่านและรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ทำให้ไม่ว่าจะอายุเท่าไรก็สามารถเข้าถึงได้และได้ทำการตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมได้มากกว่ากลุ่มที่จบปริญญาโท หรือปริญญาเอกก็ได้ สอดคล้องกับงานวิจัย ปารมี (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศที่ต่างกันมีผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน อาจจะเป็นเพราะผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม คือ สินค้าที่ใช้สำหรับอุปโภคบริโภคทั่วไป แต่มีคุณลักษณะของการมีส่วนร่วมลดภาวะโลกร้อนเพิ่มเข้าไปเท่านั้นจึงทำให้ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของเพศเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริโภค ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมิษฐา (2553) พบว่า เพศ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หลากหลายคาร์บอน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร (2555) พบว่า เพศไม่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การรับรู้คุณค่าของ ผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญต่อตัวเอง รู้จักผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋อง/อาหารสำเร็จรูป ผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม ผู้บริโภคทราบว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมจากสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ เมื่อเห็นสื่อโฆษณาของสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมที่บรรยายถึงการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมจะมีความสนใจที่จะซื้อสินค้านั้น ๆ ทราบถึงคุณภาพพอใช้ได้ ใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกันในตลาด มีความปลอดภัยของสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ธัญปวีณี (2553) ศึกษาเรื่องแบบจำลองพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมออกมาจำหน่ายในตลาดอย่างหลากหลาย โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัย ช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดพลังงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จริยา (2016) ศึกษาเรื่องการรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภครับรู้ว่าการใช้หรือเคยใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่าการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ช่วยรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น และช่วยให้ลดปริมาณขยะ สอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ ชูชัย (2556) คือ บุคคลจะมีการเลือกรับรู้สิ่งเร้าจากคุณลักษณะของสิ่งเร้าที่น่าสนใจ เช่น เป็นภาพเคลื่อนไหว ใช้บุคคลที่โด่งดัง ดารา นักร้องที่ได้รับความนิยมเป็นผู้นำเสนอหรืออยู่ในสื่อ ซึ่งสื่อที่สามารถสร้างความสนใจได้มากคือสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัย ณัชชา และชัยสิทธิ์ (2552) ศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมที่มีต่อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของนิสิตปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะของสินค้าที่ซื้อมาช่วยรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมได้จริง คุณภาพดี โดยพฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ก็จะซื้อและใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมประจำและต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว โทรทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสมสากว (2557) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการบริโภคและพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รู้จักสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความคำนึงสนใจถึงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการเลือกซื้อสินค้า และมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จะทำให้เกิดการพัฒนาในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งความรู้ความเข้าใจนี้จะทำให้บุคคลพยายามหาทางป้องกันหรือแก้ปัญหาที่จะเกิดกับสิ่งแวดล้อม ทั้งทราบว่าสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและต่อตนเองอย่างไร จึงมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่รู้จักสินค้าประเภทนี้มีทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ ประพิธาร์ (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือก เลือกการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ลดโลกร้อนของผู้บริโภค : กรณีศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า ผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกมีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ลดโลกร้อน คิดเป็นร้อยละ 61.70 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ลดโลกร้อนยังน้อย จึงทำให้ผู้บริโภคไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ลดโลกร้อน อีกทั้งการส่งเสริมการใช้และการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ลดโลกร้อนยังไม่แพร่หลาย จึงทำให้ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเมื่อคิดเป็นร้อยละถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงมากนัก ราคาใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ที่มีความคุ้มค่า เพราะได้สนับสนุนการรักษาสิ่งแวดล้อม ในอนาคตสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมจะได้ได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคดีขึ้น พร้อมทั้งมีการผลิตและจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค จะเป็นการขยายตลาดและฐานของผู้บริโภคสีเขียวในประเทศไทยให้มากขึ้น

การสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลของปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ทั้ง 20 ตัวแปร โดยใช้วิธีหมุนแกนแบบ Varimax สามารถจัดกลุ่มได้ 3 ปัจจัยใหม่ด้วยกัน และเมื่อนำทั้ง 3 ปัจจัย มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า จากทั้งหมด 3 ปัจจัย มี 1 ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม คือปัจจัยด้านความสะดวกในการซื้อ โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคได้ร้อยละ 13.1 ซึ่งแต่ละ ปัจจัยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความคุ้มค่าและการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งขัดแย้งจากงานวิจัยของ ณัฐกนก (2553) ที่พบว่าผลิตภัณฑ์ต้องสามารถใช้ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการในการใช้สินค้าในด้านราคาต้องมีราคาใกล้เคียงกับ สินค้าประเภทนั้น ๆ ในตลาด และ ณัชชา และคณะ (2552) ที่พบว่าราคาของสินค้าอุปโภค บริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์ที่มีการสื่อในลักษณะเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการคำนึงและรักษาสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์ผลิตจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานรองรับ สามารถใช้งานได้ตามประสิทธิภาพ และปลอดภัย สินค้ามีเยื่อ สินค้าทำให้มั่นใจในผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม มีความภูมิใจในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสินค้าทำให้มั่นใจในผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ไม่ส่งผลการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม 3. ปัจจัยด้านความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยผู้บริโภคเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพราะราคาใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันในตลาด หาซื้อได้ง่าย ที่จัดจำหน่ายอยู่ใกล้ที่พักอาศัยหรือที่ทำงาน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยจากผลสรุปที่ได้สอดคล้อง ณัฐกนก (2553) ที่พบว่าความสะดวกในการชำระเงินในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และมีความสะดวกในการหาซื้อสินค้านั้นมีอิทธิพลกับการตัดสินใจของผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกันกับ ขนิษฐา (2553) ซึ่งพบว่าสินค้าต้องหาซื้อได้ง่ายตามร้านค้าสะดวกซื้อ และ Dinuk Arseculeratne and Rashad Yazdanifard (2013) ที่ซึ่งพบว่าช่องทางการจัดจำหน่ายมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพราะเป็นความสะดวกและประหยัดเวลา ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคต้องการความสะดวกในการซื้อ

แม้ว่าปัจจัยทางด้านการส่งเสริมการตลาดจะไม่ส่งผลการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม แต่การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการแนะนำสินค้าก็ยังคงมีความจำเป็นในการนำเสนอ

ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ สู่สายตาผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญา และคณะ (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหลากหลายคาร์บอนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การส่งเสริมการตลาดด้านราคา หากราคามีความเหมาะสมกับประโยชน์ที่ใช้อย่างของสินค้า ผู้บริโภคย่อมยินดีและเลือกบริโภคแต่จากผลการศึกษาก็เห็นว่าทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจของผู้บริโภค และการส่งเสริมการตลาด ด้านราคานี้ยังมีการส่งเสริมการตลาดน้อยมาก ดังนั้นภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคธุรกิจควรส่งเสริมปัจจัยทั้ง 3 อย่างจริงจัง ย่อมส่งผลต่อการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศตามนโยบายของรัฐที่กำลังจะก้าวสู่เศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำ

ซึ่งนักการตลาด จำเป็นต้องใช้ช่องทางที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้บริโภค โดยช่องทางที่กำลังเป็นที่นิยมในขณะนี้ คือ ช่องทางของโซเชียลมีเดีย เป็นช่องทางที่ใช้งบประมาณในการโฆษณาไม่มาก แต่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้หลากหลาย เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคนิยมใช้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนสามารถเข้าถึงโซเชียลมีเดียได้ง่ายขึ้น โดยมี App ชื่อ Green Card ซึ่งเป็น Applications เกี่ยวกับการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่ให้คะแนนสะสมง่าย ๆ เพียงถ่ายรูปใบเสร็จรับเงิน ระบบจะทำการตรวจสอบและให้คะแนนตามรายการสินค้า โดยคะแนนสามารถนำมาลุ้นโชค และเข้าถึงได้ตลอดเวลาและสถานที่ จึงทำให้สามารถรับข้อมูลจากสื่อโฆษณาทางโซเชียลมีเดียได้ตลอดการที่จะใช้ส่วนประสมทางการตลาดให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องใช้ร่วมกันทุกปัจจัยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิฆัมพร (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรักษาสีสิ่งแวดล้อมและความภักดีในสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมของคนเจนเนอร์เรชั่น Z พบว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ซื้อ กิจกรรมการเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและวิธีการปฏิบัติตนช่วยลดโลกร้อน เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการสร้างเครือข่ายลูกค้าสัมพันธ์ผ่านทาง Facebook ของกิจการ การให้ข้อมูลผ่านสื่อ Online นิติสารบันเทิง รายการทีวี รวมถึงการให้คนที่มีความรู้เป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีของคนรุ่นใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัย Hsuan-Hsuan Ku, et al. (2013) ได้ศึกษาถึงการสื่อสารการตลาดสีเขียวที่มีผลกับการตัดสินใจซื้อของลูกค้าในไต้หวันโดยใช้การ แบ่งผลิตภัณฑ์เป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและกลุ่มที่ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมพบว่า หาก เป็นสินค้าที่มีความเกี่ยวข้องกันผู้บริโภคจะเลือกผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมก่อน แต่ว่าจะมีผลที่ได้ ต่างออกไปสำหรับกลุ่มผู้บริโภคที่สนใจโปรโมชั่นส่งเสริมการขายของอีกผลิตภัณฑ์หนึ่งที่ไม่คำนึงถึง สิ่งแวดล้อมหากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันนั้นโปรโมชั่นส่งเสริมการขายของผลิตภัณฑ์ที่ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมแทบจะไม่มีผลกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัย ตรีทิพย์ (2554) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริโภคสีเขียว โดยได้กล่าวว่า เป็นการบริโภคที่เกิดขึ้นโดยลูกค้าที่มีความตระหนักถึงเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมและใช้ทรัพยากร ของโลกนี้อย่างอนุรักษ์โดยแนวโน้มของการตลาดนี้เป็นที่ตระหนักมากขึ้นของผู้บริโภคทั่วโลกการใช้กล ยุทธ์การตลาดสีเขียวของผู้ประกอบการชาวไทยจะช่วยทำให้การเข้าถึงตลาดโลกนั้น จะเป็นไปได้มาก ยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับ สมรัฐ (2552) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริโภควัยรุ่นต่อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักและเคยใช้ หลอดประหยัดไฟเบอร์ 5 เป็นบางครั้ง โดยที่โฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์เป็นช่องทางรับข้อมูลที่ทำให้ทราบเรื่องผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมระดับความรู้จักและใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอยู่ใน ระดับสูงนอกจากนี้ ทัศนคติด้านความเชื่อนั้น มีการเห็นด้วยกับปัจจัยเรื่องการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อ สิ่งแวดล้อมช่วยให้มนุษย์มีทรัพยากรใช้อย่างยั่งยืนในอนาคตมากกว่าความรู้เรื่องอื่นๆ ทัศนคติด้าน ความรู้สึกนั้น มีความรู้สึกดีต่อองค์กรที่จัดกิจกรรมรณรงค์ พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ผู้บริโภคใช้พิจารณาการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ควรมีการควบคุมหรือช่วยลดการสร้างมลภาวะแวดล้อม มีมาตรฐานของสินค้า หรือฉลากแสดงเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และผู้ผลิตมี

ความคาดหวังว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรใช้กฎหมายและบทลงโทษอย่างเป็นธรรมต่อผู้ทำลายสิ่งแวดล้อม รัฐควรใช้มาตรการที่เข้มงวดมากขึ้นในการควบคุมและป้องกันการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม รัฐบาลและประชากรควรให้การสนับสนุนต่อธุรกิจที่ตั้งใจรักษาสิ่งแวดล้อมและควรกำหนดมาตรการและบทลงโทษสำหรับผู้ทำลายสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นทุกภาคส่วนจะต้องมีการบูรณาการเพื่อให้สามารถใช้กลยุทธ์ทางการตลาดกับผู้บริโภคได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในส่วนของฝ่ายการผลิต ฝ่ายการตลาด ฝ่ายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ฝ่ายขาย รวมถึงฝ่ายการเงิน ฝ่ายบัญชี และส่วนงานอื่น ๆ ที่ต้องทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านอื่นที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งต้องการวิจัยในส่วนปัจจัยอื่น ๆ เพื่อที่จะอธิบายได้ถึงการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิจัยนี้ทำให้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นหัวข้อต่อไป

1. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ เพราะถึงแม้จะใช้วัตถุดิบ ที่มีคุณภาพ และผ่านกระบวนการที่พัฒนาขึ้นเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม แต่การตั้งราคาควรให้มีความ เหมาะสมกับคุณภาพและปริมาณ จะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค เนื่องจากสินค้าอุปโภคบริโภค ไม่ใช่สินค้าที่มีให้เลือกน้อยชิ้นและน้อยประเภท แต่ต้องอาศัยการขายจำนวนมาก จึงควรทำให้ราคามี ความเหมาะสม ไม่สูงเกินไป และก็ไม่ต่ำเกินไป เพราะหากราคาต่ำเกินไปแล้ว ผลิตภัณฑ์จะสูญเสีย ตำแหน่งทางการตลาดในสายตาของผู้บริโภคไป

2. ผู้ประกอบการควรมีการออกแบบและนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกมาอยู่เสมอ เพราะ การนำผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ออกขาย นั้นจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความคุ้นเคยกับตราสินค้า และจะทำให้ผู้บริโภคสามารถมั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่ซื้อไปนั้น ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งในที่นี้คือการส่งมอบคุณค่าในการรักษาสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภค ซึ่งเมื่อผู้บริโภคเกิดความมั่นใจ และได้รับคุณค่านี้ จะเกิดความพึงพอใจ และเกิดการซื้อซ้ำในครั้งต่อไป รวม ถึงซื้อผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และผลิตภัณฑ์ที่ออกมาใหม่อีกด้วย

3. ผู้ประกอบการควรใช้ช่องทางหรือ สื่อในการโฆษณาให้เหมาะสม ซึ่งช่องทาง หรือสื่อใน การโฆษณาในปัจจุบันมีหลากหลายช่องทางมาก เพราะช่องทางบางช่องทางและสื่อบางสื่อ จำเป็นต้องลงทุนสูง แต่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้เยอะ รวมถึง สามารถวัดการตอบสนองของผู้บริโภคกับสื่อได้ดี นอกจากนี้การโฆษณาทางโทรทัศน์ควรเลือกสื่อโฆษณาที่สร้างสรรค์และสื่อได้ถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผู้ประกอบการควรพัฒนาระบบของการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคที่ออกแบบเพื่อ สิ่งแวดล้อม ให้กลายเป็นระบบการบริหารจัดการกรีนซัพพลายเชน หรือการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ซึ่งจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ผลิตในขั้นต้น และการขนส่งผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน เป็นการเพิ่ม คุณค่าและความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ให้มั่นใจในการพยายามรักษาสีเขียวอย่างเต็มที่ของผู้ผลิต และจะทำให้สามารถสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีได้พร้อมทั้งมีระบบ Applications เกี่ยวกับการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่ให้คะแนนสะสมง่าย ๆ เพียงถ่ายรูปใบเสร็จรับเงิน ระบบจะทำการตรวจสอบและให้คะแนนตามรายการสินค้า โดยคะแนนสามารถนำมาลุ้นโชค และเข้าถึงได้ทุกเวลาและสถานที่ จึงทำให้สามารถรับข้อมูลจากสื่อโฆษณาทางโซเชียลมีเดียได้ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร นิลวรรณจะณกุล. (2555). ความรู้และทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2561). ระบบสถิติทางการทะเบียน. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2561, จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php.
- เกศรินทร์ ลิลิตตระกูล และ รัชนิวรรณ ยืนยงมงคลชัย. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ภาควิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม. คณะบริหารธุรกิจ.
- โกมลฉณี เกตตะพันธ์. (2016). พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 “สร้างเสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC” 615-626.
- ชนิษฐา ยาวะโนภาส. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หลากหลายลดคาร์บอน กรณีศึกษานักศึกษาปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม.
- คงศักดิ์ ดอกบัว. (2556). ทิศทางอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์พลาสติกและแนวโน้มของโลก. สืบค้น 21 ธันวาคม 2561, จาก http://thaiplastics.org/content_attach/attach/2013081.9.pdf.
- จริยา ศรีจรรยา. (2016). การรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. SOUTHEAST BANGKOK JOURNAL. Vol.2 No.2 July - December 2016.
- ชมพูนุท โภคณิตถานนท์, มันทนา รังสีกุล และอารยา บุรณะกุล. (2557). การรณรงค์ผลิตภัณฑ์หลากหลายเพื่อการตัดสินใจ. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ, 5(2): 1-19.
- ชูชัย สมธิโก. (2558). พฤติกรรมผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิฆัมพร ทวีเดช. (2559). ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมและความภักดีในสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมของคนเจนเนอร์เรชั่น Z. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีที่ : 10 ฉบับที่ : 2 เลขหน้า : 269-285
- ณัชชา บางท่าไม้ และคณะ. (2552). ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของ นิสิตนักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, 31, 1-2.
- ณัฐกนก รัตนางกูร. (2552). การศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ.
- ณัฐณิชา นิสัยสุข. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ตรีทิพย์ บุญแย้ม. (2554). รูปแบบการบริโภคสีเขียว (Green Consumption Pattern). วารสาร Executive journal. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ สืบค้นจาก [http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_10/pdf/aw3 .pdf](http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_10/pdf/aw3.pdf).

- ธัญปวีณ์ รัตนพงศ์พร. (2553). แบบจำลองพฤติกรรมการซื้อขายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค. (ดุสิต นิพนธ์ บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประพิธาร์ ธนารักษ์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ลดโลกร้อนของผู้บริโภค: กรณีศึกษา เทศบาลนครพิษณุโลก. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1/2559วารสารการจัดการ สิ่งแวดล้อม ปีที่ : 12 ฉบับที่ : 1 เลขหน้า : 70-81 ปีพ.ศ. : 2559
- ปารมี พัฒนดุล. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal 9, 2(พฤษภาคม-สิงหาคม 2559) : 102-122.
- สมรัฐ บุรีรัตน์. (2552). ทศนคติของผู้บริโภควัยรุ่นต่อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะบริหารธุรกิจ.
- สุกัญญา หมู่เย็น. (2559). พฤติกรรมการบริโภคสินค้าสีเขียวของประชาชนในตำบลบางปรอก อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 (503-512). นครราชสีมา: วิทยาลัย นครราชสีมา.
- สุดาพร กุณฑลบุตร. (2552). หลักการตลาด (สมัยใหม่). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดารัตน์ กันตะบุตร. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมของ ผู้บริโภคใน จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชภัฏนครราชสีมา, สาขาวิชาการตลาด. คณะบริหารธุรกิจ.
- โสมสกา เพชรานนท์ และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักและพฤติกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 52, 4-7 กุมภาพันธ์ 2557 ณ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัญญา คัมภีร์และคณะ. (2559). ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าลดคาร์บอนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา. การประชุมสวนสุนันทาวิชาการ ระดับชาติ ด้าน"การวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน" ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ.2559. ปีที่ : 8 ฉบับที่ : 2 เลขหน้า : 147-157
- Dinuk A., and Rashad Y. (2013). How Green Marketing Can Create a Sustainable Competitive Advantage for a Business. International Business Research.
- Christopher Gan, H. Y. (2008). Consumer purchasing behavior toward green product in New Zealand. Innovative Marketing, Volume4, Issue, 2008, 93-102.
- Hsuan-Hsuan K., Chien-Chih K., Ching-Luen W., Chih-Ying W. (2012). Communicating Green Marketing Appeals Effectively. Journal of Advertising, Vol.4 No.4, 41-50.

การพัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิด
(Mind mapping) ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Development of Nursing documentation skill in community by using the
Mind mapping in Nursing student 3rd Faculty of Nursing,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

ประกายรุ่ง จวนสง ^{1*}

Prakairung Juansang ^{1*}

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

¹Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Amphoe Muang,
Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: prakairung.j@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิด และเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการเขียน แผนการบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน ก่อนกับหลังการพัฒนาทักษะการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาลโดยใช้ผังความคิด ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี ที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี ที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน (2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน (3) แบบฝึกทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชนโดยใช้ผังความคิด (4) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (5) แบบบันทึกหลังสอน (6) แนวคำถามการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสถิตินอนพาราเมตริก Wilcoxon Signed Ranks Test ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาพัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิดของของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี ที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีลักษณะเป็นบันไดเวียนจำนวน 2 วงจร ในแต่ละวงจรประกอบด้วยขั้นตอนคือ 1) การวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นการสังเกต และ 4) ขั้นการสะท้อนผล การพัฒนาผ่านวงจรผลดังนี้ 1.1 วงจรปฏิบัติการที่ 1 ผลการปฏิบัติการตามแผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน ผังความคิดกับการจัดการข้อมูล ผลของการทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 9.69

คะแนน คิดเป็นร้อยละ 48.45 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 15.69 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.45 1.2 วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผลการปฏิบัติการตามแผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ผังความคิดกับการวินิจฉัยการพยาบาลและการบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน ผลของการทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 11.30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.50 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 17.15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.75 2. นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่พัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิดมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้น การฝึกพัฒนาทักษะได้ผลดี ผลการพัฒนาทักษะการบันทึกทางการพยาบาลในชุมชนหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาล, ผังความคิด

ABSTRACT

The research aimed to development of Nursing documentation skill in community by using the Mind mapping in Nursing student 3rd Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani Rajabhat University and to compare the Nursing documentation achievement before and after using the Mind mapping. The sample used in study consisted of 13 pupils by specific sampling, in Nursing student 3rd Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani Rajabhat University. The second semester of academic year 2017, The research tools were the lesson plan, a test, the format of instructional behavior, Nursing documentation in community by using the Mind mapping, a record format, interview format. Statistics used in data analyzsis were percentage, mean, stard deviation and Wilcoxon Signed Ranks Test.

The research findings were as follows :

1. For the development of the Nursing document skill in community by using the Mind mapping, package created by the researcher, there were 2 lesson plans, 2 operational circuits.

1.1 The operational circuit 1 includes the lesson plan 1 and package 1 on a Mind mapping with data set. Prior to the operation in circuit 1, the average score was equivalent to 9.69 or 48.45 %. After operation of circuit 1, it was found that the average score was equivalent to 15.69 or 78.45 %

1.2 The operational circuit 2 includes the lesson plan 2 and package 2 on a Mind mapping with Nursing documentation in community, Prior to the operation in circuit 2, the average score was equivalent to 11.30 or 56.50 %. After operation of circuit 1, it was found that the average score was equivalent to 17.15 or 85.75 %

2. The Nursing student 3rd Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani Rajabhat University achievement after using the Nursing documentation skill in community by using the Mind mapping was significantly higher than that before using them at the level of .05

Keywords: nursing documentation skill in community, mind mapping

บทนำ

การให้การพยาบาลที่ตรงกับความต้องการและปัญหาของผู้รับบริการ เป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล การที่จะให้การพยาบาลที่ตรงกับความต้องการผู้รับบริการนั้นต้องมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินปัญหา หาข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล วางแผนการปฏิบัติและการประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้พยาบาลต้องมีการบันทึกการพยาบาลอย่างเป็นระบบ อีกทั้ง นอกจากนี้ยังมีประโยชน์อย่างมากในการปฏิบัติงานของพยาบาลและทีมสหวิชาชีพ เพราะบันทึกทางการพยาบาลเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อสารในระหว่างทีมสุขภาพทำให้พยาบาลและผู้ร่วมทีมมีความรู้ความเข้าใจในความก้าวหน้าของอาการผู้ป่วยในแต่ละวันเป็นอย่างดี เพราะข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในบันทึก มาจากพยาบาลผู้ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยมากที่สุด (สุรีย์, 2540) และยังเป็นการแสดงความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพต่อกิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลได้ปฏิบัติต่อผู้รับบริการในแต่ละเวร เพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่าผู้รับบริการได้รับการบริการจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามหลักวิชาการที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยและได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้บันทึกทางการพยาบาลยังให้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย ซึ่งแพทย์สามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการวินิจฉัยและวางแผนการรักษาแก่ผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเป็นหลักฐานทางกฎหมายที่ยืนยันว่าพยาบาลได้ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้รับบริการตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนดและตามกรอบแห่งจรรยาบรรณวิชาชีพ (ทัศนีย์ และ เบ็ญญา, 2543) ด้วยเหตุนี้ทุกโรงพยาบาลจึงให้ความสำคัญกับการวางแผนการให้การพยาบาลและการเขียนบันทึกทางการพยาบาลให้มีความถูกต้องครบถ้วน

การบันทึกทางการพยาบาลเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่แสดงถึงความเป็นอิสระแห่งวิชาชีพ (professional autonomy) และเป็นหัวใจของการปฏิบัติการพยาบาลซึ่งจะเอื้อต่อการนำแผนการพยาบาล และทฤษฎีทางการพยาบาลไปใช้ได้อย่างสะดวกภายใต้ขอบเขตวิชาชีพ (พวงรัตน์ และ กุลยา, 2524) ซึ่งการเขียนแผนให้การพยาบาลเปรียบเสมือนเครื่องมือแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงานพยาบาลได้วางแผนดูแลผู้รับบริการด้วยความรอบคอบและมีความครอบคลุมทางการพยาบาล สิ่งที่สำคัญยิ่งในการเขียนแผนการให้การพยาบาล คือ การวินิจฉัยทางการพยาบาล เนื่องด้วยการวินิจฉัยทางการพยาบาล เป็นทั้งผลลัพธ์และกระบวนการของการให้การพยาบาล ซึ่งการวินิจฉัยทางการพยาบาลนี้เป็นขั้นตอนที่สองของกระบวนการพยาบาลที่แบ่งกันเป็น 5 ขั้นตอน โดยถูกแยกออกมาจากขั้นตอนการประเมินผู้รับบริการประมาณปี ค.ศ. 1970 (Lyer, 1986 อ้างถึงใน วิพร, 2549) เป็นขั้นตอนที่วิเคราะห์ แปล และสรุปข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากขั้นตอนการประเมินผู้รับบริการ เพื่อให้ทราบถึงภาวะสุขภาพ(wellness-illness) หรือการตอบสนองของบุคคล(human response) ที่นำไปสู่การวางแผนการพยาบาลซึ่งเป็นขั้นตอนต่อจากการวินิจฉัยการพยาบาลในกระบวนการพยาบาล (วิพร, 2549) การวินิจฉัยทางการพยาบาลแม้ว่าจะมีการใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาต่างๆ มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวินิจฉัยการพยาบาล และมีการนำการวินิจฉัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ยังพบปัญหาและอุปสรรคบางประการ (วิพร, 2549) โดยการบันทึกส่วนใหญ่จะใช้การบันทึกโดยใช้ระบบปัญหา (problem-oriented medication record: POMR) เป็นรูปแบบการบันทึกที่เน้นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย นอกจากนี้ปัญหาในการบันทึกทางการพยาบาลยังมีสาเหตุมาจาก พยาบาลขาดความรู้เกี่ยวกับการบันทึกทางการพยาบาลเอกสารมีจำนวนมากต้องใช้เวลาในการบันทึก และการมีภาระงานมาก จากข้อมูลดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าปัญหาการบันทึกทางการพยาบาลเกิดจากหลายปัจจัย ทั้งจากตัวพยาบาลที่ขาดความรู้เกี่ยวกับการบันทึกทางการพยาบาล เกิดจากแบบบันทึกที่มีจำนวนมาก และเกิดจากภาระงานมาก ถ้าหากบันทึกทางการ

พยาบาลไม่มีคุณภาพ อาจมีผลทำให้ขาดข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวางแผนให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงไม่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้ทีมสหวิชาชีพได้ทราบตรงกันได้

การบันทึกทางการพยาบาลในงานอนามัยชุมชน กระทรวงสาธารณสุขได้จัดระบบบันทึกข้อมูลเพื่อการดูแลสภาพของประชาชนตามโครงสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และกำหนดให้มีมาตรฐานการบันทึกทางการพยาบาล เพื่อให้เกิดคุณภาพและความต่อเนื่องของข้อมูลในการดูแลสภาพของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน โดยมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน มีการบันทึกข้อมูลที่จำเป็นตามกำหนดเวลา การวินิจฉัยโรค ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล และการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการแต่ละครั้ง นอกจากนี้ยังมีการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลผู้ป่วยต้องเป็นความลับตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยรายงานการพยาบาลอนามัยชุมชน ประกอบด้วย บัตรบันทึกสุขภาพรายบุคคล สมุดบันทึกสุขภาพ บัตรปฏิบัติการผู้ป่วย ใบส่งต่อ/ใบส่งผู้ป่วยกลับ ใบรายงานสรุปสภาวะสุขภาพที่สำคัญต่างๆ แฟ้มอนามัยครอบครัว แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน แฟ้มอนามัยชุมชน ทั้งนี้จากแบบบันทึกข้อมูลชนิดต่างๆ สามารถแบ่งการบันทึกข้อมูลตามระดับผู้ใช้บริการ คือ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน (สำนักเครือข่ายบริการสุขภาพ, 2545) ดังนั้น การบันทึกทางการพยาบาลโดยเฉพาะการพยาบาลอนามัยชุมชน ต้องเป็นการบันทึกข้อมูลเพื่ออธิบายถึงการดูแล หรือ กิจกรรมการพยาบาลที่ให้แก่ บุคคล กลุ่มคน ครอบครัว หรือชุมชน ซึ่งต้องมีความถูกต้อง และต่อเนื่อง การบันทึกอย่างเป็นระบบจะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการ และการดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการ ของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน หรือชุมชน (รักชนก, 2553)

ผู้วิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรทางการพยาบาลพยาบาล ทั้งดูแลผู้รับบริการทั้งในโรงพยาบาล และในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลผู้รับบริการในชุมชนทั้งที่ป่วยและไม่ป่วย ที่ต้องดูแลแบบองค์รวมทั้ง กาย จิต จิตสังคมและจิตวิญญาณ นักศึกษาพยาบาลจึงควรวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการให้ตรงความเป็นจริงเพื่อคุณภาพของการบริการแก่คนในชุมชน ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 ต้องมีการลงฝึกปฏิบัติในชุมชน มีการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยและผู้ที่ไม่ป่วย ซึ่งในชุมชนมีความเป็นพลวัตรและมีความหลากหลายมิติทางสุขภาพ จากจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลและจากการขึ้นฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาพยาบาลยังขาดความรู้และทักษะในการเขียนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนแผนการให้การพยาบาลผู้ป่วย ขาดความเชื่อมโยงปัญหาของผู้ป่วยกับการให้การพยาบาล ขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนให้การพยาบาล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาทักษะการเขียนแผนให้การพยาบาล (Nursing care plan) ในชุมชน โดยการใช้ผังความคิด ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในชุมชน และพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะในการเชื่อมโยงปัญหาของผู้ป่วยกับองค์ความรู้ทางการพยาบาลสู่การปฏิบัติงานทางการพยาบาลที่เหมาะสมและมีคุณภาพแก่ผู้รับบริการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการเขียน แผนการบันทึกทางการพยาบาล (Nursing care plan) ในชุมชน ก่อนกับหลังการพัฒนาทักษะการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาล (Nursing care plan) โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) และเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการเขียน แผนการบันทึกทางการพยาบาล (Nursing care plan) ในชุมชน ก่อนกับหลังการพัฒนาทักษะการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาล (Nursing care plan) โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี ที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 37 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 13 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง(Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาล ด้วยการใช้ผังความคิดในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สู่ทักษะการเขียนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา การเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ โดยวิเคราะห์การเรียนรู้ มาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา(Curriculum Mapping) มาตรฐานตามตัวชี้วัดและเวลาเรียน หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ปรับปรุงปี พ.ศ. 2555 ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 4 คาบ คาบละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาลโดยการใช้ผังความคิด (Mind Mapping) ด้วยแบบฝึกหัด และแบบการจัดกลุ่มข้อมูลตามผังความคิด

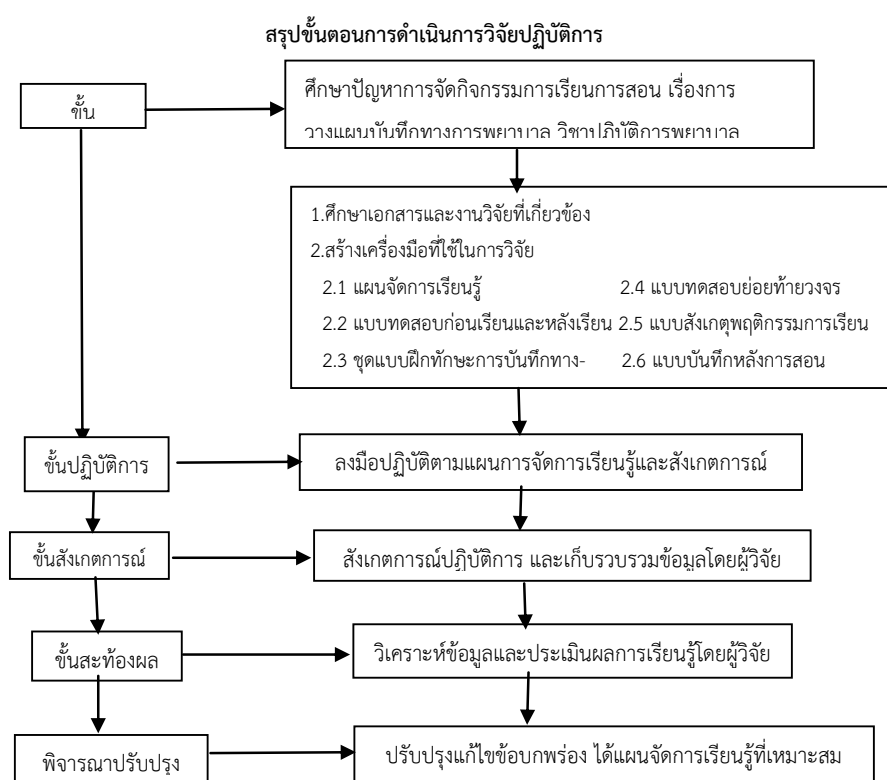
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การพัฒนาทักษะในการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาลด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการสอนการวินิจฉัยการพยาบาลโดยการใช้ผังความคิด (Mind Mapping) การวิเคราะห์ข้อมูล และแบบการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความถูกต้องสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้

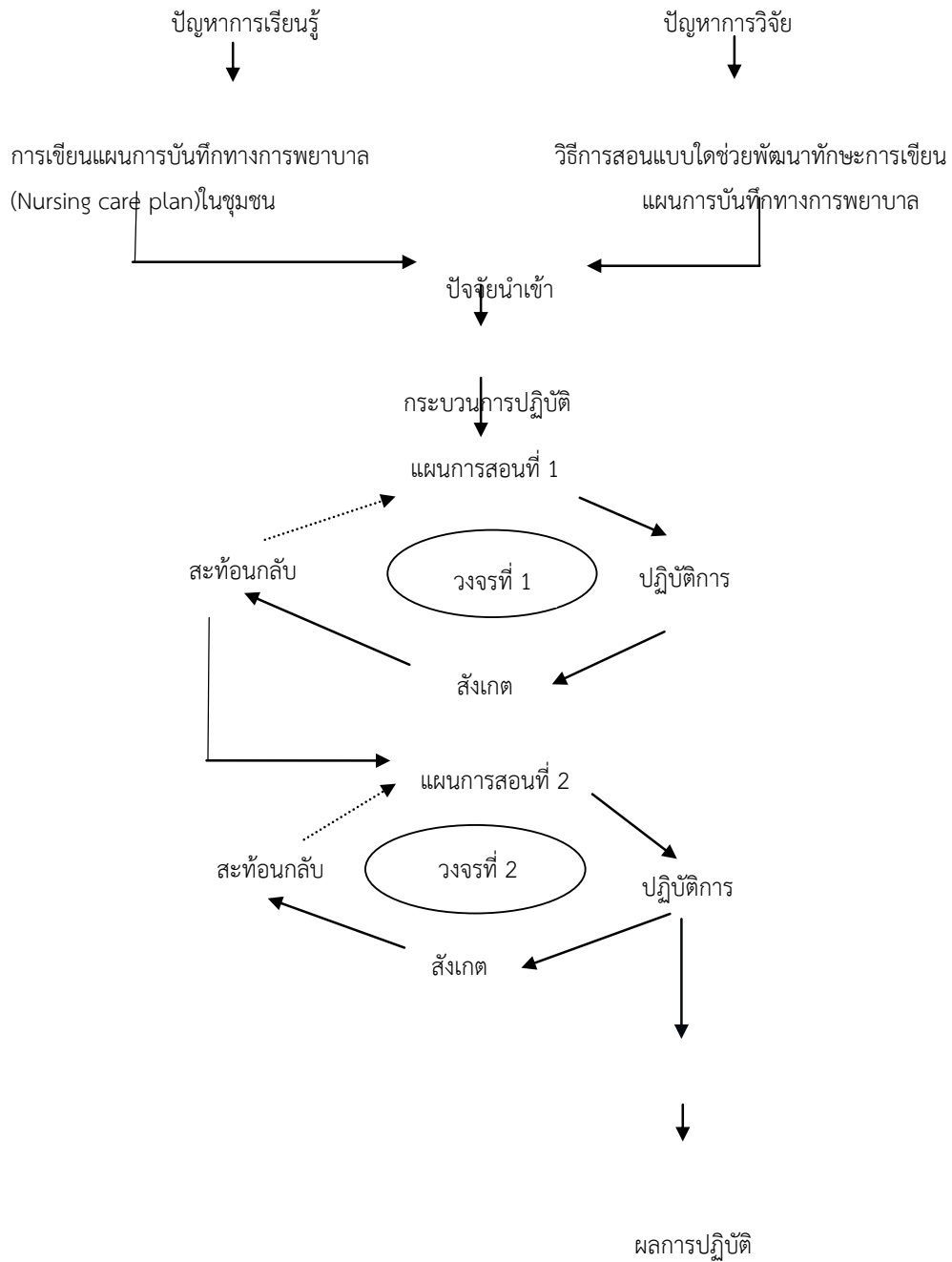
2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้, แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน, ชุดแบบฝึกทักษะการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาลโดยใช้ผังความคิด, แบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการ, แบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน, แนวทางการสนทนากลุ่ม, แบบบันทึกหลังการสอน

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Lewin รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Lewin ดังกล่าวมีขั้นตอนการดำเนินงานในลักษณะบันไดเวียน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติการและสังเกต 3) ขั้นสะท้อนกลับ

กรอบแนวคิดการพัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน
โดยใช้ผังความคิด (Mind mapping)

ทักษะการเขียนแผนการบันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ระหว่างเดือน พฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม ใช้เวลา 4 คาบ คนละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ จำนวน 2 แผน (ไม่รวมการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และการสอบย่อยก่อน และหลังแต่ละวงจร) จากเครื่องมือดังนี้ 1) แผนจัดการเรียนรู้, 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน, 3) ชุดแบบฝึกทักษะการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาล, 4) แบบทดสอบย่อยท้ายวงจร, 5) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน, 6) แบบบันทึกหลังการสอน

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. สำหรับสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้สถิติค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

2. สถิติพื้นฐานเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน หาได้จากสถิตินอนพาราเมตริกการทดสอบลำดับพิสัย Wilcoxon Signed Ranks Test จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และข้อมูลจากการบันทึกประจำวันของผู้วิจัยมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการปฏิบัติการในวงจรที่ 1 : คะแนนแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1

คนที่	คะแนนทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1			คิดเป็นร้อยละของ ความก้าวหน้า
	ก่อนเรียน(20)	หลังเรียน(20)	ความก้าวหน้า	
1	9	16	7	35
2	12	17	5	25
3	10	16	6	30
4	10	15	5	25
5	8	14	6	30
6	10	16	6	30
7	11	17	6	30
8	12	17	5	25
9	8	15	7	35
10	8	14	6	30

คนที่	คะแนนทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1			คิดเป็นร้อยละของ ความก้าวหน้า
	ก่อนเรียน(20)	หลังเรียน(20)	ความก้าวหน้า	
11	11	16	5	25
12	8	15	7	35
13	9	16	7	35
$\bar{x}$	9.69	15.69	6	30
ร้อยละ	48.45	78.45	30	30
S.D.	1.49	1.03	0.81	-

จากตารางที่ 1 พบว่าผลของการทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 9.69 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 48.45 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 15.69 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.45 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 30 ของความก้าวหน้า นักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกคน

ปัญหาที่พบระหว่างปฏิบัติการวงจรที่ 1 และแนวทางแก้ไขปัญหา

ตารางที่ 2 ปัญหาที่พบระหว่างปฏิบัติการวงจรที่ 1 และแนวทางแก้ไขปัญหา

ปัญหา	แนวทางแก้ไขปัญหา
บทบาทของผู้วิจัย	บทบาทของผู้วิจัย
1. ผู้วิจัยกังวลกับขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้มากเกินไปทำให้การดำเนินกิจกรรมบางครั้งไม่เป็นไปตามธรรมชาติของนักศึกษา	1. ผู้วิจัยเตรียมการสอนให้พร้อมและปรับกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพความพร้อมของนักศึกษา
2. ผู้วิจัยไม่ได้ให้นักศึกษาสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง	2. ให้นักศึกษาสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
บทบาทของนักเรียน	บทบาทของนักเรียน
1. นักศึกษาทำแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ทันเวลา	1. ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้นักศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหา อ่านกรอบความรู้ให้ละเอียดและทำความเข้าใจในผังความคิด และทบทวนข้อมูลสุขภาพ รวมทั้งให้นักศึกษาช่วยเหลือดูแลเพื่อนที่ทำงานล่าช้า
2. นักเรียนเคร่งเครียดเกินไปในการปฏิบัติกิจกรรม	2. ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้นักเรียนรับทราบวิธีการเรียนที่ถูกต้อง จัดกิจกรรมนันทนาการเสริมไม่ให้นักเรียนมีความเครียดในการปฏิบัติกิจกรรม

2. ผลการปฏิบัติการในวงจรที่ 2

ตารางที่ 3 คะแนนแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2

คนที่	คะแนนทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2			คิดเป็นร้อยละของ ความก้าวหน้า
	ก่อนเรียน(20)	หลังเรียน(20)	ความก้าวหน้า	
1	11	18	7	35
2	13	19	6	30
3	11	17	6	30
4	13	16	3	15
5	10	16	6	30
6	13	18	5	25
7	12	17	5	25
8	13	18	5	25
9	9	16	7	35
10	10	16	6	30
11	10	17	7	35
12	10	17	7	35
13	12	18	6	30
$\bar{x}$	11.30	17.15	5.61	29.25
ร้อยละ	56.50	85.75	29.25	29.25
S.D.	1.43	0.98	1.32	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลของการทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 11.30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.50 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 17.15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.75 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 29.25 ของความก้าวหน้า นักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกคน

ปัญหาที่พบในระหว่างปฏิบัติการวิจัยในวงจรที่ 2 และแนวทางแก้ไข

ตารางที่ 4 ปัญหาที่พบในระหว่างปฏิบัติการวิจัยในวงจรที่ 2 และแนวทางแก้ไข

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไขปัญหา
นักศึกษามีความรู้ในเรื่องโรคและการวิเคราะห์ผู้ป่วยน้อย	- ในการจัดการศึกษา ชั้นปี 3 ยังขาดการทบทวนตำราให้มีความครอบคลุม	- มอบหมายให้อ่านทำความเข้าใจโรคที่ผู้ป่วยเป็น ทบทวนจากตำราหลายแหล่งความรู้
นักศึกษามีทักษะการคิดเชื่อมโยงองค์ความรู้ในการพยาบาลกับกรณีศึกษาตามสภาพจริงน้อย	- นักศึกษาขาดการฝึกปฏิบัติ เน้นการท่องจำ - ขาดการฝึกคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงกรณีศึกษาผู้ป่วย - นักศึกษาขาดการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลของผู้ป่วย	- จัดกิจกรรมการฝึกในห้อง Lab นอกเวลา พร้อมกับฝึกวิเคราะห์โจทย์กรณีศึกษาสู่การปฏิบัติ แสดงความคิดเห็นต่อกรณีศึกษาเพิ่มมากขึ้น
นักศึกษาค้นหาความรู้น้อย ก่อนที่จะขึ้นฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล	- นักศึกษาอ่านเฉพาะในเอกสารที่อาจารย์แจก ขาดการค้นคว้าเพิ่มเติมในห้องสมุด และตำราหลัก	- จัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักศึกษารักการอ่าน การค้นคว้าเพิ่มเติม - การเปิดห้องสมุดนอกเวลาราชการ

ผลการเปรียบเทียบก่อนกับหลังการพัฒนาทักษะการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาล (Nursing care plan) ในชุมชน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ตารางที่ 5 คะแนนก่อน และหลังการพัฒนาทักษะการเขียนแผนการบันทึกทางการพยาบาล (Nursing care plan) ในชุมชน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

นักเรียนคนที่	คะแนนก่อนเรียน (20)	คะแนนหลังเรียน (20)	ความก้าวหน้าคะแนน ก่อนเรียน- หลังเรียน	คิดเป็นร้อยละของ ความก้าวหน้า
1	11	15	4	20
2	13	16	3	15
3	12	16	4	20
4	11	16	4	25
5	12	17	5	25
6	13	16	3	15
7	13	17	4	20

นักเรียนคนที่	คะแนนก่อนเรียน (20)	คะแนนหลังเรียน (20)	ความก้าวหน้าคะแนน ก่อนเรียน- หลังเรียน	คิดเป็นร้อยละของ ความก้าวหน้า
8	11	17	6	30
9	14	18	4	20
10	13	17	3	20
11	12	18	6	30
12	10	15	5	25
13	11	17	6	30
$\bar{X}$	12	16.55	4.38	22.69
S.D.	1.15	0.96	1.12	-
ร้อยละของ คะแนนเฉลี่ย	60	82.69	-	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลของการทำแบบทดสอบหลังจากการฝึกทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาล ในชุมชนโดยใช้ผังความคิด พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 12 คะแนน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 16.54 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 22.69 ของความก้าวหน้า นักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกคน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการเพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนการพัฒนา-หลังการพัฒนาโดยใช้สถิตินอนพารามตริกการทดสอบลำดับพิสัยWilcoxon Signed Ranks Test

Ranks			
	N	Mean Rank	Sum of Ranks
post_test - pre_test Negative Ranks	0 ^a	.00	.00
Positive Ranks	13 ^b	7.00	91.00
Ties	0 ^c		
Total	13		

a. post_test < pre_test

b. post_test > pre_test

c. post_test = pre_test

Test Statistics^b

	post_test - pre_test
Z	-3.208 ^a
Asymp. Sig. (2-tailed)	.001

a. Based on negative ranks.

b. Wilcoxon Signed Ranks Test

T-TEST PAIRS=pre_test WITH post_test (PAIRED)

/CRITERIA=CI(.9500)

/MISSING=ANALYSIS

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนปฏิบัติการและหลังปฏิบัติการของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 13 คน จากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนแผนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิด(Mond Mapping) นักศึกษามีคะแนนการทดสอบหลังเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้น การฝึกพัฒนาทักษะได้ผลดี ผลการพัฒนาทักษะการบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน หลังพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาทักษะการเขียนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชน โดยใช้ผังความคิดของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน 2)ขั้นปฏิบัติการและสังเกต 3) ขั้นสะท้อนผล ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีส่วนสำคัญทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ และแบบฝึกที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นสื่อการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยอาจารย์เป็นผู้คอยแนะนำและช่วยเหลือให้นักศึกษาจนได้ลงมือศึกษาและปฏิบัติเพื่อหาคำตอบ จนเกิดการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลของผู้ป่วยในชุมชน จัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และมีความครอบคลุมในการดูแลผู้ป่วยในทุกมิติการดูแล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการดูแลผู้ป่วย สอดคล้องกับ Joan M. Cookfair (1996) บอกว่าการบันทึกข้อมูลโดยละเอียดครอบคลุม ช่วยในการแยกแยะปัญหาของผู้ป่วย หาสาเหตุของปัญหาและสามารถส่งข้อมูลที่เพียงพอต่อได้ สอดคล้องกับ รักชนก (2553) ที่บอกว่าการบันทึกทางการพยาบาลที่มีคุณภาพมีการบูรณาการทางด้านความคิด เพื่อให้การพยาบาลมีคุณภาพและมีความต่อเนื่อง ลดช่องว่างของรอยต่อระหว่างชุมชนกับสถานบริการ และสถานบริการกับสถานบริการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุคคล ครอบครัวและชุมชนที่อยู่ในความดูแล การที่นักศึกษาสามารถบันทึกทางการพยาบาลที่ครอบคลุมการดูแลทั้งกาย จิต จิต-สังคม จะช่วยให้การปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยในชุมชนได้ตรงกับความต้องการของผู้ป่วยอย่างแท้จริง และสามารถนำการบันทึกทางการพยาบาลเป็นหลักฐานในการปฏิบัติที่สำคัญในการปฏิบัติทั้งของพยาบาลเองและร่วมกับสห

สาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วย ถือเป็นคุณภาพงานที่ต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของ พวงพันธ์ (2555) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพการบันทึกทางการแพทย์พยาบาล ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมพิเศษ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดวงจร PDCA ของเดมมิ่ง ผลการศึกษาพบว่า พบปัญหาคือ ทีมผู้บันทึกทางการแพทย์พยาบาลมีความเข้าใจเนื้อหาและวิธีบันทึกในแบบบันทึกทางการแพทย์พยาบาลที่พัฒนาขึ้นไม่ตรงกัน แบบบันทึกมีความซ้ำซ้อนกันบางส่วน การประเมินผลควร ประเมินติดตามระหว่างผู้ป่วยนอนพักในโรงพยาบาลด้วย จึงได้ทำการปรับปรุงแบบบันทึกทางการแพทย์ พยาบาลร่วมกับทีมผู้บันทึกทางการแพทย์พยาบาล และนำมาทดลองปฏิบัติอีก 2 สัปดาห์ แล้วทำการประเมินคุณภาพบันทึกทางการแพทย์พยาบาล พบว่าจำนวนบันทึกทางการแพทย์พยาบาลที่ผ่านเกณฑ์ประเมิน คิดเป็นร้อยละ 95.76 ซึ่งถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ผู้ศึกษาได้เตรียมกำหนดเป็นวิธีปฏิบัติการบันทึกทางการแพทย์พยาบาลในหอผู้ป่วยอายุรกรรมพิเศษ ผลลัพธ์ได้จากการพัฒนาคุณภาพบันทึกทางการแพทย์พยาบาล คือ 1) แบบบันทึกทางการแพทย์พยาบาลที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลแรกรับและข้อมูล 11 แบบ แผนสุขภาพ แบบบันทึกปัญหาและแผนการพยาบาล แบบบันทึกความก้าวหน้าและแบบบันทึกการ วางแผนการจา หน่าย และสรุปการจา หน่าย 2) แบบประเมินคุณภาพบันทึกทางการแพทย์พยาบาลและ 3) คู่มือการบันทึกทางการแพทย์พยาบาล คุณภาพบันทึกทางการแพทย์พยาบาลหลังการพัฒนา เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 70.32 เป็นร้อยละ 95.76

2. นักศึกษาที่พัฒนาทักษะการเขียนบันทึกทางการแพทย์พยาบาลในชุมชน โดยใช้ฝังความคิดของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี ที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ จากการสนทนาประเมินการพัฒนาทักษะของนักศึกษา พบว่า การใช้ฝังความคิดช่วยให้นักศึกษามองภาพรวมของกรณีศึกษา ช่วยให้นักศึกษาได้มีการคิดวิเคราะห์ ครอบคลุมหลายมิติของกรณีศึกษาตามสภาพจริง สอดคล้องกับ สุจิตรา และคณะ (2550) ได้ศึกษาผลของการเรียนโดยใช้แผนที่ความคิดต่อความสามารถในการวางแผนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล หลังการเรียน นักศึกษารับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการวางแผนการพยาบาลเพิ่มขึ้น และมีความคิดเห็น ว่าการเขียนแผนการพยาบาลในรูปของแผนที่ความคิดง่ายกว่า ใช้เวลาน้อยกว่า กระตุ้นการคิด วิเคราะห์มากกว่า และช่วยให้มองเห็นภาพรวมของปัญหาผู้ป่วยมากกว่าการเขียนแผนในรูปแบบตาราง อีกทั้งสอดคล้องกับ Buzan Tony (1997) ได้ศึกษาสมองของมนุษย์มี 2 ซีก และสังเกตพบว่า คนที่เรียนเก่ง ๆ จะมีวิธีการจดบันทึกที่ไม่เหมือนคนทั่วไป คือแทนที่จะเริ่มเขียนจากมุมซ้ายกระดาดเป็นแถว ๆ ไปจนจบบรรทัดแล้วขึ้นบรรทัดใหม่ แต่คนเหล่านี้จะเลือกใช้คำ หรือประเด็นหลัก ๆ หรือภาพแทนประโยคยาว ๆ Mind Map เป็นการถ่ายทอดความคิด หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมองลงกระดาด โดยการใช้ภาพ สี เส้น และการโยงใย แทนการจดย่อแบบเดิมที่เป็นบรรทัด ๆ เรียงจากบนลงล่าง ขณะเดียวกันมันก็ช่วยเป็นสื่อ นำข้อมูลจากภายนอก ส่งเข้าสมองให้เก็บรักษาไว้ได้ดีกว่าเดิม ช่างยังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ง่ายเข้า เนื่องจากเห็นเป็นภาพรวม และเปิดโอกาสให้สมองให้เชื่อมโยงต่อข้อมูลหรือ ความคิดต่าง ๆ เข้าหากันได้ง่ายกว่า

สรุปผลการวิจัย

การใช้ผังความคิดในการเรียนรู้รายบุคคล ประกอบกับการทำเอกสารฝึกหัดในบทเรียน ทำให้นักศึกษาทราบความก้าวหน้าการเรียนของตนเองทันที เป็นการเสริมแรงและกระตุ้นให้รู้จักคิดทำความเข้าใจและแก้ปัญหาได้ ช่วยให้เห็นภาพรวมของปัญหาผู้ป่วยมากกว่าการเขียนแผนในรูปแบบตาราง ส่งผลช่วยทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในผู้ป่วย ครอบครัว ชุมชน ส่งเสริมให้มีทักษะกระบวนการเขียนบันทึกทางการพยาบาลในชุมชนให้ละเอียดรอบคอบ และจากการปฏิบัติ นักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ในการเรียนการสอนทางการพยาบาล จำเป็นจะต้องให้นักศึกษาสามารถมองเห็นภาพการพยาบาลอย่างเป็นลำดับขั้นตอน สามารถเชื่อมโยงการดูแลการพยาบาลให้ครอบคลุมความต้องการของผู้ป่วยแบบองค์รวม โดยอาจารย์ผู้สอนต้องเสริมแรงและกระตุ้นให้รู้จักคิดทำความเข้าใจและเรียนรู้ด้วยตนเองและบูรณาการศาสตร์ความรู้ทางการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยในชุมชนให้มีประสิทธิภาพในการดูแล เพื่อที่ผู้ป่วยในชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุดตรงกับปัญหาและความต้องการของบุคคล ครอบครัว ชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ ทองประทีป และเบญญา เตากล้า. (2543) “การบันทึกทางการพยาบาลกับการประกันคุณภาพการพยาบาล.” วารสารสภาการพยาบาล. 15 (2), 1-11.
- พวงพันธุ์ อินทะพันธุ์. (2555). การพัฒนาคุณภาพการบันทึกทางการพยาบาลในหอผู้ป่วยอายุรกรรมพิเศษโรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ และกัลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). การบันทึกทางการพยาบาลอนุกรมการบริการการพยาบาล ลำดับที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รักชนก คชไกร. (2553). การบันทึกทางการพยาบาลในงานอนามัยชุมชน. *Journal of Nursing Science*. 28 (4), 26-35.
- วิพร เสนารักษ์. (2549). การวินิจฉัยการพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 9. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- สุจิตรา เทียนสวัสดิ์, อำไพ จารุวัชรพาณิชย์กุล และยุพิน เพียรมงคล. (2550). ผลของการเรียนโดยใช้แผนที่ความคิดต่อความสามารถในการวางแผนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. *พยาบาลสาร*. 34 (3), 1-10.
- สุพัตรา จันทรสุวรรณ, สุนทรี ชะชาตย์ และปวีดา โพธิ์ทอง. (2555). การใช้แผนผังความคิดในการฝึกวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 13 (3), 81-89.
- สุรีย์ ธรรมิกบวร. (2540). การเขียนบันทึกทางการพยาบาล. กรุงเทพฯ : นิวเวฟพัฒนา.
- สำนักพัฒนาเครือข่ายบริการสุขภาพ. (2545). *แฟ้มสุขภาพ ระบบข้อมูลเพื่อการดูแลประชาชนเพื่อสุขภาพตามโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า*. กระทรวงสาธารณสุข: นนทบุรี.
- Buzan Tonny, Buzan Barry. (1997). *The Mind Map Book: Radiant Thinking*. London : BBC Books.
- Joan M. Cookfair. (1996). *Nursing care in the community*. 2nd ed. United States of America : Mosby – Year Book, Inc.

การศึกษาข้อมูลนักเรียนในการเข้าศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560

A Study of Student Information in UbonRatchathani Rajabhat University Academic Year 2014-2017

บุญเย็น ทองคำ^{1*}, มารศรี แนวจำปา¹, ศุภมิตร พิมพ์ศรี¹

Boonyen Thongkam^{1*}, Marasri Naewchampa¹, Supamit Pimsri¹

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.อุบลราชธานี 34000

¹Department of Mathematics, Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
Mueang District, Ubon Ratchathani Province, 34000

*Corresponding author; E-mail: boonyen.t@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560 จำแนกตามโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2. เพื่อศึกษาข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2556-2560 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนรับนักศึกษาต่อฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ สัดส่วน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. จำนวนนักศึกษาในประเทศที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560 มากที่สุดในภาพรวม คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเรียงลำดับจากจำนวนสูงสุด 4 จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธรโดยมีร้อยละต่อจำนวนนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมดเป็น 56.33, 15.65, 9.66 และ 9.25 ตามลำดับ

2. จังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2556-2560 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เรียงจากมากไปหาน้อยคือ จังหวัดอุบลราชธานี (106,259 คน) จังหวัดศรีสะเกษ (92,120คน) จังหวัดยโสธร (33,856 คน) และจังหวัดอำนาจเจริญ (25,386 คน) โดยจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2559 มีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ ปีการศึกษา 2557 ส่วนจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2559 มีจำนวนน้อยที่สุด

3. แนวทางในการวางแผนรับนักศึกษาต่อฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย

3.1 จำนวนนักศึกษาที่คาดว่าจะเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2561, 2562, 2563 เป็น 2,542 2,244 และ 1,918 คน ตามลำดับ

3.2 โรงเรียน 10 อันดับ ที่ควรประชาสัมพันธ์เชิงรุก 4 ด้าน คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านหลักสูตร ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ด้านอิทธิพลของบุคคล แยกตามจังหวัดเป็นดังนี้

จังหวัดยโสธร ได้แก่ โรงเรียนยโสธรพิทยาคม โรงเรียนเลิงนกทา โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์
โรงเรียนกุดชุมพุงพิทยาคม โรงเรียนมหาชนะชัยพิทยาคม โรงเรียนทรายมูลวิทยา โรงเรียนค้อวังพิทยาคม โรงเรียนราช
ประชานุเคราะห์ 28 โรงเรียนป่าติ้ววิทยา และโรงเรียนเทศบาล 1 สุขวิทยากรตั้งตรงจิตร 15

จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย โรงเรียนกันทรลักษณ์วิทยา โรงเรียนสตรีสิริ
เกศ โรงเรียนขุนซัน โรงเรียนกันทรารมย์ โรงเรียนปรางค์กู โรงเรียนกำแพง โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์
โรงเรียนขุนศรีราชบุรีบำรุง และโรงเรียนราชสีไศล

จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ โรงเรียนอำนาจเจริญ โรงเรียนปทุมราชวงศา โรงเรียนขามุนาม
พิทยาคม โรงเรียนหัวตะพานพิทยาคม โรงเรียนพนาศึกษา โรงเรียนเสนาณรงค์ม โรงเรียนคึมใหญ่วิทยาโรงเรียนราช
ประชานุเคราะห์ 54 โรงเรียนศรีคุณวิทยบาลลังก์ และโรงเรียนลืออำนาจพิทยาคม

จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช โรงเรียนนารีนุกูล โรงเรียนเดชอุดม
โรงเรียนลือคำหาญวารินชำราบ โรงเรียนเชิงเนินพิทยาคาร โรงเรียนพิบูลมังสาหาร โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล
โรงเรียนบุญทริกวิทยาคาร โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร โรงเรียนเขมรราษฎร์พิทยาคม

คำสำคัญ: ข้อมูลนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย, ข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,

การวางแผนการรับนักศึกษา

ABSTRACT

The research is survey research which has three objectives. Firstly, for observed the data of students in Ubon Ratchathani Rajabhat University, academic year 2014-2017 that distinguish by schools that graduated in senior high school. Secondly, for observed the data of senior high school students, academic year 2013-2017 in the service area of Ubon Ratchathani Rajabhat University. Thirdly, for suggested the planning to students receiving at administer department in the University. The instrument that use in the researches is recorder and analyser of information through means, standard deviation, percentage, proportion and information analysis which the results show that :

1. The most amounts of students in Thailand that entrance in UbonRatchathani Rajabhat University, academic year 2014-2017 is northeast. Top four of provinces are Ubonratchathani, Sisaket, Amnatcharoen and Yasothon respectively. Which have percentage to amounts of students in northeast that equal 56.33, 15.65, 9.66 and 9.25 respectively.

2. The provinces that have the most amount of grade 12 students, academic year 2013-2017 in the service area of Ubonratchathani Rajabhat University are Ubonratchathani (106,259 peoples), Sisaket (92,120 peoples), Amnatcharoen (33,856 peoples) and Yasothon (25,386 peoples) respectively.

3. The planning way for students receiving at administer department in the University

3.1 The amounts of students that guess to entrance in academic year 2018, 2019, and 2020 are 2,542, 2,244, 1,918 peoples respectively.

3.2 Top ten of provinces that should be approach publicize as public relations, course, internal environment and Influence of people which classify by province follows

Yasothon including to Yasothon Pittayakom school, Loengnoktha school, Khamkhueankeao Chanubhatham School, Kutchumpittayakom school, Mahachanachai - wittayakhom school, Saimoonwittaya school, Khawangwittayakhom school, Rajapranugroh 28 school, Patiuwittaya school and Sukhawittayakorn 1st Municipal school.

Sisaket including to Sisaketwittayalai school, Kanthalakwittaya school, satreesiriket school, Khukhan school, Kantararom school, prangku school, Kamphaeng school, Kunhanwitthayasan school, Kukanradbumrung school and Rasisalai school.

Amnatcharoen including to Amnatcharoen school, Patumratchongsa school, Chanumanwittayakom school, Huatapanwittayakom school, Phanasuksa school, Senangkhanikhom school, Khuemyaiwittaya school, Rajapranugroh54 school, Srikoonwitthayabunlung school and Lueamnatwittayakom school.

Ubonratchathani including to Benchama Maharat school, Narinukun school, Detudom school, Lukhamhanwarinchamrab school, Khuangnaipittayakan school, Phibunmangsahan school, Mathayom Trakanphuephon school, Buntharikwittayakarn school, Simuang Wittayakhan school, Khemmaratpittayakom school, nachaluay school, Triam Udom Suksa Pattanakarn Ubon Ratchathani School, Namyuenwittaya school, Maungsamsipamphawanwittaya school and Phosaipittayakarn school.

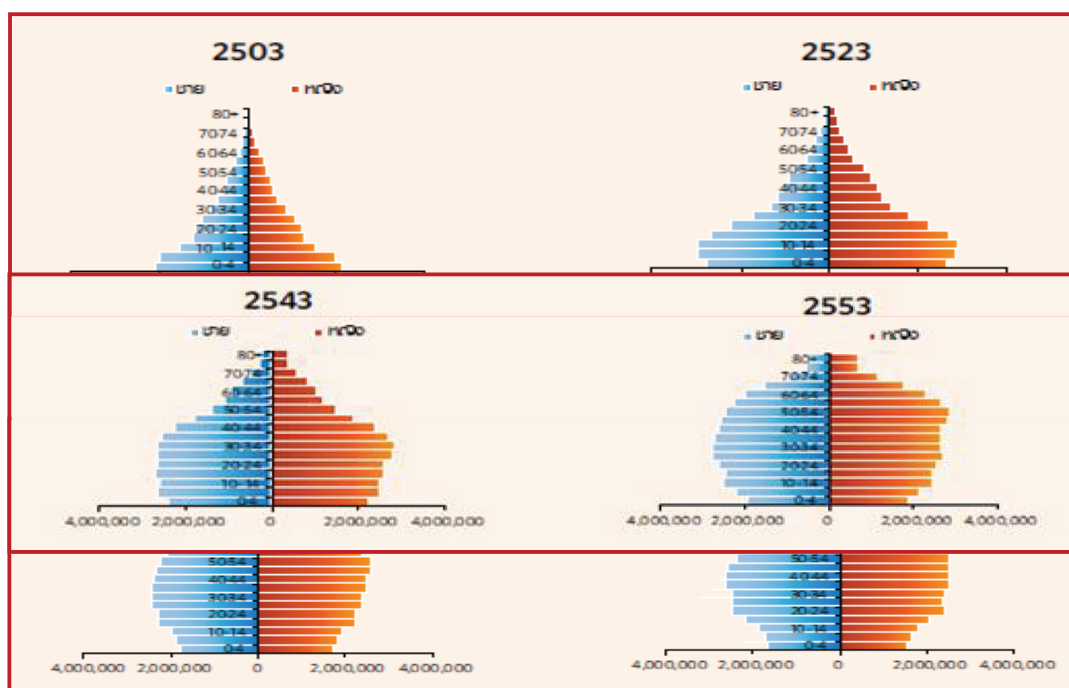
Keywords: Data of senior high school students, Data of students in Ubon Ratchathani Rajabhat University, Planning for students receiving.

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่ยุคที่อัตราการเจริญเติบโตของประชากรชะลอตัวและจำนวนประชากรของประเทศจะลดลงในที่สุดขณะนี้จำนวนประชากรไทยจะยังคงเพิ่มขึ้นโดยผลจากการคาดประมาณพบว่าเพิ่มขึ้นไม่เกินห้าล้านคนและเป็นไปได้ที่อาจจะเพิ่มขึ้นเพียงราวหนึ่งล้านคนจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่มีในปัจจุบันการลดลงของจำนวนประชากรของประเทศไทยน่าจะเกิดขึ้นก่อนปี พ.ศ. 2563 หรือในราวอีกสิบปีข้างหน้าสาเหตุมาจากภาวะการเจริญพันธุ์ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าอัตราทดแทนตลอดช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมาซึ่งมีแนวโน้มว่าจะลดต่ำลงไปอีกอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลงส่งผลให้จำนวนเด็กเกิดใหม่ในประเทศไทยลดลงนับตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมานำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุและเพศของประชากรซึ่งภาพ ปริมาตรประชากรในช่วงเวลาต่าง ๆ แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างชัดเจนทั้งนี้สัดส่วนประชากรวัยเด็กเริ่มลดลงในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาเมื่อประชากรวัยเด็กเหล่านี้เติบโตเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์จึงทำให้สัดส่วนของประชากรวัยเจริญพันธุ์ลดลงตามไปด้วยซึ่งที่จริงแล้วจำนวนหญิงวัยเจริญพันธุ์ในขณะนี้ได้ลดลงอยู่แล้วเป็นผลทำให้จำนวนการเกิดในแต่ละปีลดลงด้วยแม้ว่าอัตราการเจริญพันธุ์จะลดลงจากปัจจุบันหรือไม่ก็ตามแน่นอนว่าแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางประชากรจะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการเคลื่อนย้ายถิ่นของประชากรจากประเทศอื่นซึ่งสถานการณ์ในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดยังเป็นสิ่งที่ยากต่อการประเมินอย่างถูกต้องโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ประเทศไทยมีชายแดนยาวติดกับประเทศ

เพื่อนบ้านซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับประชากรเพิ่มขึ้นมากกว่าการเสียประชากรไปจากการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2553)

แม้จะคาดการณ์ได้ว่าจำนวนประชากรของประเทศไทยจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนักในอีกสองทศวรรษข้างหน้า แต่จำนวนประชากรที่ดูเหมือนจะมีขนาดคงที่นี้ยังแฝงเร้นนัยยะของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญด้านโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปของประเทศทั้งในด้านโครงสร้างทางอายุและการกระจายตัวของประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ข้อมูลส่วนนี้จะมุ่งให้เห็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรภาพที่แสดงการเปลี่ยนแปลงนี้มีอยู่สองรูปแบบที่แสดงผลให้เห็นอย่างชัดเจน แบบแรกเป็นดัชนีการเจริญเติบโตของประชากรรายอายุ แบบที่สองคือการเปลี่ยนแปลงพีรามิดประชากร ประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยที่จำนวนประชากรวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 30-64 ปีจะยังคงเติบโตต่อไปอีกระยะเวลาหนึ่งจากนั้นจึงจะเริ่มลดลงโดยจำนวนประชากรวัยเด็กที่มีอายุ 15-29 ปีและกลุ่มอายุแรกเกิดถึง 14 ปีกำลังเริ่ม หดตัวลดลงการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เห็นได้อย่างชัดเจนจากภาพปิรามิดประชากรในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมากนับจากช่วงปี พ.ศ. 2503 ที่มีจำนวนประชากรวัยเด็กจำนวนมากที่ฐานปิรามิดประชากรกลายเป็นโครงสร้างประชากรวัยทำงานที่เพิ่มขนาดใหญ่ขึ้นในช่วงเวลาต่อมาด้วยการมีประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่เห็นได้ชัดเจนในช่วงปี พ.ศ. 2543-2563 หลังจากปี พ.ศ. 2563 ไปแล้วประชากรที่มีอายุเกิน 45 ปีขึ้นไปจะเป็นกลุ่มประชากรที่คาดว่าจะเติบโตเพิ่มจำนวนมากขึ้น และหลังจากปีพ.ศ. 2583 เป็นต้นไปจะเป็นการเพิ่มขึ้นของประชากรที่มีอายุมากกว่า 65 ปี เท่านั้นดังแผนภูมิที่ 1 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2553)

ญ

ภาพที่ 1 แผนภูมิการเพิ่มขึ้นของประชากรที่มีอายุมากกว่า 65 ปี

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีมีความเสี่ยงที่จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่จะลดลงซึ่งแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหา คือ การแนะแนวเชิงรุกเพื่อเข้าถึงตัวนักศึกษาและสิ่งที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาโดยตรง ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีมีการแนะแนวเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งในการแนะแนวยังไม่มีข้อมูลช่วยในการตัดสินใจเลือกโรงเรียน เพื่อให้ชุมชนมีเจตคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยและเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในปีการศึกษา 2557-2560 และข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2556-2560 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีเพื่อคาดคะเนจำนวนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561-2563 และสังเคราะห์ให้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการรับนักศึกษาตลอดจนการออกแนะแนวและการให้บริการวิชาการชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2556-2560 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560 จำแนกตามโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนรับนักศึกษาต่อฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจประชากรในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2556-2560 และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีปีการศึกษา 2557-2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ข้อมูลนักศึกษาปีการศึกษา 2557-2560 จากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. ผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2556-2560 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จากเว็บไซต์ของหน่วยงาน
3. ผู้วิจัยได้ติดต่อขอข้อมูล/เอกสาร และลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2556-2560 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบยืนยันกับข้อมูลที่ได้มาจากข้อ 1 และ 3
5. นำข้อมูล จาก 4 มาตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีข้อมูลไม่ตรงกันหรือขาดหาย ได้ประสานโดยตรงกับเจ้าหน้าที่งานทะเบียนวัดผลเพื่อยืนยันความสมบูรณ์ถูกต้อง
6. รวบรวมและจัดระบบ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อกับจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกตามโรงเรียน
7. รายงานความก้าวหน้า
8. คาดคะเนจำนวนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561-2563

9. สรุปผลการวิจัย
10. จัดทำบทความเพื่อเผยแพร่
11. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม Excel ในการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ สัดส่วน และใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษา 3 ปีย้อนหลังเพื่อคาดคะเนจำนวนนักศึกษาปีการศึกษา 2561-2563

ผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาข้อมูลนักเรียนในการเข้าศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีปีการศึกษา 2557-2560 วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนตามแผนการดำเนินงานและได้ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การแนะนำเชิงรุก

จากสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาเป็นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษา

ปัจจัยด้าน	ผู้วิจัย	สุเมธ ใจเย็น	อังกรีย์ พิมพ์ผล และคณะ	ดวงกมล แก้วคำ และ คณะ	จำลอง สุวิงค์ และ คณะ	นเรนทร์ แก้วใหญ่	สิงโต พิมพ์ผล และคณะ	เขาวิน แก้วมโน และคณะ	แซมมอช	อุมาพร พิมพ์น	ปริมา สลีเลศร์ และ คณะ	วรวิทย์ รุ่งบุญพิพัฒน์	ธนวรรณ รักอุริญา	ณัฏชา วรรณวงศ์	ลลิตาภรณ์ เวียงวิเศษ	รวม
1. การประชาสัมพันธ์	✓	✓	✓	✓	✓											5
2. หลักสูตร							✓			✓	✓				✓	3
3. สภาพแวดล้อมภายใน	✓			✓					✓						✓	4
4. อิทธิพลของบุคคล		✓	✓	✓	✓			✓				✓	✓	✓		7

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยที่จะนำไปใช้เพื่อวางแผนการแนะนำเชิงรุก 4 ด้าน เรียงจากอิทธิพลมากไปหาอิทธิพลน้อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านอิทธิพลของบุคคล 2) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน และ 4) ปัจจัยด้านหลักสูตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560 จำแนกตามโรงเรียนที่สำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมตอนปลาย

1) จำนวนนักศึกษาในประเทศที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ทุกภาค มีรายละเอียดดัง ตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 จำนวนนักศึกษา(คน)/ร้อยละในประเทศที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560 แยกรายภาค

ภาค	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	รวม
กลาง	105 (2.70%)	78 (2.52%)	70 (2.25%)	66 (2.07%)	319 (2.40%)
ตะวันตก	10 (0.26%)	10 (0.32%)	13 (0.42%)	4 (0.13%)	37 (0.28%)
ตะวันออก	19 (0.49%)	17 (0.55%)	17 (0.55%)	11 (0.34%)	64 (0.48%)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,747 (96.37%)	2,973 (95.93%)	2,997 (96.24%)	3,098 (97.09%)	12,815 (96.41%)
ใต้	0 (0.00%)	15 (0.48%)	12 (0.39%)	8 (0.25%)	35 (0.26%)
เหนือ	7 (0.18%)	6 (0.19%)	5 (0.16%)	4 (0.13%)	22 (0.17%)

จากตารางที่ 2 พบว่า จำนวนนักศึกษาในประเทศที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปี การศึกษา 2557-2560 มากที่สุดในภาพรวม คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 3 จำนวนนักศึกษา(คน) ในพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัดสูงสุดที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560

จังหวัด	ปี 2557		ปี 2558		ปี 2559		ปี 2560	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ยโสธร	384	11.27	273	10.12	268	9.87	261	9.22
ศรีสะเกษ	629	18.46	451	16.72	440	16.21	486	17.17
อำนาจเจริญ	390	11.44	270	10.01	276	10.17	302	10.67
อุบลราชธานี	2,005	58.83	1,703	63.14	1,730	63.74	1,781	62.93
รวม	3,408	100	2,697	100	2,714	100	2,830	100

จากตารางที่ 3 พบว่า จำนวนนักศึกษาในภาพรวมปีการศึกษา 2557-2560 ในพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด ที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เรียงจำนวนจากมากไปน้อยคือ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และยโสธร

2) จำนวนนักเรียนชั้น ม.4 - ม.6 ปีการศึกษา 2560 มีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนนักเรียนชั้น ม.4 - ม.6 ปีการศึกษา 2560 จำแนกตาม 4 จังหวัด

ชั้น	จังหวัดยโสธร	จังหวัดศรีสะเกษ	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี	รวม
ม.4	6,568	17,972	4,994	20,474	50,008
ม.5	7,023	18,715	5,226	21,566	52,530
ม.6	6,290	18,481	4,541	21,498	50,810

จากตารางที่ 4 พบว่า จำนวนนักเรียน ม.4-ม.6 มีลักษณะกว้าง โดยนักเรียนชั้น ม.5 มีจำนวนมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่า จังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนทุกชั้นเรียงจากมากไปหาน้อยคือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ

ตอนที่ 3 แนวทางในการวางแผนการรับนักศึกษา

ในตอนนี้จะนำเสนอการวางแผนการรับนักศึกษาปีการศึกษา 2561-2563 จากการคาดคะเนจำนวนนักศึกษา ในตารางที่ 5 และวางแผนการแนะแนวเชิงรุกที่โรงเรียนในแต่ละจังหวัด ตามตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 คาดคะเนจำนวนนักศึกษา ปีการศึกษา 2561-2563

จังหวัด	ปีการศึกษา 2561 (คน)	ปีการศึกษา 2562(คน)	ปีการศึกษา 2563(คน)
ยโสธร	290	273	215
ศรีสะเกษ	451	399	352
อำนาจเจริญ	261	236	206
อุบลราชธานี	1,540	1,336	1,145
รวม	2,542	2,244	1,918

จากตารางที่ 5 คาดคะเนว่า จำนวนนักศึกษาปีการศึกษา 2561-2563 จะมีจำนวน 2,542 คน 2,244 คน และ 1,918 คน ตามลำดับ และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจากจังหวัดอุบลราชธานี รองลงมาคือจากจังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 6 โรงเรียน 10 อันดับ ที่มีโอกาสเพิ่มจำนวนนักศึกษา ปีการศึกษา 2561-2563 จำแนกตามจังหวัด

อันดับ	จังหวัดยโสธร	จังหวัดศรีสะเกษ	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี
1	ยโสธรพิทยาคม	ศรีสะเกษวิทยาลัย	อำนาจเจริญ	เบ็ญจะมะมหาราช
2	เลิงนกทา	กันทรลักษณ์วิทยา	ปทุมราชวงศา	นารีนุกูล
3	คำเขื่อนแก้วขุขุปลั้ม	สตรีสิริเกศ	ขานุมานวิทยาคม	เดชอุดม
4	กุดชุมพิทยาคม	ขุขันธ์	ห้วยตะพานวิทยาคม	ลือคำหาญวารินชำราบ
5	มหาชนะชัยวิทยาคม	กันทรารมย์	พนาศึกษา	เซ่งในพิทยาคาร
6	ทรายมูลวิทยา	ปรางค์กู่	เสนางคนิคม	พิบูลมังสาหาร
7	ค้อวังวิทยาคม	กำแพง	คึมใหญ่วิทยา	มัยมิตรการพิชผล
8	ราชประชานุเคราะห์ 28	ขุนหาญวิทยาสรรค์	ราชประชานุเคราะห์ 54	บุญศรีวิทยาคาร
9	ป่าติ้ววิทยา	ขุนศรีราชบุรีบำรุง	ศรีคุณวิทยบาลลังก์	ศรีเมืองวิทยาคาร
10	เทศบาล 1สุขวิทยากร	ราชสีไศล	ลืออำนาจวิทยาคม	เขมราฐพิทยาคม
ตั้งตรงจิตร 15				

จากตารางที่ 6 โรงเรียน 10 อันดับที่มีมหาวิทยาลัยควรออกแนะแนวเชิงรุก ใน 4 จังหวัด และอันดับ 1-3 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และอันดับ 1 เป็นโรงเรียนประจำจังหวัด

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยข้อ 1 จำนวนนักศึกษาในประเทศที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560 มีจำนวนมากที่สุดในภาพรวม คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเรียงลำดับจากจำนวนสูงสุด 4 จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธร โดยมีร้อยละจำนวนนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมดเป็น 56.33, 15.65, 9.66 และ 9.25 ตามลำดับ เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนอีก 3 จังหวัด เป็นจังหวัดที่มีชายแดนอยู่ติดกับจังหวัดอุบลราชธานี

2. จังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 สังกัดกองการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2556-2560 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เรียงจากมากไปหาน้อยคือ จังหวัดอุบลราชธานี (106,259 คน) จังหวัดศรีสะเกษ (92,120 คน) จังหวัดยโสธร (33,856 คน) และจังหวัดอำนาจเจริญ (25,386คน) โดยจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2559 มีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ ปีการศึกษา 2557 ส่วนจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2559 มีจำนวนน้อยที่สุด เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีตั้งอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนอีก 3 จังหวัด เป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับจังหวัดอุบลราชธานี

3. แนวทางในการวางแผนรับนักศึกษาต่อฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก 4 ด้าน ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของนักการศึกษาดังตารางที่ 1 คือ 1) ปัจจัยด้านอิทธิพลของบุคคล 2) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน และ 4) ปัจจัยด้านหลักสูตร โดยเน้นโรงเรียนใน 10 อันดับ ของ 4 จังหวัดข้างต้น

สรุปผลการวิจัย

1. จำนวนนักศึกษาในประเทศที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2557-2560 มากที่สุดในภาพรวม คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเรียงลำดับจากจำนวนสูงสุด 4 จังหวัด คือ อุบลราชธานี ศรีสะเกษอำนาจเจริญและยโสธรโดยมีร้อยละต่อจำนวนนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด เป็น 56.33, 15.65, 9.66 และ 9.25 ตามลำดับ

2. จังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 สังกัดกองการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2556-2560 ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เรียงจากมากไปหาน้อยคือ จังหวัดอุบลราชธานี (106,259 คน) จังหวัดศรีสะเกษ (92,120คน) จังหวัดยโสธร (33,856 คน) และจังหวัดอำนาจเจริญ (25,386คน) โดยจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2559 มีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ ปีการศึกษา 2557 ส่วนจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2559 มีจำนวนน้อยที่สุด

3. แนวทางในการวางแผนรับนักศึกษาต่อฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย

3.1 จำนวนนักศึกษาที่คาดว่าจะเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2561, 2562, 2563 เป็น 2,5422,244 1,918 คน ตามลำดับ

3.2 โรงเรียน 10 อันดับ ที่ควรประชาสัมพันธ์เชิงรุก 4 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านอิทธิพลของบุคคล 2) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน และ 4) ปัจจัยด้านหลักสูตร แยกตามจังหวัด เป็นดังนี้

จังหวัดยโสธร ได้แก่ โรงเรียนยโสธรพิทยาคม โรงเรียนเลิงนกทา โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุขันธ์ โรงเรียนกุดชุมพวายพิทยาคม โรงเรียนมหาชนะชัยพิทยาคม โรงเรียนทรายมูลวิทยา โรงเรียนค้อวังพิทยาคม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 28 โรงเรียนป่าดัววิทยา และโรงเรียนเทศบาล1สุขวิทยาการตั้งตรงจิตร15

จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย โรงเรียนกันทรลักษณ์วิทยา โรงเรียนสตรีสิริเกศ โรงเรียนขุนซันธุ์ โรงเรียนกันทรารมณณ์ โรงเรียนปรางค์กู โรงเรียนกำแพง โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ โรงเรียนขุนซันธุ์ราชบุรุษบำรุง และโรงเรียนราชสีไศล

จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ โรงเรียนอำนาจเจริญ โรงเรียนปทุมราชวงศา โรงเรียนขามานวิทยาคม โรงเรียนหัวตะพานวิทยาคม โรงเรียนพนาศึกษา โรงเรียนเสนางคนิคม โรงเรียนคึมใหญ่วิทยา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 โรงเรียนศรีคุณวิทยบาลลังก์ และโรงเรียนลืออำนาจวิทยาคม

จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช โรงเรียนนารีนุกูล โรงเรียนเดชอุดม โรงเรียนลือคำหาญวารินชำราบ โรงเรียนเขื่องในพิทยาคาร โรงเรียนพิบูลมังสาหาร โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล โรงเรียนบุณฑริกวิทยาคาร โรงเรียนศรีเมืองพิทยาคาร โรงเรียนเขมรราษฎร์พิทยาคม โรงเรียนนาจะหลวย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการอุบลราชธานี โรงเรียนน้ำยืนวิทยา โรงเรียนม่วงสามสิบอัมพวันวิทยา และโรงเรียนโพธิ์ไพรพิทยาคาร

ข้อเสนอแนะ

แบบแผนงานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ควรมีการวิจัยด้วยแบบแผน วิจัยและพัฒนา เพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุกนั้นจะส่งผลต่อจำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนจากงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจาก งบประมาณเงินรายได้ประจำปี 2561 ภายใต้โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

- ไกรสิงห์ สุดสงวน. 2560. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1, หน้า 201-207.
- เขาวนิ แก้วมโน สุจิตรา จรจิตร และเรวดี กระโหมวงศ์. 2559. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เขตภาคใต้. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ปีที่ 11 ฉบับที่ 2, หน้า 15-30.
- ดวงฤทัย แก้วคำ และ วิมลพรรณ อาภาเวท. 2559. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตดุสิต. Journal of Mass Communication Technology, RMUTP. 1 (2) July – December, 2016.
- ธนวรรณ รักอุบุญญา. 2557. การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีของนักศึกษาภาคปกติ ปีการศึกษา 2556. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ปวีณา สปิเตอร์ และ ประสพชัย พสุนนท์. 2559. การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ปีที่ 5 ฉบับที่ 2, หน้า 40-50.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. 2549. การฉายภาพประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2548-2568. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), การเพิ่มขึ้นของประชากรที่มีอายุมากกว่า 65 ปี 2553.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความจากงานวิจัยส่งตีพิมพ์ วารสารศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วารสารศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาและ ผู้ทรงภูมิปัญญาระดับท้องถิ่นและสากล ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์การวิจัยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สังคมไทย และสังคมโลก และเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้จริง อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

โดยวารสารศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้จัดพิมพ์เป็นวารสารราย 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1: มกราคม - มิถุนายน และ ฉบับที่ 2: กรกฎาคม - ธันวาคม) บทความได้รับการตรวจทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จำนวน 2 ท่าน เป็นอย่างน้อย ก่อนลงตีพิมพ์ในวารสารศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ทั้งนี้แล้ว บทความที่เสนอเพื่อตีพิมพ์จะต้องไม่เคยถูกตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาเพื่อลงตีพิมพ์ของวารสารอื่นใด กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ผู้เสนอผลงานต้องอ้างอิงแหล่งที่มาให้ครบถ้วนและสมบูรณ์

1. ประเภทบทความที่รับตีพิมพ์

- 1) บทความวิจัย
- 2) บทความวิชาการ ได้แก่ บทความวิชาการทั่วไป บทความพิเศษ บทความปริทัศน์ บทความวิทยานิพนธ์ (ระดับปริญญาเอก/ปริญญาโท) เป็นต้น
- 3) บทวิจารณ์หนังสือ

2. สาขาที่รับตีพิมพ์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. การเตรียมต้นฉบับ

ภาษา	ผู้เสนอผลงานสามารถเขียนบทความได้ทั้งบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ แต่หากเป็นบทความภาษาอังกฤษ ควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านไวยากรณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ บทความภาษาอังกฤษควรมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทย
การตั้งค่าหน้ากระดาษ	ผู้เสนอผลงานพิมพ์ต้นฉบับด้วยโปรแกรม Microsoft Word เท่านั้น ใช้ขนาดกระดาษ A4 และตั้งค่าหน้ากระดาษดังนี้ ด้านบน ห่างจากขอบกระดาษ 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ด้านล่าง ห่างจากขอบกระดาษ 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว) ด้านขวา ห่างจากขอบกระดาษ 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว) ด้านซ้าย ห่างจากขอบกระดาษ 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว)

3. การเตรียมต้นฉบับ (ต่อ)

จำนวนหน้า	ทุกประเภทบทความ ให้มีความยาวทั้งเรื่องรวมตาราง รูปภาพ รวบรวมรายการอ้างอิง (footnote) และบรรณานุกรมแล้ว ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ
ลำดับหน้า	ลำดับหน้า ให้พิมพ์เลขหน้ากำกับทุกหน้าไว้ที่มุมด้านบนของกระดาษ โดยเริ่มนับหน้าที่ 1 ในหน้าแรกของบทความ เฉพาะหน้าแรกของบทความไม่ให้ใส่ตัวเลขกำกับไว้แต่ให้พิมพ์คำว่า หน้า 2 ในหน้าถัดไป และใส่ลำดับเลขหน้าจนจบเนื้อหาของบทความ
ลำดับเนื้อเรื่อง	ลำดับเนื้อเรื่องไม่ใช่เลขกำกับ หัวข้อย่อยให้ใช้เลขกำกับ เช่น 1., 2. หัวข้อย่อยลำดับถัดไป ให้ใช้ระบบศัณยนิยมกำกับหัวข้อย่อย แต่ไม่ควรเกิน 3 จุดเลขศัณยนิยม เช่น 1.1 ,1.2 เป็นต้น และหัวข้อย่อยลำดับถัดไปให้ใช้วงเล็บกำกับ เช่น 1) , 1.1) เป็นต้น และลำดับถัดไป เช่น (1), (2) เป็นต้น
การย่อหน้า	ย่อหน้า ให้เริ่มห่างจากขอบเนื้อเรื่อง 1.5 เซนติเมตร
รูปแบบการเขียน	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร TH sarabunPSK และมีรูปแบบการเขียนดังนี้ • ชื่อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 18 แบบตัวอักษร ตัวหนา • ชื่อผู้เขียน ขนาดตัวอักษร 16 แบบตัวอักษร ตัวหนา • ชื่อหัวข้อต่าง ๆ ขนาดตัวอักษร 14 แบบตัวอักษร ตัวหนา • บทคัดย่อ ขนาดตัวอักษร 14 แบบตัวอักษร ตัวธรรมดา • คำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 14 แบบตัวอักษร ตัวธรรมดา • เนื้อหาทั้งหมด ขนาดตัวอักษร 14 แบบตัวอักษร ตัวธรรมดา • เอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 14 แบบตัวอักษร ตามคำแนะนำการเขียน • รายการอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 14 แบบตัวอักษร ตามคำแนะนำการเขียน

4. ส่วนประกอบของบทความ

4.1 บทความวิจัย

1) ชื่อเรื่อง (Title) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา

2) ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน (author name & affiliation) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยระบุชื่อผู้เขียนพร้อมด้วยสถานที่ทำงาน/หน่วยงาน และ e-mail ของผู้เขียนหลักในงานวิจัยนั้น เรียงตามลำดับความสำคัญ

3) บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนเป็นความเรียง ย่อหน้าเดียว เขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 300 คำ (การเขียนบทคัดย่อ คือ การสรุปสาระสำคัญของเรื่องโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการและผลการวิจัย)

4) คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นการค้นในระบบฐานข้อมูล ไม่เกิน 5 คำ ใต้บทคัดย่อ

5) บทนำ (Introduction) เป็นการอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลที่นำไปสู่การวิจัย มีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนหรือโต้แย้ง รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

6) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives) ระบุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

7) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดและชัดเจนโดยบอกรายละเอียดสิ่งที่นำมาศึกษา จำนวน ลักษณะเฉพาะของตัวอย่างศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นต้น

8) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย การใช้ตารางหรือแผนภูมิ ไม่ควรเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ โดยมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบอย่างชัดเจน

9) อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและตีความผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

10) สรุปผลการวิจัย (Conclusion) สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยนั้นไปใช้ประโยชน์

11) กิตติกรรมประกาศ ควรจะมีเพื่อแสดงคำขอบคุณสำหรับแหล่งทุนสนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลืองานวิจัย

12) เอกสารอ้างอิง (References) รายการอ้างอิงเป็นการแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในบทความ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการติดตามและตรวจสอบแหล่งที่มาได้ โดยใช้รูปแบบตามที่วารสารกำหนด เรียงลำดับภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ

4.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการ หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ โดยควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อเรื่องควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา ชื่อผู้เขียน ที่อยู่ และ E-mail

2) บทคัดย่อ (Abstract) สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน และควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ จำนวนคำไม่เกิน 300 คำ

3) คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล ไม่เกิน 5 คำ ใต้บทคัดย่อ

4) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5) เนื้อหา (Body of Text) เป็นส่วนหลักของเนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นออกเป็นเรื่องย่อยๆ และมีการจัดเรียงลำดับเป็นหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6) สรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน และกระชับ โดยมีการสรุป ปิดท้ายเนื้อหาที่เราได้นำเสนอไปแล้วว่ามีผลดี หรือผลเสียอย่างไร

7) เอกสารอ้างอิง (References) รายการอ้างอิงและบรรณานุกรมเป็นการแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในบทความ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการติดตามและตรวจสอบแหล่งที่มาได้ โดยใช้รูปแบบตามที่วารสารกำหนด

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

1) ชื่อผู้วิจารณ์ ชื่อผู้วิจารณ์ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้มีรายการอ้างอิง (footnote) ระบุตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อและที่อยู่สถาบันที่สังกัดของผู้วิจารณ์ และข้อมูลติดต่อทางอีเมล (Email) ของผู้วิจารณ์ด้วย

2) ชื่อหนังสือที่วิจารณ์ ชื่อหนังสือที่วิจารณ์ให้เป็นภาษาไทย

3) วิจารณ์หนังสือ เป็นการกล่าวถึงข้อดีและข้อบกพร่องของเรื่องที่วิจารณ์ โดยชี้ให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยอย่างได้ใจความ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น โดยการวิจารณ์หนังสือต้องเป็นการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์

4) รายการอ้างอิงและบรรณานุกรม รายการอ้างอิงและบรรณานุกรมเป็นการแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในบทความ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการติดตามและตรวจสอบแหล่งที่มาได้ โดยใช้รูปแบบตามที่วารสารกำหนด

5. การเขียนอ้างอิง

5.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ให้มีชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ อยู่ในวงเล็บแต่ถ้ามีอยู่แล้วให้ใส่เฉพาะปีที่พิมพ์ในวงเล็บ เช่น

วโร (2553) กล่าวว่า

การศึกษาในบริบทของสังคมไทย (วโร, 2553)

5.2 การเขียนเอกสารอ้างอิง

รายชื่อเอกสารที่ใช้เป็นหลักในการค้นคว้าวิจัย ที่ได้ตรวจสอบเพื่อนำมาเตรียมรายงานและมีการอ้างอิงถึงจัดเรียงลำดับตามตัวอักษรโดยเริ่มจากเอกสารภาษาไทย เอกสารภาษาอังกฤษโดยใช้ระบบของ APA (American Psychological Association Citation Style) มีรูปแบบ ดังนี้

5.2.1 การอ้างอิงหนังสือ

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์)// ชื่อเรื่อง.// พิมพ์ครั้งที่. //. สถานที่พิมพ์ :/ ผู้รับผิดชอบการพิมพ์.

ตัวอย่าง : มานพ วราภักดิ์. (2536). หลักภาษาโคบอล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Setbbling , L. (1993). Quality Assurance . 3rd ed. New York :

Ellis Horwood.

5.2.2 การอ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่)/ เลขหน้า.

ตัวอย่าง : ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2545). การประยุกต์พุทธจริยศาสตร์กับสังคมไทย .

วารสารพุทธศาสนศึกษา . 2 (6), 5-21 .

Baron, H. (1994). The Impact of Economics on Sociology . Journal of Economic Literature. 32 (2), 111-146.

5.2.3 การอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ : ผู้เขียนวิทยานิพนธ์.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ระดับวิทยานิพนธ์/ สาขาวิชา/ คณะ/ มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

ตัวอย่าง : ปริญญา มูลสิน. (2555). ความหลากหลายของไดอะตอมพื้นท้องน้ำและสาหร่ายขนาดเล็กและคุณภาพน้ำในแม่น้ำโขงส่วนที่ไหลผ่านจังหวัดอุบลราชธานี.

วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

วัฒนชัย ศิริญาณ. (2560). รูปแบบที่ส่งเสริมให้เกิดองค์การแห่งนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

5.2.4 การอ้างอิงจากงานวิจัย

รูปแบบ : ชื่อผู้วิจัย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่องานวิจัย.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง : อมรรัตน์ วงษ์กลม. (2550). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาการปนเปื้อนของสารพิษจากภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมในน้ำจากแม่น้ำมูล ปี 2549.

อุบลราชธานี : คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สุรรัตน์ บุตรพรหม. (2550). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาชนิดของพายุใน

ปลาที่จับได้ในแม่น้ำโขง. อุบลราชธานี : คณะเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

5.2.5 การอ้างอิงจากหนังสือพิมพ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์./ เดือน/ วันที่).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์./ หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

ตัวอย่าง : กันยัสินี จาภูพจน์. (2558, เมษายน 30). อาจารย์ราชภัฏกับความท้าทายใหม่. มติชน.

หน้า 14

5.2.6 การอ้างอิงจากสื่อโซเชียล

รูปแบบ : ชื่อผู้ผลิต.// (ตำแหน่งในการผลิต).// (ปีที่ผลิต).// ชื่อเรื่อง./ [ประเภทสื่อ].// สถานที่ผลิต./ หน่วยงานผู้ผลิต.

ตัวอย่าง : ศิราณี อินทรหนองไผ่. (2546). วิดีทัศน์ประกอบการเรียนการสอนเรื่องแผนและการพัน

5.2.7 การอ้างอิงจากการสัมภาษณ์

รูปแบบ : ผู้ให้สัมภาษณ์.// (ปี./เดือน/วันที่ให้สัมภาษณ์).//ตำแหน่งหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้.

รูปแบบ : แม้นมาศ ขวาลิต, คุณหญิง. (2542, สิงหาคม 26). นายยกสมคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
สัมภาษณ์

5.2.8 การอ้างอิงจากออนไลน์จากเว็บไซต์

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ค้นเมื่อ//วัน/เดือน/ปี/จาก/แหล่งสารสนเทศ

ตัวอย่าง : มนู อร์ติลเชษฐ์. (2557.). ความจำเป็นต้องมี พรบ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.

ค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2557 จาก <http://2ebook.com/stou/readind/index.php>

5.2.9 การอ้างอิงจากสารสนเทศอื่นๆ จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่แก้ไขหรือปรับปรุงข้อมูล).//ชื่อเรื่อง.//ค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี/จาก/แหล่ง
สารสนเทศ.

ตัวอย่าง : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. พิพิธภัณฑ์ผ้า. (2559). ผ้ากาบบัว. ค้นเมื่อ 6 มิถุนายน
2560 จาก <http://2ebook.com/stou/readind/index.php>

1.5 นิ้ว

<ชื่อบทความภาษาไทย> (18 pt. ตัวหนา)

<English_Title> (18 pt. ตัวหนา)

[ชื่อผู้แต่ง]^{1*}, [ชื่อผู้แต่ง]²

[Author]^{1*}, [Author]²

(16 pt. ตัวหนา)

¹[ภาควิชา_คณะ_สถาบันหรือที่อยู่ผู้แต่งคนที่_1] (ภาษาไทย)

(14 pt. ตัวธรรมดา)

²[ภาควิชา_คณะ_สถาบันหรือที่อยู่ผู้แต่งคนที่_1] (ภาษาอังกฤษ)

*Corresponding author; E-mail:

(14 pt. ตัวธรรมดา)

บทคัดย่อ (14 pt. ตัวหนา)

[คลิกพิมพ์รายละเอียดบทคัดย่อ_ไม่ควรเกิน_300คำ] 14 pt. ตัวธรรมดา

.....

คำสำคัญ: [คำสำคัญที่_1] , [คำสำคัญที่_2], [คำสำคัญที่_3], (ไม่เกิน 5 คำ) (14 pt. ตัวธรรมดา)

.....

ABSTRACT (14 pt ตัวหนา)

[คลิกพิมพ์รายละเอียดบทคัดย่อ_ไม่ควรเกิน_300คำ] (14 pt. ตัวธรรมดา)

.....

Keywords: [keyword_1], [keyword_2], [keyword_3] (ไม่เกิน 5 คำ) 14 pt ตัวธรรมดา

.....

บทนำ (14 pt. ตัวหนา)

[คลิกพิมพ์รายละเอียด] 14 pt. ตัวธรรมดา

.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (14 pt. ตัวหนา)

คลิกพิมพ์รายละเอียด (14 pt. ตัวธรรมดา)

.....

วิธีดำเนินการวิจัย (14 pt. ตัวหนา)

[คลิกพิมพ์รายละเอียด] (14 pt. ตัวธรรมดา)

.....

ผลการวิจัย (14 pt. ตัวหนา)

[คลิกพิมพ์รายละเอียด] 14 pt. ตัวธรรมดา

.....

1 นิ้ว

อภิปรายผลการวิจัย (14 pt. ตัวหนา)

[คลิกพิมพ์รายละเอียด] 14 pt. ตัวธรรมดา

สรุปผลการวิจัย (14 pt. ตัวหนา)

[คลิกพิมพ์รายละเอียด] (14 pt. ตัวธรรมดา)

ตารางที่ 1 (14 pt. ตัวหนา) [พิมพ์ชื่อตาราง] (14 pt. ตัวธรรมดา)

[หัวตาราง]	[หัวตาราง]	[หัวตาราง]
[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]
[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]
[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]

ภาพที่ 1 (14 pt. ตัวหนา) ชื่อ (14 pt.ตัวธรรมดา)**กิตติกรรมประกาศ (14 pt. ตัวหนา)**

[คลิกพิมพ์รายละเอียด] (14 pt.ตัวธรรมดา)

เอกสารอ้างอิง (14 pt. ตัวหนา)

- [1] ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์).ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.
- [2] ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ระบุนเลขของปีที่หรือเล่มที่(ระบุนเลขของฉบับที่) : ระบุนเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความ.
- [3] ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือนวันที่ตีพิมพ์).ชื่อบทความ/คอลัมน์/หัวข้อข่าว.ชื่อหนังสือพิมพ์,หน้าระบุนเลขหน้าที่นำมาอ้างอิง.
- [4] ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์).ชื่อสถาบันการศึกษา. เมืองที่พิมพ์.
- [5] ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี: สำนักพิมพ์-ถ้ามี.
- [6] ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่).ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ.สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี,จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์:
<http://xxxxxx>

การส่งบทความ

วารสารศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีวิธีการส่งดังนี้

1. ผู้เสนอผลงานสามารถส่งบทความต้นฉบับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์ ดังนี้

ผู้เสนอผลงานส่งไฟล์บทความต้นฉบับ จำนวน 1 ชุด (เป็นไฟล์ .doc) ผ่านทางเว็บไซต์ของวารสาร โดยส่งมายัง

Website: <http://journalrdi.ubru.ac.th>

2. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความต้นฉบับแล้ว จะดำเนินการพิจารณาบทความว่าเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด จะทำการร้องขอผู้เสนอผลงานแก้ไขบทความให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด และชำระค่าดำเนินการตีพิมพ์บทความ บทความละ 1,000 บาท สำหรับบุคลากรในมหาวิทยาลัย และบทความละ 2,000 บาท สำหรับบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัย

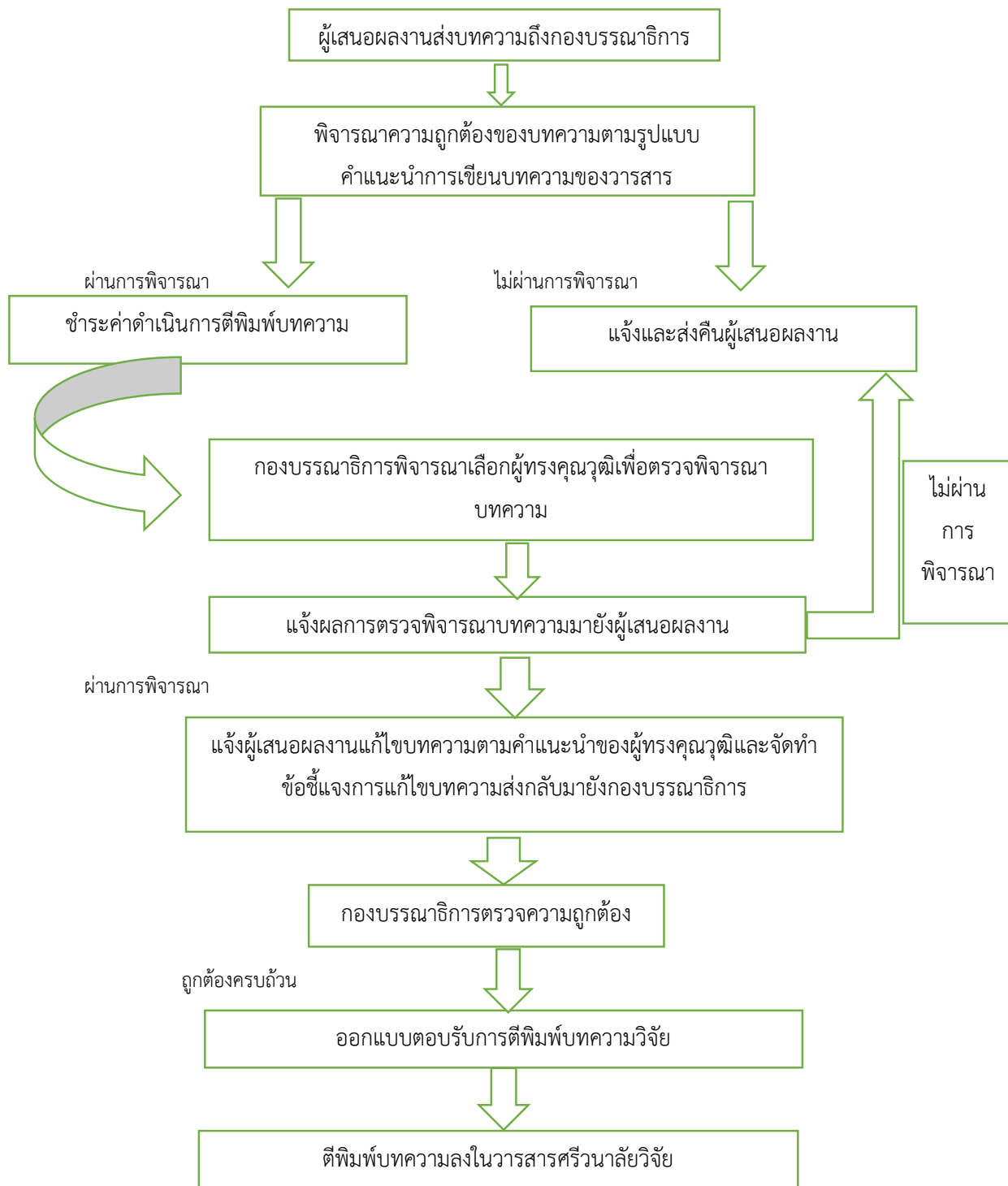
3. บทความที่ได้รับการพิจารณา จะถูกตรวจพิจารณาทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชาของบทความนั้น ๆ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาบทความเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะส่งผลการตรวจพิจารณาดังกล่าวมายังวารสาร จากนั้นจะส่งแบบบันทึกผลการตรวจพิจารณาบทความให้แก่ผู้เสนอผลงาน เพื่อทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. ผู้เสนอผลงานต้องทำการส่งบทความที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดทำแบบบันทึกการแก้ไขบทความตามแบบฟอร์มมายังกองบรรณาธิการ จากนั้นจะมีการตรวจสอบว่ามีแก้ไขและปรับปรุงบทความครบถ้วนหรือไม่ เมื่อถูกต้องครบถ้วนแล้ว จะทำการออกแบบตอบรับการตีพิมพ์บทความให้แก่ผู้เสนอผลงาน และดำเนินการตีพิมพ์บทความลงในวารสารตามลำดับ

5. เมื่อบทความของผู้เสนอผลงานได้รับการตีพิมพ์ในวารสารเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะทำการจัดส่งวารสารให้กับผู้เสนอผลงานจำนวนท่านละ 1 เล่ม

ขั้นตอนการตีพิมพ์

วารสารศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณานำลงวารสารศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....ขอส่ง ☐ บทความวิจัย
☐ บทความวิชาการ

เรื่อง (ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

คำสำคัญ (ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อผู้เขียนทั้งหมด

(ภาษาไทย).....

ชื่อผู้เขียนทั้งหมด

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวกเลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....

ถนน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

โทรศัพท์มือถือ.....E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามที่ระบุในบทความจริง

โดยบทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร
 อื่นภายใน 60 วัน นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้

ลงชื่อ

(.....)

ผู้นิพนธ์บทความ

...../...../.....

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารศรีวนาลัยวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า (นาย/นางนางสาว).....

ที่อยู่(สำหรับส่งวารสาร) เลขที่.....ถนน.....ซอย.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ออกใบเสร็จในนามของ

.....

ที่อยู่เลขที่.....

.....

มีความประสงค์ขอรับวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รวม [] 1 ปี 300 บาท (จำนวน 2 เล่ม) เล่มปีที่.....

[] 3 ปี 600 บาท (จำนวน 6 เล่ม) เล่มปีที่.....ถึงปีที่.....

พร้อมใบสมัครนี้ได้ส่งค่าสมาชิก จำนวนบาท

(.....)

โดยโอนเงินผ่าน ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เลขที่บัญชี 4520114829 ธนาคารกรุงไทย
สาขายิ่งเจริญпарк และสแกนใบสมัครส่งผ่านทางอีเมล : journalres@ubru.ac.th

ลงนาม.....

(.....)

ผู้สมัคร